

one.
story
one.
brussels

Programma

Inhoud

one.brussels	2
one.brussels – een betaalbare crèche in de buurt	4
one.brussels – het beste onderwijs voor alle Brusselse ketten	9
one.brussels – alle Brusselaars in beweging	18
one.brussels – een Brussel voor alle kinderen en jongeren.....	22
one.brussels – één strijd tegen armoede	28
one.brussels – zorgen voor Brusselaars jong, oud met of zonder beperking	37
one.brussels – rijk in diversiteit	46
one.brussels – Brusselaars aan het werk.....	49
one.brussels – een dynamische economie.....	59
one.brussels – Brussel als het nieuwe Berlijn	67
one.brussels – mobiliteit & stadsontwikkeling: naar een stad voor mensen	79
one.brussels – kwalitatieve huisvesting voor iedereen	100
one.brussels – de stad opnieuw laten blinken.....	106
one.brussels – een veilige stad voor iedereen.....	110
one.brussels – naar een klimaatneutrale stad	114
one.brussels – 1 bestuur voor Brussel.....	124

**Eenvoudig en efficiënt bestuur voor Brussel is de core business van de lijst one.brussels. Hoe we dat radicaal willen aanpakken leest u in het laatste hoofdstuk van dit programma, dat over het institutionele luik gaat. Alleen zijn we nog niet zover. In de voorstellen van dit programma houden we rekening met de realiteit van vandaag. Maar alle voorstellen gaan wel in de richting van één visie, één ambitie en één aanpak, die fair is voor alle Brusselaars.*

Dit is geen politiek project *pur sang*, maar een liefdesverklaring. Aan een stad en haar inwoners.

Wij houden van Brussel. Met overtuiging en passie. Van haar vele kleuren en hoeken, van haar potentieel, haar verscheidenheid, haar uitdagingen. Van alles wat van haar de enige grootstad van België maakt.

Onze liefde is niet blind. Wij zien heel goed wat beter kan. Eenvoudig en efficiënt bestuur, om te beginnen. Gedaan met de versnippering die voor zoveel chaos, verspilling en onrechtvaardigheid zorgt. Eén bestuur, één OCMW, één politiezone.

Wij zijn tegen stilstand. Letterlijk en figuurlijk. Het wordt tijd dat koning auto troonsafstand doet ten voordele van de Brusselaar.

Wij willen vooruit.

Stadslucht maakt de hoofden vrij, maar wij willen ook propere lucht. Met een beleid dat ecologie en solidariteit verzoent, waar straten en pleinen gemaakt worden op maat van kinderen en ouderen.

Bovenal willen we dat elke Brusselaar zich thuis voelt in de stad. Het gevoel geven dat iedereen zijn talenten kan ontwikkelen en kan zijn wie hij of zij wil zijn. In ons Brussel krijgt iedereen gelijke kansen, valt niemand uit de boot, is niemand buitengesloten. Een stad die zorgt voor haar inwoners met inwoners die zorgen voor hun stad.

Daar is een visie voor nodig. Een sterke, goed onderbouwde visie. Die hebben we. En lef. Dat hebben we ook. Het enige wat nog ontbreekt, bent u.

Op een mooie dag kan je in Brussel de toekomst zien. Hoe Brusselaars van verschillende achtergronden met elkaar omgaan, elkaar respecteren en stimuleren. Hoe verbeelding, gecombineerd met vakmanschap en engagement tot grootse dingen in staat is.

Brussel is de toekomst. Als u die toekomst mee vorm wil geven doe het dan met one.brussels.

one.brussels

Een stad voor iedereen.

one.brussels – een betaalbare crèche in de buurt

Kinderopvang is cruciaal voor de maatschappelijke participatie van kinderen én ouders. Kinderopvang laat ouders toe een opleiding te volgen, te solliciteren, in de stad te blijven wonen, zich te ontspannen. Maar kinderopvang is er niet enkel om de zorg van werkende (of werkzoekende) ouders over te nemen. In de crèche worden kinderen geprikkeld. Kinderopvang stimuleert de (taal)ontwikkeling van kinderen, of hun ouders werken of niet.

Wil Brussel de demografische explosie opvangen en de toenemende armoede bestrijden, dan is er meer betaalbare kinderopvang nodig. Ouders kampen nu al met problemen om kinderopvang te vinden. Alle Brusselse gezinnen hebben recht op kinderopvang. Een kinderopvang met twee snelheden – voor arme en rijke gezinnen en voor arme en rijke wijken – is ontoelaatbaar. Voor elk kind waarvan de ouders nood hebben aan kinderopvang moet er plaats in een crèche zijn. Die plaatsen moeten kwaliteitsvol zijn en inkomensgebonden tarieven hanteren.

one.brussels ook voor kinderopvang

1. In Brussel zijn de beide gemeenschappen bevoegd voor kinderopvang. Er wordt geen gemeenschappelijke behoefte vastgesteld. Er is geen overleg tussen beide gemeenschappen over de inplanting van nieuwe kinderdagverblijven. Samenwerkingen tussen kinderdagverblijven van beide gemeenschappen worden hierdoor moeilijk gemaakt. We willen betaalbare en kwaliteitsvolle kinderopvang voor alle kinderen in Brussel. We willen een Masterplan Kinderopvang voor Brussel met een duidelijke regierol voor het gewest in overleg met de gemeenschappen: het gewest brengt de toereikendheid van het bestaande aanbod en de nood aan nieuwe plaatsen in kaart. Het stelt een gedetailleerd groeipad op van de capaciteitsverhoging en spreiding van nieuwe kinderopvangplaatsen. Het stelt een best practice databank op over geslaagde initiatieven en methodieken en het stemt het inschrijvingsbeleid van ONE (Office de la naissance et de l'enfance) en Kind en Gezin (K&G) op elkaar af. Zo krijgen we ook meer zicht op dubbelinschrijvingen en kunnen de behoeften per wijk continu worden opgevolgd.
2. We richten 1 centraal loket met gedecentraliseerde antennes in de wijken en een toegankelijke centrale website op voor ouders die er terecht kunnen voor aanvragen rond opvang en onthaalouders. Het Gewest heeft hierin een coördinerende rol. Het loket verwijst door naar het Nederlandstalige, Franstalige of tweetalige aanbod dat we inrichten.
3. De GGC heeft momenteel de mogelijkheid om crèches te erkennen en dus ook op te richten. De administratie van het Brussels Gewest heeft vandaag al een tweetalig kinderdagverblijf voor personeelsleden. We creëren het allereerste publieke tweetalige kinderdagverblijf, aanvullend op het Franstalig en Nederlandstalig aanbod. We garanderen de tweetaligheid door minimum taalvereisten.

Capaciteit

Wij willen voor alle kinderen een recht op kinderopvang. We willen dat de participatiegraad bij kinderopvang even hoog ligt als het kleuteronderwijs. Daarvoor is meer plaats nodig. Ondanks dat er de voorbije 5 jaar een grote inhaalbeweging is gebeurd om de capaciteit bij de Nederlandstalige opvang te verhogen is er nu nog altijd een groot tekort.

4. In 2025 zullen er in Brussel 59.227 kindjes wonen onder de 3 jaar. In 2017 waren er 19.784 plaatsen, waarvan 7.195 Nederlandstalig. Om ervoor te zorgen dat elk kind minstens enkele dagen in de week naar kinderopvang kan gaan, moet minstens twee plaatsen voorzien worden per drie kinderen. Op Brussels niveau wil dit zeggen dat er 19.701 moeten bijkomen, voor het Nederlandstalig aanbod 5966. We willen daarom dat de huidige inspanningen drastisch worden opgevoerd om het aantal plaatsen in de kinderopvang in snel tempo te verhogen. We doen dit via een groeipad dat ook wordt afgestemd op de groei van het aantal plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs omdat we geloven in een doorstromingslogica.
5. De VGC neemt de regierol op voor de Nederlandstalige kinderopvang. Zij waakt erover dat in elke wijk het recht op kinderopvang gevrijwaard wordt. Indien nodig, koppelt ze financieringsvoorwaarden aan de aanbieders afhankelijk van aanwezigheid in de verschillende wijken. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) vult het financieringsbeleid van de Vlaamse gemeenschap aan door werkingsmiddelen vrij te maken in afwachting van een goedkeuring door Kind & Gezin. De VGC is ook het best geplaatst om het middenveld in Brussel te engageren en moet de non-profit actief opzoeken en stimuleren om initiatieven op te starten.
6. Het Brussels gewest stimuleert de capaciteitsverhoging in de kinderopvang via de stadsvernieuwingscontracten en via dotaties aan de gemeenschapscommissies.
7. Citydev voorziet in grote huisvestingsprojecten en bedrijventra verplacht niet allen de nodige gemeenschapsruimten, maar ook een ruimte voor een kinderdagverblijf. Die ruimte kan Citydev dan verkopen of verhuren aan een initiatief van kinderopvang.
8. Wij willen werkgevers bewust maken voor gezinsvriendelijk ondernemen. We stimuleren organisaties en bedrijven om kinderopvang aan te bieden.
9. Het aantal onthaalouders in Brussel moet dringend de hoogte in. In Vlaanderen zit 38 % van de kinderen bij een onthaalouder, in Brussel 1 %. Nochtans is het belangrijk dat Brusselse ouders de mogelijkheid krijgen hun kind bij een onthaalouder achter te laten, bijvoorbeeld wanneer een kind hoogsensitief is en minder aardt in grotere groepen.
10. We willen elk gebouw dat beschikbaar is voor kinderopvang zo snel mogelijk effectief invullen. Op korte termijn moet vooral het aantal door Kind en Gezin of ONE erkende (en dus gesubsidieerde) kindplaatsen de hoogte in. Dat is absoluut nodig om initiatieven die via een wijkcontract of de gemeente beschikken over middelen voor infrastructuur ook de werkingsmiddelen te geven om zo snel mogelijk te openen. Idem voor initiatieven die willen opstarten of uitbreiden met een investeringssubsidie van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA).

11. De infrastructuurnormen van Kind & Gezin worden gescreend op hun toepasbaarheid in Brussel.

Betaalbare kinderopvang, aangepast aan de Brusselse gezinnen

Kinderopvang ondersteunt ouders in hun opvoedingstaak. Schoolresultaten en taalkennis van de kinderen gaan erop vooruit. De levensstandaard van de gezinnen verhoogt doordat moeders kunnen werken. Het is dan ook zeer belangrijk dat kinderopvang betaalbaar is voor iedereen.

12. Gedurende het eerste levensjaar heeft elk kind vanaf zes maanden recht op één dag kosteloze kinderopvang per week. Vanaf het tweede levensjaar worden dat 2 dagen kosteloze kinderopvang per week. We verlagen bovendien de algemene kostprijs door alle kinderopvangplaatsen inkomensgerelateerd te maken. We verlagen opnieuw de minimumtarieven voor kansen- en voorrangsgroepen en schrappen de bestaande respijtdagenregeling in geval van ziektedagen, gezinsverlof of uit noodzaak bij atypische werkuren.
13. De dekkingsgraad van betaalbare opvang in relatie tot de sociaaleconomische kenmerken van een wijk blijft een duidelijk criterium bij de toekenning van nieuwe kinderopvangplaatsen, bijvoorbeeld bij de voorlopige financiering door de VGC of in het kader van de wijkcontracten.
14. In de kinderopvang voorzien we gezonde en duurzame (biologisch) maaltijden. Dit draagt bij tot de ontwikkeling van de kinderen en tot gelijke kansen.
15. We ondersteunen de zelfstandige kinderdagverblijven en onthaalouders om met hun volledige capaciteit toe te treden tot het IKG-systeem (inkomensgerelateerde kinderopvang).
16. Voor veel ouders zijn de traditionele opvanguren (9 tot 5) niet aangepast aan hun situatie: ze werken halftijds, 's nachts of onregelmatig, volgen opleidingen, gaan solliciteren, etc. Brussel heeft daarom een specifieke behoefte aan occasionele en flexibele kinderopvang overdag en 's nachts. We moeten dat aanbod beter in kaart brengen en uitbreiden, met specifieke aandacht voor éénoudergezinnen. Ook voor ouders van zieke kinderen dient voldoende opvang en thuisoppas aanwezig te zijn. Hiervoor gaan we nieuwe initiatieven op wijkniveau ontwikkelen.
17. We versterken de huizen voor het kind en initiatieven rond opvoedingsondersteuning zoals Dienstencentrum voor het kind Nasci en de INLOOP-teams en opvangprojecten voor zieke kinderen.
18. Er zijn meer consultatiebureaus nodig in Brussel. Daarvoor moet er dringend een antwoord komen op de infrastructuurnoden van veel voorzieningen. Waar mogelijk worden de consultatiebureaus ingeschakeld in een Brede School traject.
19. In de Nederlandstalige kinderopvangvoorzieningen maken we tijd en ruimte voor het bevorderen van de Nederlandse taalontwikkeling. Er moeten voldoende plaatsen zijn, zodat kinderen die later naar het Nederlandstalig onderwijs doorstromen van in de wieg met het Nederlands in contact komen.

20. Tijdens de kinderopvang organiseren we op dezelfde locatie taallessen voor ouders. Zo stimuleren we het gebruik van het Nederlands buiten de crèche en meer ouderbetrokkenheid.

Werken in de kinderopvang

21. Om aan de huidige en toekomstige vraag te voldoen willen we zowel de opleiding als het beroep van begeleider in de kinderopvang aantrekkelijker maken. Veel vacatures geraken niet ingevuld en te weinig jongeren volgen de opleiding. Daarom maken we een opleidings- en tewerkstellingsplan op dat specifiek gericht is op kinderopvang. Het beroep begeleider in de kinderopvang wordt opgenomen in de lijst van Brusselse knelpuntberoepen waardoor de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling (Actiris) een gerichte strategie kunnen opstellen om kinderverzorgers aan te werven. Indien nodig voorzien we ook taaltrajecten op de werkvloer om de begeleiders te ondersteunen.
22. We verhogen de kwaliteit van de opleidingen en promoten het beroep in samenwerking met de scholen. We benadrukken het grote maatschappelijke belang van de kinderopvang. Om het beroep aantrekkelijker te maken creëren we meer doorstroommogelijkheden. Zo kan een begeleider een bachelor halen of makkelijk aan het werk in het onderwijs of de jeugdbijstand. Actiris, de Brusselse Franstalige opleidingsdienst Bruxelles-Formation en VDAB Regionale Dienst Brussel (VDAB-RDB) stimuleren de omscholing van Brusselaars tot begeleider in de kinderopvang. Dit is eveneens een grote kans voor de vele nieuwkomers en kortgeschoolden om in te stappen in de arbeidsmarkt, in het bijzonder in het licht van de hoge werkloosheid bij vrouwen en alleenstaande moeders mits taallessen en andere vorming op de werkvloer.
23. We zorgen voor meer en beter opgeleide kinderbegeleiders in de kinderopvang: de ratio begeleider/kind brengen we van 1 op 8 naar 1 op 5 en we stellen meer bachelors te werk in de kinderopvang. We koppelen aan kinderopvang aan preventieve gezinsondersteuning door kinderopvanginitiatieven uit te bouwen tot ontmoetingsplaatsen voor ouders.
24. Correcte verloning van de begeleiders is noodzakelijk. Het beroep moet hierdoor aantrekkelijker worden.

Toegankelijkheid

25. In afwachting van het centraal loket (zie hoger), willen we de werking van het lokaal loket voor Nederlandstalige kinderopvang verbeteren en meer bekendheid geven. Er is nog onvoldoende zicht op het beheer van wachtlijsten door de kinderdagverblijven en ouders wenden zich nog te vaak rechtstreeks tot kinderdagverblijven omdat ze het gevoel hebben sneller een plaats te vinden buiten het loket om. We willen een beter zicht krijgen op de reële behoeften, instellingen beter begeleiden bij het beheer van wachtlijsten en via het lokaal loket zoveel

mogelijk ouders aan een plaats helpen. Alle Brusselse kinderdagverblijven worden daarom verplicht te werken met het lokaal loket. In de toekomst moet dit ook het enige systeem zijn om kinderopvang aan te vragen. Zo vermijden we meervoudige inschrijvingen, niet-transparante voorrangscriteria en dure inschrijvingswaarborgen.

26. Het loket voert daarnaast ook een centrale babysitdienst in, eventueel in samenwerking met de babydienst van de Gezinsbond, en werkt hiervoor samen met begeleiders van vrijetijdsinitiatieven zoals speelpleinen, jeugdbewegingen, studentenverenigingen, Brik, ... ook hier is opleiding dé hefboom voor kwaliteit.

one.brussels – het beste onderwijs voor alle Brusselse ketten

Onderwijs dat diversiteit waardeert

Onderwijs moet drempels slopen, niet opwerpen. Er gaan veel meer kinderen naar het Nederlandstalig onderwijs dan er gezinnen zijn waar thuis Nederlands wordt gesproken. De kwaliteit in het Nederlandstalig onderwijs mag echter niet lijden onder de onderinvestering in het Franstalig onderwijs. Het aantal taalgemengde gezinnen in het Nederlandstalig onderwijs bij de instroom dubbel zo groot is als het aantal eentalig Nederlandstalige gezinnen. De keuze die deze ouders willen maken om hun kinderen tweetalig te laten opgroeien, kent geen formeel vervolg in een tweetalig, laat staan meertalig onderwijs.

Veel Brusselse kinderen zijn gebaat bij tweetalig onderwijs. Ouders moeten in Brussel de keuze hebben voor deze onderwijsvorm. We moedigen de oprichting van tweetalige scholen aan door bestaande inrichtende machten of nieuwe initiatiefnemers. Het op te richten Brussels stedelijk onderwijsnet legt zich specifiek toe op de oprichting van een gespreid aanbod tweetalige scholen. Daarnaast kunnen bestaande Nederlandstalige en Franstalige scholen nauwer samenwerken en leerkrachten uitwisselen. We schaven de lerarenopleidingen bij en lanceren gerichte leerkrachtencampagnes om ook voldoende leerkrachten te hebben met de juiste vaardigheden om in het Brussels tweetalig onderwijs aan de slag te gaan.

27. De toekomst van het Brusselse onderwijs is er een die zich aanpast aan de eigen Brusselse realiteit, met een aangepast curriculum maar dezelfde eindtermen als elders. Dat is een onderwijs dat van in de peutertuin rekening houdt met taaldiversiteit, en dus een schooltaal die slechts voor een minderheid ook een thuistaal is. Een onderwijs op maat van de ketjes en hun toekomst betekent ook een onderwijs dat steeds meer tweetalig is.
28. Het Brussels onderwijs is vandaag nog te weinig afgestemd op de diversiteit van Brussel. Het referentiekader van kennisvakken is voor veel Brusselse kinderen niet herkenbaar, en sluit daarom kinderen uit. Een uitsluiting die paradoxaal genoeg versterkt wordt in de levensbeschouwelijke vakken, waar de diversiteit zit in het aanbod, maar te weinig in de deelname aan dat aanbod. We streven naar een onderwijs dat ruimte geeft aan een zo groot mogelijk gemeen veelvoud op vlak van kennis. We inspireren ons op de voorstellen rond algemeen vormende vakken over levensbeschouwing, ethiek, burgerschap en filosofie.
29. Het referentiekader van de scholen moet ook verder aangepast worden aan de Brusselse realiteit. De diversiteit van Brussel schuilt ook in haar diversiteit aan talen. Op school dient er op een positieve manier om te worden gegaan met de thuistaal van elk kind, vanuit de wetenschap dat een dergelijke inclusieve houding bijdraagt tot groter zelfvertrouwen en betere schoolprestaties. Voorbeelden uit het buitenland kunnen hierbij eventueel tot inspiratie dienen, bijvoorbeeld het moedertaalonderwijs in Zweden. Er moet een Brussels curriculum komen, weliswaar met behoud van de eindtermen. In een stad met zo'n taalrijkdom moeten we durven Latijn en Grieks verbreden door Arabisch en Chinees.

30. Een Brussels curriculum kan ook meer aandacht besteden aan stedelijke ontwikkeling en mobiliteit, de Europese Unie, aan de diversiteit van de aanwezige culturen, de nabijheid van de andere taalgemeenschap, maar ook aan het koloniale verleden van Brussel en België.
31. Ons Gewest is officieel tweetalig. In alle gemeenten van het gewest richt de gemeente Franstalig basisonderwijs in, maar niet noodzakelijk ook Nederlandstalig basisonderwijs. Als gemeenten wel Nederlandstalig onderwijs inrichten, loopt het niet altijd vlot: gemeentelijke scholenbouwdossiers hebben bijvoorbeeld een ellenlange doorlooptijd. De schaal van het Nederlandstalig gemeentelijk onderwijs is meestal te klein om efficiënt te werken, het vermogen van gemeentelijke diensten om dat Nederlandstalig onderwijs te organiseren vaak te beperkt. Het brengt de logistieke, infrastructurele en pedagogische kwaliteit in het gedrang. Wij concluderen daaruit: de Brusselse gemeente als inrichtende macht is niet efficiënt, al zeker niet voor het Nederlandstalig onderwijs. Deze taken en eraan verbonden middelen worden dan ook best overgedragen naar het niveau van het gewest, waar ze door de gemeenschapscommissies op een daadkrachtiger manier kunnen worden aangewend. We vervangen het gemeentelijke publieke net door een publiek Brussels stedelijk onderwijsnet dat via het Gewest wordt gecoördineerd en tweetalig, Nederlandstalig en Franstalig onderwijs inricht.
32. De opgestarte tweetalige lerarenopleiding wordt verdergezet. Afgestudeerden kunnen aan de slag in het Nederlandstalig, Franstalig en tweetalig onderwijs. Tegelijk nemen we de verschillende drempels weg die een vlotte uitwisseling van leerkrachten – en in het bijzonder talenleraren – tussen Nederlandstalig en Franstalig onderwijs in de weg staan.
33. Samenwerking tussen beide gemeenschappen bevoegd voor onderwijs in Brussel is een *conditio sine qua non* om alle Brusselse kinderen en jongeren zo veel mogelijk kansen te geven op het beste onderwijs. Dat geldt voor scholenbouw maar evengoed voor het monitoren van schooluitval, de controle op de schoolplicht, het uitwisselen informatie, maar ook van leerkrachten of het overleggen over leerplannen op maat van Brussel.
34. De nood aan nieuwe schoolgebouwen is hoog, ruimte in Brussel is schaars. De Brusselse minister-president heeft de regie over het afstemmen van de inspanningen van beide gemeenschappen. De Dienst Scholen van Perspective.Brussels levert vandaag al een bijdrage aan de monitoring van vraag en aanbod. Ze neemt een actievare rol op in het concreet afstemmen van de planning en identificeren van samenwerkingsmogelijkheden. Ook is ze een proactief bemiddelaar bij de soms moeizame vergunningsprocedures, bijvoorbeeld bij het vaak voorkomende burenpotest.
35. Veel Brusselse scholen hebben nood aan grondige renovatie. Er moeten ook veel nieuwe scholen bijkomen om aan de vraag te voldoen. Dit betekent kansen voor kwalitatieve architectuur, zonder de focus op veiligheid te verliezen. Scholen moeten de best mogelijke omgeving creëren waarin kinderen kunnen leren en ontspannen. Bij scholenbouw wordt daarom systematisch beroep gedaan op de diensten van de Brusselse Bouwmeester (bMA).

36. Zowel de monitoring van de vraag als het realiseren van een passend aanbod wordt bekijken we op de schaal van de metropolitane regio en niet alleen van het stadsgewest Brussel. We gaan daarbij uit van bereikbaarheid (en dus van mobiliteit eerder dan afstand).
37. Scholen moeten ook nog gebruikt worden als de huidige generaties kinderen opgegroeid zijn. Dat kan alleen door multifunctionele gebouwen te voorzien en door scholen te bouwen dichtbij metrostations (of ander openbaar vervoer) zodat bereikbaarheid gewaarborgd is.
38. De Vlaamse Gemeenschap en de VGC hebben de minimale verantwoordelijkheid om de capaciteit van het lager onderwijs en secundair onderwijs mee te laten stijgen met de demografische aangroei om het huidige aandeel van het Nederlandstalig onderwijs van ongeveer 18 à 20% te behouden of te laten groeien.
39. Het inschrijvingsbeleid in Brussel is verschillend in de scholen van de twee Gemeenschappen. Een systeem van centrale aanmelding in het Franstalige onderwijs en een compatibele informatisering en uitwisseling van leerlingengegevens tussen de beide Gemeenschappen is een absolute noodzaak, niet alleen in functie van leerplichtcontrole en spijbelpreventie, maar ook voor het monitoren van de inschrijvingen van kleuters die nog niet leerplichtig zijn. Het Gewest moet de koppeling maken tussen de twee gemeenschappen. Het inschrijvingsbeleid in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel blijft een sociaal inschrijvingsbeleid. We pleiten voor een gelijkaardige sociale voorrang in het Franstalig onderwijs in Brussel.
40. Ouders gaan bij hun schoolkeuze vaak af op perceptie. Het is dus nodig om de kwaliteit van alle scholen, en dus ook de minder gegeerde, in de verf te zetten. Daarnaast gaan we voor een beter taalonderwijs en samenwerking rond Frans en Nederlands in de scholen door een gedeeld statuut te voorzien voor leerkrachten die 'over de grens' gaan werken, ondersteunen we die leerkrachten door intervisie, uitwisseling, extra opleiding en info over het 'andere' onderwijssysteem. Er zijn veel factoren die bepalen of een ouder kiest voor het Nederlandstalig of het Franstalig onderwijs. Er komt daarom een wetenschappelijke monitoring van de keuzemotivatie van ouders. Daaruit groeien afspraken over doorverwijzing en sensibilisering van Brusselse ouders over hun schoolkeuze en implicaties van of vooroordelen over een keuze voor het NL of het FR onderwijs.
41. Er is veel vraag van ouders voor ondersteuning wat betreft het Nederlands van kinderen. Als het gaat om kinderen die niet in het Nederlandstalig onderwijs zitten, zijn de mogelijkheden te beperkt of te duur. Naast structurele oplossingen (het verbeteren van het niveau van het Nederlands in het Franstalig onderwijs, verbeteren van het imago van het Nederlands) mogen we zelf geen afwachtende houding aannemen. We moeten hiermee aan de slag. Dit is een opportuniteit voor het Nederlands in Brussel. Het Huis van het Nederlands biedt lessen Nederlands aan voor volwassenen. Dit willen we ook voor kinderen? Ook gemeenschapscentra, bibliotheken en scholen kunnen oefenkansen in de vrije tijd voorzien. Dit is trouwens evenzeer van belang voor kinderen die wel al naar het NL onderwijs gaan, maar voor wie extra leer- en oefenkansen ook niet altijd evident zijn.

42. We schaffen de klassieke CLB-werking (Centrum Leerlingbegeleiding) in Brussel af en zetten het personeel in als zorgcoördinatoren: dichter én meer aanwezig op het terrein, in de scholen. We investeren ook in meer naschoolse ondersteuning op de scholen. Tot slot creëren we extra zorginternaten voor kinderen van 6 tot 18 jaar.
43. We zoeken vaak naar ontmoetingsplaatsen waar kinderen en volwassenen talen uitwisselen/leren. Een van de meest eenvoudige hefboomen zijn gezelschapsspellen. Die zitten sowieso in de lift. De meeste Ludotheken in Brussel worden echter enkel gefinancierd door de Franse gemeenschap. Dit betekent ook dat ze zich in de eerste plaats richten tot Franstaligen en ook ondergefinancierd zijn. We ondersteunen deze waardevolle initiatieven door beide gemeenschappen voor een beter aanbod en vakkundige professionele begeleiding.

Een school voor iedereen

44. Ieder kind heeft recht op een plaats in een basisschool in de buurt van zijn woonplaats en in het net van zijn keuze, ook in Brussel. Iedere scholier heeft recht op een passend aanbod secundair onderwijs bereikbaar vanuit zijn woonplaats.
45. Alle Nederlandstalige Brusselaars die vandaag kiezen voor een Nederlandstalige kleuterschool, lagere school of secundaire school moeten gegarandeerd plaats vinden. Tegelijkertijd investeren we in de uitbreiding van het aanbod om alle kinderen een plaats te geven.
46. In het basisonderwijs behouden we het voorrangpercentage van 55% voor kinderen die thuis Nederlands spreken met minstens een van beide ouders. Deze voorrang volstaat, ze verhogen is niet de juiste prioriteit. Het Nederlandstalig onderwijs heeft samen met het Franstalig onderwijs de verantwoordelijkheid ook plaats te geven aan de vele anderstalige kinderen in Brussel. Een te hoog voorrangpercentage zal er in de praktijk voor zorgen dat in enkele zeer gewilde scholen enkel Nederlandstaligen kans op een plaats maken, waar minder populaire scholen nog minder Nederlandstaligen zullen zien binnenkomen.
47. De voorwaarden om tot de voorrangsgroep Nederlands gerekend te worden in het basisonderwijs houden zoveel mogelijk rekening met de mate waarin de kinderen het Nederlands al verworven hebben:
 - a. Door het vereiste niveau van beheersing van het Nederlands door de ouders te verhogen.
 - b. Door voorrang te geven aan kinderen die voor de inschrijving in een onthaalklas minstens 200 volle dagen doorgebracht hebben in een erkende Nederlandstalige kinderopvang.
48. Tussen de inschrijvingsperiode voor voorrang 'Nederlandstalig' (N) en voorrang 'Gelijke onderwijskansen' (GOK), wordt een overgangperiode ingelast waarbij ouders die tot de voorrangsgroep N behoren maar geen plaats gevonden hebben in een school van aanmelding de kans krijgen aan te melden in een school waar wel nog plaats is.

49. Wat het secundair onderwijs betreft moeten ook alle kinderen die de eindtermen halen van een Nederlandstalige basisschool hun leertraject kunnen verderzetten in een Nederlandstalige secundaire school.
50. Er werd een nieuw inschrijvingsstelsel secundair ingevoerd gebaseerd op loting. Het is goed dat er aanpassingen kwamen aan het vorige stelsel en de ratrace die het first come first served principe van de online aanmelding ontketende. Het nieuwe stelsel moet evenwel strak gemonitord en waar mogelijk verbeterd worden. Het is onmogelijk elk gezin 100% tevreden te stellen over zijn schoolkeuze: er zullen altijd scholen zijn waar de vraag groter is dan het aanbod. Het inschrijvingsstelsel moet wel zo objectief en duidelijk mogelijk zijn.

Kwaliteitsonderwijs voor iedereen

51. In samenwerking met armoedeverenigingen willen we in het Brussels onderwijs netoverschrijdende expertise opbouwen in het (h)erkennen van de problematiek van kinderarmoede en in het creëren van een gemeenschappelijke oplossing, met een bijzondere aandacht voor de kostprijs van voor- en naschoolse opvang en activiteiten alsook maaltijden op school. We gaan voor warme maaltijden in elke school, waarbij de prijs van 'een bonnetje' inkomensafhankelijk is (gratis dus voor wie in armoede leeft, zonder dat dit zichtbaar is = geen stigma voor kinderen in armoede).
52. Ook willen we Brusselse scholen begeleiden in het tegengaan van schulden bij ouders. Schoolfacturen zijn vaak de eerste die betaald worden. Betalingsachterstand hier wijst dan ook al snel op een complexe armoedeproblematiek. Zeker in Brussel is het belangrijk de schoolkosten te beheersen, voor Brusselse jongeren is de invoering van een maximumfactuur in het secundair cruciaal. Scholen worden ondersteund bij het menswaardig innen van schoolfacturen. We verbieden het inschakelen van incassobureaus. We besteden extra aandacht en middelen aan armere wijken.
53. De kinderopvang moet in Brussel opgevat worden als een sterk pedagogisch milieu, en een ontmoetingsplek voor ouders met een verschillende thuistaal die voor een gemeenschappelijke taal kiezen voor de opvoeding van hun kinderen. De kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs is gebaat bij een voldoende groot aantal kinderen dat bij de instroom al in contact geweest is met de onderwijstaal, idealiter als het Nederlands ook thuis gesproken wordt. We creëren de omstandigheden voor een voldoende Nederlandstalige instroom in het basisonderwijs door het aanbod Nederlandstalige kinderopvang dekkend te maken voor het aandeel kinderen in het kleuteronderwijs, dus voor 22 % van de Brusselse kinderen jonger dan 3 jaar. (zie ook hoofdstuk kinderopvang)
54. Een gedeelde taal is een belangrijke motor voor geslaagd samenleven. We versterken dan ook de kennis van het Nederlands maar gebruiken ook de meerwaarde van meertaligheid binnen de klas, bv. via CLIL (lessen in een andere taal dan het Nederlands, immersieonderwijs), het geven van niet-taalvakken in een andere taal.

55. Een goede beheersing van NL en FR verhoogt de kansen op de arbeidsmarkt drastisch. In zowel het NL als het FR Brussels onderwijs moeten beide talen aan bod komen vanaf het begin van het basisonderwijs.
56. Brusselse schoolteams worden geconfronteerd met diverse uitdagingen. Het is dus noodzakelijk om hen extra en op maat te ondersteunen. Het flankerend onderwijsbeleid in Brussel moet verdiept en uitgebreid worden. Diverse actoren zoals het OCB (OnderwijsCentrum Brussel) kunnen hier een belangrijke rol spelen.
57. De kwaliteit van het onderwijs in Brussel (Nederlandstalig en Franstalig) hangt samen met het vinden en houden van gemotiveerde leraren, die liefst ook in Brussel willen wonen. Cruciaal zijn uiteraard een hogere werkzekerheid voor beginnende leerkrachten en een soepelere zij-instroom. Voor instappers in knelpuntenberoepen (onderwijs, zorgberoepen...) kan Brussel daarnaast inzetten op een aanbod van betaalbare studio's of een gewestelijke én gemeentelijke belastingvrijstelling van tien jaar invoeren. We gaan voor meer jobzekerheid en pleiten voor een gelijkschakeling van het statuut van de leerkrachten in het Franstalig en Nederlandstalig onderwijs.
58. Het aantal Brusselse jongeren dat zonder diploma de schoolbanken verlaat is schrikbarend groot. De kansen om daarna een goede job te vinden zijn bijzonder klein. De inspanningen om schooluitval te vermijden worden geïntensifieerd. Er moet worden ingegrepen voor het te laat is. Er komen meer kwalitatieve alternatieve Time-out plekken. Daar kunnen jongeren en kinderen die het moeilijk hebben op school tijdelijk naartoe. Zo gaan we schooluitval tegen. Jongeren zonder diploma stimuleren we om dat alsnog te doen via tweedekansonderwijs, een uitdaging waarbij ze goed ondersteund moeten worden.

Wat daarnaast vooral moet gebeuren is preventie, een verbeterd onderwijs meer gericht op de interesses van jongeren, dat hen geboeid kan houden. Dat betekent ook goede infrastructuur voor technische vakken, verbeterde samenwerking met werkgevers voor stages, voor inlevingsmomenten, voor bezoeken en gesprekken en een aanpassing van de cursusinhouden.

59. Het aanbod aan nijverheidstechnisch secundair onderwijs moet tegelijkertijd afgebouwd (marktvreemde opleidingen) en uitgebreid worden (arbeidsmarktgeoriënteerd).
60. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel moet inclusiever worden. De expertise van de verstrekkers van buitengewoon onderwijs in Brussel wordt geïntegreerd in het flankerend onderwijsbeleid ter ondersteuning van het "gewone" onderwijs. Er moet wel toegekeken worden op voldoende financiering om de inclusieve taken te kunnen garanderen.
61. Elk kind in het Nederlandstalig onderwijs moet bewegen tijdens de schooluren. Dat wil zeggen dat er ten minste voldoende tijd is voor sportbeoefening, gymnastiek en zwemmen. Dat vereist ook infrastructuur is voor sportbeoefening, gymnastiek en zwemmen. Daar waar er geen of onvoldoende capaciteit is moeten investeringsmiddelen op bovenlokaal niveau worden aangewend, indien nodig door een samenwerking met privé-partners.

Het recht om te leren zwemmen komt in het gedrang door een gebrek aan zwembaden in het Gewest. We ijveren voor meer zwembaden in het Gewest.

Scholen ingebed in hun omgeving

62. De 29 brede scholen hebben zich de voorbije jaren stevig ingebed in Brussel. Elke brede school is anders maar allemaal creëerden ze nieuwe (leer)kansen voor de Brusselse kinderen door linken te leggen tussen school, vrije tijd, gezin en buurt. Een hervorming dringt zich op zodat op termijn alle Brusselse leerlingen kunnen profiteren van deze best practice. Een brede school draait om vertrouwen en terreinkennis. Elke hervorming moet gedragen worden door de scholen en de brede schoolcoördinatoren die de terreinervaring hebben. Intensief overleg moet er ook zijn met andere cruciale partners zoals gemeenten en lokaal aanwezige organisaties binnen de sectoren sport, welzijn, cultuur,... Voor het secundair onderwijs wordt de brede school mogelijk gemaakt vanuit de VGC/GGC in plaats vanuit de gemeentes. Leerlingen uit het secundair zijn daarenboven zelf veel mobieler. Een interessant aanbod, niet beperkt tot de eigen gemeente, is een kans om de stad in haar geheel te ontdekken.
63. In de toekomst hanteren we voor de brede scholen een regionale benadering, eerder dan de verankering aan bepaalde scholen die er vandaag is. Coördinatoren zijn dan voor langere tijd actief in een bepaalde regio, en voor meerdere scholen. De 'standplaats' kan bepaald worden binnen de lokale context. Een sterke link met de gemeente blijkt in de praktijk cruciaal om dingen mogelijk te maken. In de regionale benadering kan voorzien worden dat de VGC voor elke gemeente minstens één brede schoolcoördinator (co)financiert die specifiek tot taak heeft voor de (verschillende) regio('s) actief op het grondgebied van de gemeente de samenwerking school-gemeente-buurt te stimuleren. In navolging van het lokaal cultuurbeleid kan deze subsidie aan de gemeente afhankelijk gemaakt worden van concrete engagementen naar samenwerking, openstelling van infrastructuur e.d.
64. Tegen 2025 moet elke Brusselse Nederlandstalige school deel uitmaken van een of meerdere brede schoolprojecten.
65. De kwaliteitscontrole van de brede schoolprojecten gebeurt autonoom en met wetenschappelijke onderbouw.
66. We willen de verbroedering bevorderen met anderstalige scholen in Brussel, België, Europa en de wereld. Dit koppelen we aan concrete samenwerkingsprojecten, in het bijzonder met de landen van herkomst van de leerlingen.
67. We ondersteunen scholen en ouders opdat er in elke Brusselse school een ouderraad actief is. Het is goed voor een school om betrokken en geëngageerde ouders te hebben die kunnen bijspringen waar nodig.
68. We stimuleren scholen om hun infrastructuur open te stellen buiten de schooltijd. We stimuleren scholen om hun infrastructuur open te stellen buiten de schooltijd. De overheid moet er wel op toezien dat de veiligheid van de infrastructuur

gegarandeerd blijft (door permanente controles) en het onderhoud in deze ruimtes opvolgen, zodat het schoolpersoneel en de leerlingen geen risico's lopen.

69. In navolging van de werking van TADA stimuleren we scholen om ook tijdens de schooluren linken te maken met concrete voorbeelden uit de Brusselse arbeidsmarkt. Dat kan een gastles zijn door een EU-ambtenaar maar evengoed een werkbezoek aan de fietsenmaker om de hoek.
70. Op het niveau van die Brusselse metropolitane zone moet ook een interface gecreëerd worden voor de monitoring en coaching van werkgevers in functie van de uitbreiding van het aantal stageplaatsen.
71. Het deeltijds kunstonderwijs in Brussel moet versterkt worden. Na de analyse van de infrastructurele noden is het de volgende jaren tijd voor concrete bouwprojecten, te beginnen met de academies die op het punt staan hun toelating te verliezen. Wij pleiten voor een territoriale samenwerking over de netten heen en samenwerking en overleg met de Franstalige academies. De academies moeten begeleid worden in de omgang met een multicultureel publiek. Ze moeten ondersteund worden in de promotie van hun activiteiten, de kwaliteit van het aanbod, de scholing van de leerkrachten, de verankering in de wijken en het aanhalen van de banden met het regulier onderwijs, de culturele centra, de gemeenschapscentra, VZW's en de Brede school. Een grote kans hierin is de lessen door leerkrachten uit het DKO na de lessen te laten plaatsvinden in de gewone schoolgebouwen.
72. We spreken een groter en meer divers publiek aan door het inschrijvingsgeld in de academies voor kinderen onder de 12 jaar te verlagen.
73. De artistieke dynamiek in de hoofdstad kan ook een creatieve dynamiek in het Brussels onderwijs versterken. Waar taaldiversiteit de norm is, kunnen artistieke talen verbindend zijn en leiden tot nieuwe vormen en tot verbinding. Wij willen een vernieuwend beleid waarbij kunstenaars, kunstinstellingen, DKO en regulier onderwijs elkaar inspireren.
74. Elke leerling uit het Nederlandstalig secundair en basisonderwijs krijgt een Paspartoe. Hiermee kan de leerling in schoolverband en daarbuiten genieten van het culturele leven.
75. Brusselse scholen moeten gretig inspelen op de steeds toenemende interesse van jongeren in leefmilieu. Scholen vormen ideale plekken voor allerlei vormen van stadslandbouw die meteen ook heel wat educatieve doelen kan dienen. Speelplaatsen kunnen 'wild' onderhouden worden om biodiversiteit alle kansen te geven. Maar ook de mobiliteitsvraagstukken rond de school of de duurzaamheid van de gebouwde omgeving kan door de scholen ingezet worden als actieve leerstof.

Hogeschool en onderwijs

De universiteiten en hogescholen in Brussel die hun financiering vanuit Vlaanderen ontvangen leveren elk academiejaar knappe koppen af. Internationaal is de VUB geroemd

om haar onderzoek en expertise. Als we willen dat ze deze rol kunnen blijven opnemen dienen zowel Vlaanderen als Brussel hen blijvend verder te ondersteunen:

76. Er is meer financiering nodig om kansengroepen beter te begeleiden en binnen een realistisch tijds kader naar een diploma te leiden. Het Brutus tutoringprogramma is een goed voorbeeld van hoe de link te leggen tussen secundaire scholen en hoger onderwijs. Het tutoringprogramma kan nog verbeteren, maar heeft steun nodig.
77. Internationale studenten kunnen voor het verkrijgen van hun verblijfsvergunning en andere vragen zich richten tot één administratie die zorgt voor een vlotte afhandeling in het Engels.
78. Het Brussels Gewest ondersteunt spin-offs die in de schoot van onderwijs en onderzoek ontstaan, bij hun verankering nadien in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
79. Universiteiten en hogescholen die hun link met de meertalige en kosmopolitische stad versterken worden hierin financieel ondersteund.
80. We willen meer diversiteit in het Brussels lerarenkorps en stellen voor dat korps een diversiteitsplan op.

one.brussels – alle Brusselaars in beweging

Sport doet mensen boven zichzelf uitstijgen: sport, dat is ontspannen en amusement maar ook volharden, samenwerken, vallen en terug op staan. De prijs mag daarom nooit een drempel vormen om aan sport te doen. Net als onderwijs verdient sport veel aandacht om tot een gezonde levensstijl en evenwichtige opvoeding te komen. In het onderwijs krijgen vele kinderen en jongeren de mogelijkheid om sport te beoefenen. Ook buiten de schooluren moet het sportaanbod zo goedkoop en toegankelijk mogelijk zijn.

Een sociaal sportbeleid houdt zich bezig met het geven van zoveel mogelijk kansen om aan sport te doen, niet alleen omdat sporten gezond is, maar ook omdat je nooit weet waar het talent vandaan komt. We willen vooral een beleid voeren voor die kinderen die graag sporten, maar dat niet kunnen door een tekort aan voorzieningen, of door de kostprijs van het lidmaatschap.

Sport is een graadmeter voor levenskwaliteit. Investerings in sport hebben een terugverdieneffect in de gezondheidszorg. Sport is een ondergebruikt middel voor integratie en ontmoeting. Een integraal sportbeleid zit op het kruispunt met onderwijs, welzijn en cultuur.

Sportinfrastructuur

82. De middelen van het Gewest voor sportinfrastructuur worden prioritair ingezet op bovenlokale projecten die tegemoetkomen aan dringende behoeften (zwemwater), innovatie of grote verhogingen van het aanbod.
83. Meten is weten. Het kadaster van Brusselse sportinfrastructuur dat wordt ontwikkeld door Perspective.Brussels moet een werkbaar instrument worden voor sporters om geschikte infrastructuur te vinden, en voor het beleid om hiaten in het aanbod te identificeren.
84. Er komt een gewestelijk infrastructuurplan met aandacht voor spreiding, polyvalentie en specialisatie, los van gemeentegrenzen en -belangen. Op die manier moet een degelijke spreiding komen van infrastructuur zoals zwembaden, hockeyvelden en basketbalterreinen, etc.
85. De Vlaamse Gemeenschap werkte samen met de VGC, Perspective.Brussels en de bouwmeester van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (bMa) aan een gedegen terreinverkenning voor de aanleg van een Vlaams sportcentrum. Wie A zegt moet B zeggen. In de volgende jaren moet Vlaanderen investeren in de realisatie van een ambitieus sportdomein op maat van Brussel. De Abattoir-site in Anderlecht zou daar een perfecte locatie voor zijn. Zowel voor de stedenbouwkundige inplanting als inhoudelijke invulling moet creatief aan de slag gegaan worden. Een sportdomein bouwen in een dense stedelijke omgeving betekent dat het noodzakelijk is te stapelen en functies te mengen. Het aanbod moet op maat van Brussel zijn. Zwembadwater is er tekort, dus zwembaden krijgen prioriteit, omdat ze laagdrempelig en toegankelijk zijn voor iedereen die aan sport wil doen. Sporten die aan populariteit winnen (boksen, padel,...) verdienen eveneens aandacht. We overwegen ook nieuw aanbod uit te bouwen (bv. een polyvalente openluchtwielerpiste).

86. We garanderen de toegang tot zwembaden en zwemlessen voor iedere jonge Brusselaar. Elke Brusselaar moet op de leeftijd van 12 jaar kunnen zwemmen. De toegangsprijs voor de Brusselse zwembaden mag niet afhankelijk zijn van het domicilieadres. De openingsuren van de zwembaden breiden we uit. We voorzien een uitgebreid kinderaanbod. Alle publieke zwembaden blijven open tot 22 uur, en zijn ook open op zon- en feestdagen. We willen één prijsbeleid in heel Brussel”
87. Het beheer van de Brusselse publieke zwembaden overstijgt vaak de mogelijkheden van de gemeenten en gaat daarom naar het gewest. Het gewest zorgt meteen ook voor een beter spreidingsplan voor de renovatie van de zwembaden.
88. Scholen met sportfaciliteiten moeten meer inspanningen doen om hun infrastructuur na de schooluren of in het weekend open te stellen. De VGC/Gewest zorgen voor meer investeringen in materiaal en infrastructuur die multifunctioneel gebruik mogelijk maken (badgesystemen) en ondersteunen scholen bij vragen over het beheer hiervan.
89. We creëren meer mogelijkheden om te sporten in de openbare ruimte. Er komen meer street work-out installaties en aangeduide loopparcours. Bestaand cursusaanbod wordt vaker ook in de openbare ruimte georganiseerd, denk aan yogalessen in parken of boksinitiaties op pleinen.

Het Gewest moet binnen vijf jaar een hockeystadion voor internationale competities hebben, een basketzaal voor een ploeg die in eerste klasse kan spelen.

Er komen meerdere openluchtzwembaden in Brussel. Dat doen we door bestaande vijvers of delen van het kanaal veilig en toegankelijk te maken, tijdelijke constructies op te trekken in de zomermaanden en door minstens één volwaardig openluchtzwembad met hoge capaciteit op een goed bereikbare plek, met glijbanen en speelelementen.

Sportclubs

90. De grote zaalsporten hebben de organisatie van hun competities gekoppeld aan hun structuur, waardoor “Vlaamse” en “Franstalige” clubs niet meer tegen elkaar uitkomen. Omwille van de maatschappelijke functie van de sport en omwille van verplaatsingsmoeilijkheden moeten competities op amateurniveau territoriaal georganiseerd worden. We maken een samenwerkingsprotocol tussen de Gemeenschappen waarbij de subsidiëring van gescheiden structuren gekoppeld wordt aan de organisatie van gemeenschappelijke competities.
91. De beide Gemeenschappen dienen samen een gemeenschappelijke F-N databank op te richten van gekwalificeerde sportlesgevers en intensieve tweetalige opleidingen (bv redders in zwembaden).

Sport als middel tot sociale mobiliteit

92. Een sociaal buurtgericht sportbeleid zorgt voor laagdrempelig aanbod in de wijk. Tegelijk moet het horisonten verbreden. Daarom wensen we dat elk Brussels kind de kans krijgt om de stedelijke context te verlaten en een week door te brengen in een sportcontext aan de kust of in de Ardennen.
93. De voorbije legislatuur kantelde Buurtsport vzw in de VGC om een nog betere spreiding van het aanbod, expertise en professionele ondersteuning van clubs mogelijk te maken. Doel blijft om kwetsbare kinderen en jongeren aan het sporten te krijgen. We bouwen verder aan het netwerk van laagdrempelige sportantennes in de wijken.
94. We verankeren de experimentele subsidies voor sportverenigingen voor het inzetten van jeugdsportbegeleiders en -coördinatoren. Zo nemen de verenigingen naast een sportieve ook een maatschappelijke functie op (sociaalpedagogische begeleiding, vrijwillig engagement aanmoedigen, lessen aanpassen aan ieders leefwereld,...). Sportclubs kampen met grote problemen op vlak van vrijwilligersengagement. We stimuleren samenwerking met inburgeringsinitiatieven zoals BON. Dat is een kans voor nieuwkomers om hun netwerk te verbreden en taal te oefenen, en tegelijk ook een kans voor alleenstaande senioren om sociale contacten te onderhouden.
95. In de schoolcontext kan sport meer ingezet worden om de juiste attitudes en het belang van teamwork aan te leren. Sport kan empoweren.
96. De Paspartoe vrijetijdspas van de VGC werd de voorbije legislatuur opengesteld naar het sportaanbod. De pas moet uitgroeien tot een krachtig middel om de sportparticipatie te verhogen, voor alle Brusselaars via een puntenspaarsysteem, voor kansarme Brusselaars via specifieke kortingen. We evalueren het gebruik van de Paspartoe en maken hem gebruiksvriendelijker.
97. Brussel is een moeilijke stad voor minder mobiele mensen, zoals ouderen of mensen met een beperking. Wij willen dat de sportinfrastructuur voor iedereen toegankelijk is en een geïntegreerd inclusief sportbeleid in samenwerking met sociaal-culturele en welzijnsorganisaties.

Bevoegdheden

98. De kerntaak van het Gewest is het uittekenen van een regionale strategie voor sportinfrastructuur. Alle bovenlokale sportinfrastructuur – van zwembaden tot atletiekpistes – wordt gewestelijk.
99. De Gemeenschappen en de Gemeenschapscommissies sluiten een samenwerkingsakkoord over opleiding, federaties, competities, etc. Zo wordt onder meer tegengegaan dat clubs gedwongen worden te kiezen voor deze of gene competitie om aanspraak te maken op middelen.
100. We wensen een gezamenlijke strategie tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschapscommissies om ervoor te zorgen dat in zoveel mogelijk sporten

zoveel mogelijk Brusselse kinderen terecht kunnen in de taal van hun keuze, via een versterking van de band tussen onderwijs en sportverenigingen en via een beleid dat de betrokkenheid van ouders verhoogt.

one.brussels – een Brussel voor alle kinderen en jongeren

Brussel is het jongste gewest van ons land. Dat zie je wanneer je door de stad loopt. Er zijn maar weinig plekken waar je géén kinderen of jongeren tegenkomt. Bij het minste straaltje zon zitten parken en speeltuinen vol. Er zijn veel kinderen in Brussel en er zijn fijne plekken, maar het kan nog heel wat kindvriendelijker.

Opgroeien in een stad als Brussel heeft heel wat voordelen. Brusselse ketten komen vanaf hun geboorte in aanraking met een gigantische diversiteit aan mensen, talen en culturen. De stad heeft het potentieel om van elke Brusselse ket een meertalige wereldburger met open blik te maken. Maar leerzaam en divers is daarom niet noodzakelijk ook kindvriendelijk. Brusselse ketjes botsen vaak op grenzen, waardoor ze niet ten volle kunnen groeien en zich ontwikkelen.

In Brussel groeit één op de drie ketten op in een gezin waar geen van beide ouders een inkomen heeft uit arbeid. Niet iedereen verschijnt aan de start met dezelfde kansen of even sterke schouders. Die kloof weegt levenslang door.

Onze Brusselse ketten zitten boordevol talent, alleen is er niet altijd plaats en ruimte om die talenten te ontwikkelen. Plaatsen waar er positieve keuzes gemaakt kunnen worden. Waar er vertrokken wordt vanuit hun eigen leefwereld en ritme.

Jeugdwerk moet de kern blijven van een integraal jeugdbeleid voor Brussel. Wij willen dat elk kind kan proeven van het vrijetijds-, cultuur-, sport- en jeugdbeleid. Daarbij gaan we uit van goesting (wat wil het kind?) en van talent (wat kan dat kind goed?). Die twee gaan meestal samen. Als een kind iets goed kan, doet het dat meestal ook graag. Maar ontdekken wat je kan en waar je goed in bent, komt niet vanzelf. Talent moet je detecteren. Via het onderwijs, maar ook via het jeugdwerk.

Kinderen en jongeren als volwaardige Brusselaars

101. Net als een Brusselse Bouwmeester heeft de stad ook een eigen kinderrechten- en jongerencommissaris nodig. Deze commissaris waakt enerzijds over de toepassing van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) in Brussel bij alle beslissingen die een impact hebben op de leefwereld van kinderen, jongeren, studenten en hun organisaties. Daarnaast kan de commissaris rekenen op een ondersteunend team dat participatieprocessen opzet voor en door Brusselse ketten en hun verenigingen en mee hun stem versterkt richting de overheid.

102. Kinderen en jongeren hebben het recht om te zeggen wat ze vinden van hun onmiddellijke omgeving en van de stad in haar geheel. Het commissariaat zet participatietrajecten op bij grote ingrepen in de publieke ruimte. Binnen elk project is daarvoor tijd en een budget voorzien, voorafgaand aan het indienen van de stedenbouwkundige vergunning.

103. Wanneer overheden beslissingen nemen, communiceren ze daar ook over in een taal op maat van onze ketten. Dat betekent dat de Brusselse overheidsinstellingen inzetten op beeldtaal, onlinecommunicatie, sociale media, etc. die jongeren begrijpen.

Een kindvriendelijke stad

104. We profileren Brussel als een aantrekkelijke stad voor gezinnen met kinderen en jongeren door:
- a. te garanderen dat in elke wijk een aantrekkelijk speelpleintje aanwezig is, dat zowel veilig als proper is;
 - b. een label dat duidelijk maakt aan ouders welke restaurants en publieke voorzieningen inspanningen doen op het gebied van toegankelijkheid, sfeer, aangepaste voorzieningen zoals kindertoiletjes, luiertafels, meubilair,...;
 - c. een uitgave toeristische wandelingen voor gezinnen alle plekken waar er gratis kan worden binnen- en buiten gespeeld. We passen de openingsuren van parken en speelpleintjes aan zodat de ketjes ook 's avonds nog buiten kunnen spelen.

Mobiliteit

105. Kinderen en jongeren moeten zich in het Brussels gewest zelfstandig en vlot kunnen verplaatsen. Die verplaatsingen zijn vaak kleinschalig, maar duurzaam. We zetten in op een netwerk van trage wegen en verbindingen. Goede bereikbaarheid en veiligheid moeten centraal staan, vooral in dichtbebouwde gebieden. Voor verenigingen die in groep reizen wordt een speciaal tarief ontwikkeld. Voor gepensioneerden maken we de MIVB opnieuw gratis, zodat mobiliteit gegarandeerd wordt ook voor mensen met een klein pensioen. Gezinnen ondersteunen we door de nu al goedkope schoolabonnementen volledig gratis te maken.

Ruimte voor kinderen, jongeren en hun organisaties

106. Er is nood aan extra ruimte voor vrijetijdsbesteding. Sportclubs, culturele verenigingen, jeugdbewegingen zijn constant op zoek naar beschikbare zalen voor repetities, trainingen, optredens. Beschikbare ruimte in de eigen buurt verlaagt de drempel voor participatie en versterkt het sociaal weefsel rond de zalen. We verzekeren dan ook voldoende nabije ruimte voor vrijetijdsbesteding door geen enkele m² (publieke) ruimte onbenut te laten: we activeren leegstaande panden sneller en slimmer. Hierbij is aandacht voor een duurzame en energiezuinige aanpak, zodat de energiefactuur voor de verenigingen daalt. Net zoals bij scholen moeten ook de buitenruimtes worden aangepakt.
107. We brengen alle publieke gebouwen van gemeenten, VGC, COCOF e.a. in kaart en zetten in op multifunctioneel gebruik. We ontwikkelen samen met de Brusselse Bouwmeester een Masterplan waarbij maximale benutting voor georganiseerde en individuele vrijetijdsbesteding een centrale plaats krijgt: een innovatief model voor publieke gebouwen (zoals scholen, dienstencentra,...) vanuit een toekomstgerichte multifunctionaliteit zodat de invulling kan aangepast worden aan de wisselende noden. Op deze manier vangen we het groeiende tekort aan

atelierruimte, oefenruimte, trainingslokalen etc. op. We creëren nieuwe open ruimtes waar jongeren zelf aan de slag kunnen met de invulling. Op deze manier garanderen we dat de ruimte tegemoetkomt aan de noden die leven bij jongeren en vergroten we de betrokkenheid.

108. Zeker in de dichtbevolkte centrumwijken moet er meer toegankelijke, open en groene ruimte komen om in te spelen. Binnen sociale wooncomplexen moet ook een binnenruimte voorzien worden waar kinderen bij slecht weer kunnen gaan spelen en/of sporten. Deze infrastructuur staat open voor iedereen. Binnen de stadsvernieuwingscontracten wordt systematisch groenruimte, jeugdinfrastructuur, etc. voorzien.
109. Jongeren vragen meer polyvalente zalen die veilig, goed geïsoleerd en goedkoop zijn voor de organisatie van fuiven en evenementen. Het fuifplan van de VGC wordt verder uitgerold.
110. Blinde gevels, werfomheiningen en duidelijk afgebakende oppervlakten zetten we in als vrijplaatsen waar graffiti toegelaten is, zo kunnen we zelfs bepaalde buurten al dan niet tijdelijk verfraaien. Tegelijk vermindert de behoefte om ongevraagd graffiti te spuiten. In ruil hiervoor waarschuwen ervaren graffitikunstenaars jongeren die buiten de lijntjes kleuren en wijzen ze hen door naar preventieve projecten en free zones.

Sterke en diverse jeugd(werk)organisaties- en verenigingen

111. Jeugdwerk moet zijn sterke plaats in het culturele veld blijven behouden. De VGC heeft een sterke traditie in het ondersteunen van het Brusselse jeugdwerk; via een verregaand subsidie- en ondersteuningsbeleid. Dat blijven we verder uitbouwen.
112. We willen sterker inzetten op de betekenis van de jeugdwerk in de stad. We willen dat de werkingen blijven inspelen op de gezamenlijke en lokale noden en behoeften van onze Brusselse ketten. Naast het bestaand jeugdwerk zetten we extra in op het ondersteunen van nieuwe organisatievormen van en door jongeren. De knowhow en zicht op de noden ligt bij de jongeren zelf. We stimuleren dus niet enkel vernieuwing vanuit de verenigingen, maar zorgen dat het netwerk van verenigingen verruimt met nieuwe bottom-up initiatieven.
113. Organisaties en verenigingen experimenteren met nieuwe vormen van jeugd(bewegings)werk in de stad. We ondersteunen verder in het herkennen en wegwerken van drempels. Samen met jeugdorganisaties gaan we aan de slag om drempels op het vlak van taalbarrières, financiën, fysieke toegang, informatie, begeleidershouding,... weg te werken. Dit maakt het mogelijk om alle kinderen en jongeren die willen deelnemen aan het jeugdwerk, hier ook effectief de kans toe te bieden, ongeacht hun achtergrond.
114. De Brusselse jeugd is divers, zowel qua culturele achtergrond als socio-economische status. Het totale aanbod (jeugdwerk, vrije tijd, media, onderwijs,...) moet ook divers zijn, zodat elk kind of jongere die dit wil een jeugdwerkvorm en -aanbod vindt dat bruikbaar is. Diversiteit plaatst de jeugdsector voor nieuwe

uitdagingen. Uit onderzoek blijkt dat leden en leiding van jeugdbewegingen vaak uit gezinnen komen waar de ouders hoger opgeleid zijn en vaker tewerkgesteld zijn. De JOP-monitor (JeugdOnderzoeksPlatform) toont dat laagopgeleide jongeren minder deelnemen aan het georganiseerde vrijetijdsaanbod of meer specifiek aan het jeugdwerk. We ondersteunen jeugdwerkorganisaties verder in het herkennen en wegwerken van drempels. Samen met jeugdorganisaties gaan we aan de slag om eventuele drempels op het vlak van financiën, fysieke toegang, informatie, begeleidershouding,... weg te werken.

We creëren nieuwe open ruimtes waar jongeren zelf aan de slag kunnen met de invulling. We laten de mogelijk open om dit ook aan te bieden met verblijfsmogelijkheid zodat ze meerdaags aan de slag kunnen. We denken ook aan meerdaagse vormingsaanbod in de stad voor Brusselaars en niet-Brusselaars. De studentenverblijven van de VUB zouden bijvoorbeeld hiervoor kunnen gebruikt worden.

115. We willen jeugdorganisaties en hun aanbod meer bekend maken bij ouders. Ouders zijn belangrijke partners van het jeugdwerk. We erkennen hen als stakeholder binnen het jeugdbeleid. Veel ouders weten niet wat een jeugdvereniging is. Daarom informeren scholen, bibliotheken, welzijnsorganisaties en andere organisaties hen over jeugdwerk, wie ze zijn en wat ze doen.
116. Elke jongere heeft zijn eigen traject, op persoonlijk, cultureel en sociaal vlak. Ons jeugdwerk moet deze trajecten kunnen ondersteunen en er mee experimenteren zodat de jongeren inzicht krijgen in hun eigen vaardigheden.
117. Schoollokalen worden na de schooluren beschikbaar gesteld voor jeugdorganisaties.

Brussel studentenstad

118. Brussel telt zo'n 52 universiteiten en hogescholen waar meer dan 100.000 studenten ingeschreven zijn die steeds diverser en internationaler worden. Daarmee is Brussel de grootste studentenstad in ons land, al is dat niet altijd geweten. Jarenlang werd dit te weinig belicht. Brussel moet zijn nationale, internationale, kosmopolitische en Europese rol ten volle kunnen uitspelen. Visit.Brussels neemt hier in dialoog met de universiteiten en hogescholen een voortrekkersrol op.
119. De afgelopen jaren werden er zowel op niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als de Vlaamse Gemeenschapscommissie stappen ondernomen inzake studentenhuysvesting. We versterken verder de studentenlabels en treden sneller op bij onveilige of ongezonde studentenwoningen. Het huysvestingsaanbod voor studenten moet beter gemonitord worden, om de prijzen van een kamer of studentenkot aantrekkelijk te houden en er op toe te zien dat er ten alle tijd voldoende aanbod is om zo Brussel als studentenstad ook aantrekkelijk te maken.
120. We willen een registratie van alle studentenkoten gekoppeld aan richthuurprijzen. De prijs wordt berekend via een puntensysteem op basis van oppervlakte, verwarmingsmogelijkheden, kookgelegenheden, sanitaire

voorzieningen en andere kwaliteitsfactoren naar Nederlands voorbeeld. Op die manier kunnen we huisjesmelkerij voor studenten voorkomen en de huurprijs zowel voor verhuurder als huurder op een transparante en conforme manier voor iedereen gelijk houden.

121. Onderwijsinstellingen worden aangezet geen eiland in de stad te vormen maar een rol op te nemen in het gemeenschapsleven in Brussel. Dit kan door hun infrastructuur open te stellen voor het jeugdwerk en socio-culturele verenigingen of door stages in te richten in Brusselse bedrijven en organisaties.
122. We willen snel intensief overleg met de gemeenten om de sterk verschillende lokale fiscale belasting van studentenverblijven te harmoniseren of af te schaffen.
123. Studenten die hier verblijven moeten kunnen kiezen of ze bij gemeentelijke en gewestelijke verkiezingen in Brussel hun stem uitbrengen of in de plaats waar ze zijn gedomicilieerd.
124. Er moet een beter kader komen om de doorstroming van studenten naar ondernemerschap en vestiging in Brussel maximaal te ondersteunen. Hiervoor komt er overleg met de studentenraden, de onderwijsinstellingen, de werkgeversorganisaties en de overheden in Brussel, om de diverse facetten die hieraan verbonden zijn duidelijk in kaart te brengen en te verbeteren.

Nachtleven

Stadsleven stopt niet wanneer de zon ondergaat. Ook 's nachts leeft Brussel: dankzij een massa theater, muziek en filmvoorstellingen in bioscopen en kunst- en cultuurhuizen, de talloze cafés en restaurants, een aantal iconische feestlocaties, clubs voor exclusief publiek, danscafés; festivals...

Uitgaansgelegenheden zijn, net als culturele plekken en openbare ruimtes, ontmoetingsplekken. In goede uitgaansplekken broeit het van creativiteit, emancipatie en vrijheid. Het nachtleven is het onzichtbare gezicht van een gezonde samenleving. Nachtleven heeft een essentiële invloed op de culturele, economische, toeristische en stedelijke dynamiek. Veel banen, voor veel personeel de eerste werkervaring, hangen ervan af.

Een levendig en interessant nachtleven verzoenen met wonen in de stad is een uitdaging. Er spelen heel wat verschillende belangen, zeker op vlak van veiligheid, mobiliteit, werken, stedelijke ontwikkelingen. Het vraagt een duidelijk en heldere aanpak. Om het nachtleven kwalitatiever en hoogstaander te maken is er meer dialoog nog en een duidelijk nachtbeleid.

125. De relaties tussen uitgaansgelegenheden met de autoriteiten (administratie, stadsbestuur, buurtcomités, politie en brandweer) kunnen beter. Nu zijn er verschillen in elk van de 19 gemeenten. Dat is niet bevorderlijk voor de ontwikkeling van een kwalitatief nachtleven. We stellen, in navolging van het initiatief "24h brussels" volgende maatregelen voor:

- a. een objectivering van de bestaande situatie via een studie over het nachtleven: definiëring, actoren en impact zijn maar enkele elementen die onderzocht dienen te worden.
 - b. we voeren de functie van night ambassador in. Hij/zij moet ervoor zorgen dat onze stad 's nachts bruist van leven waar het kan en stil is waar mensen willen slapen. De night ambassador is coördinator van de night council, die we eveneens oprichten. De council is een onafhankelijke, maar gemandateerde raad die alle betrokken actoren in een structurele dialoog bij elkaar brengt, het bestaande beleid met impact op het nachtleven analyseert en voorstellen formuleert tot bijsturing een nachtbeleid uitstippelt voor het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest, organisatoren ondersteuning biedt, bemiddelt tussen overheid en particuliere initiatieven en sensibiliseringscampagnes opzet rond gezondheid, drugs, lawaaioverlast gelieerd met het nachtleven.
126. Daarnaast dient het Brussels Hoofdstedelijk Gewest extra inspanningen te leveren in de zoektocht naar infrastructuur waar veilig en met respect voor de omgeving kan worden uitgegaan. Een belangrijk aspect bij het nachtleven is de toegankelijkheid voor iedereen. We gaan racial profiling actief tegen en maken de toegankelijkheid voor mensen met een handicap mogelijk (net zoals bij sportinfrastructuur).

one.brussels – één strijd tegen armoede

De armoedecijfers in Brussel blijven bikkelhard. Volgens het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn groeit vandaag bijna één op vier kinderen op in een huishouden waar niemand werkt. Eén op drie Brusselaars moet rondkomen met een inkomen onder de armoederisicogrens. Brussel is de strijd tegen armoede aan het verliezen.

Te veel gezinnen verzeilen in de spiraal van generatiearmoede waaruit het zo moeilijk ontsnappen is. Te veel Brusselaars belanden door een combinatie van werkloosheid, echtscheiding, laag pensioen of ziekte in plotse armoede. Een betaalde job is geen garantie: te veel mensen die werken verzeilen vandaag in armoede. En ook veel te veel kinderen zijn arm. En ook te veel kinderen zijn arm. Nochtans staat Brussel in de top drie van de rijkste Europese regio's. Deze rijkdom wordt blijkbaar niet eerlijk onder de Brusselaars verdeeld. Daarom pleiten wij voor eerlijke fiscaliteit en voor een bijdrage van iedereen aan de sociale en zorgsystemen in onze stad. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle politieke niveaus. Belastingen op inkomens moeten betaald worden daar waar het inkomen gegenereerd wordt, op de plaats van tewerkstelling. Internationale bedrijven en instellingen zouden kunnen aangemaand worden om hun bijdrage te leveren aan de uitbouw van sociale voorzieningen, gezondheid- en zorgdiensten daar waar hun werknemers of ambtenaren aan hun eigen systeem bijdragen en niet aan de plaatselijke solidaire sociale zekerheidssystemen, waar ze wel van de diensten genieten.

We mogen de armoede in Brussel nooit gewoon worden. Maar met verontwaardiging alleen zullen we ze niet indijken. Wij willen het armoedebeleid aanpassen aan de grootstedelijke realiteit.

Het armoedebeleid zoals hier beschreven zal nooit slagen zonder een doorgedreven armoedereflex in alle beleidsdomeinen. Bovendien moet er hiervoor een grote inspraak komen van het middenveld en meer bepaald van de armoedeorganisaties.

Armoede voorkomen

Armoede bestrijden is armoede voorkomen. Het spreekt voor zich dat alle overheden daarbij verantwoordelijkheid dragen, de federale overheid voorop; zij moet ervoor zorgen dat de uitkeringen omhooggaan. De welvaart in ons land moet eerlijk verdeeld worden. Maar ook op Brussels niveau hebben we de mogelijkheid om het beschikbaar inkomen van de bewoners groter te maken.

127. De tewerkstelling van Brusselaars moet verder omhoog, ook door tewerkstelling in de sociale economie. De Brusselse overheden hebben ook de mogelijkheid om de prijzen van belangrijke basisdienstverlening te beïnvloeden of te bepalen. De voorbije legislatuur is hier werk van gemaakt: de prijzen van de MIVB zijn niet meer gestegen, de watertarieven zijn bij de laagste van het land. Dit moet zo blijven en uitgebreid worden naar alle dienstverleningen: kinderopvang, onderwijs, elektriciteit, zorg, internettoegang. Deze diensten moeten goedkoop of, indien mogelijk, gratis kunnen zijn, in de eerste plaats voor de kwetsbare groepen in onze stad. De grootste kost voor veel Brusselaars is huisvesting. De volgende legislatuur moet huisvestingsbeleid een absolute prioriteit worden om de strijd tegen armoede aan te gaan.

128. Alle schuldinvorderingsprocedures van de overheden of de semipublieke organisaties (leveranciers van water en elektriciteit, ziekenhuizen, scholen...) worden gecontroleerd op hun doeltreffendheid en menselijkheid. Het gewest ondersteunt deze organisaties in het correct innen van schulden, of neemt de schuldinvordering over. Het invorderen van schulden mag er niet toe leiden dat de schuldenaars in een nog diepere financiële put terecht komen. Het gewest ondersteunt deze organisaties in het correct innen van schulden of neemt zelf een rol op door een gecentraliseerde aanstelling gerechtsdeurwaarders (cfr. coöperatieve DIAM in Vlaanderen). Op die manier heeft de overheid de garantie dat de schuldinvordering volgens de regels gebeurt maar ook dat eventuele schulden bij verschillende Brusselse overheidsorganisaties door één deurwaarder worden opgevolgd (wat extra kosten vermijdt).
129. Brussel heeft één bevoegdheid met reële impact op het inkomen van mensen: de kinderbijslag. Brussel voerde een systeem in met een lager basisbedrag (€150) maar met veel sociale toeslagen. Hierdoor krijgen arme en lage middenklasse gezinnen extra ondersteuning en is de Brusselse kinderbijslag een reëel instrument tegen kinderarmoede. We monitoren de resultaten van dit systeem en sturen bij waar nodig. We willen dat er op termijn nog meer geld kan gaan naar sociale toeslagen om de ongelijkheid door kinderarmoede zoveel mogelijk weg te werken.
130. Het niet opnemen van rechten is te groot in Brussel. Sociale rechten moeten automatisch worden toegekend, zonder dat daar aanvragen voor nodig zijn. Indien dit niet kan, moeten alle Brusselse overheden de reflex hebben om zelf mensen te gaan identificeren en hen op de hoogte brengen van hun rechten. De belangrijkste redenen waarom rechten niet worden opgenomen zijn gekend: de digitale kloof, het ontbreken van een actieve bekendmaking door de overheid, mensen hebben schrik voor stigmatisering of er zijn mobiliteitsproblemen, waardoor mensen te weinig bij de dienstverlening terecht kunnen. Op elk van deze punten moet een actief beleid komen.
131. We helpen mensen bij het verlichten van hun facturen door de oprichting van een kosten-knipper: consumentendiensten die mensen helpen met prijsvergelijkingen, met het afsluiten van nieuwe contracten, met doorlichting van aanrekeningen of ondersteuning van deelname aan groepsaankopen.
132. Verslavingen, en zeker gokverslaving, leiden tot grote financiële schulden en armoede. Het Brussels gewest voert een actief beleid om gokverslaving te vermijden, reclame voor gokken wordt uit Brussel geweerd. We beperken het aantal gokkantoren, net zoals het aantal cafés met caféspelen waar geld op ingezet wordt. Sommige cafés lijken meer en meer op kleine casino's en dat verlaagd de drempel om te gokken en verslaafd te raken.

one.brussels ook voor sociale ondersteuning

133. De strijd tegen armoede in Brussel kan niet slagen zonder een gemeenschappelijke en gecentraliseerde aanpak, voor alle inwoners en over de taalgrenzen heen. Dit is niet contradictorisch met nabijheid en toegankelijkheid van voorzieningen. Het beleid wordt gecentraliseerd, maar fysieke aanwezigheid in de

wijken en buurten van bijvoorbeeld sociale voorzieningen zijn uiterst belangrijk. Buurt- en wijkfilialen van sociale voorzieningen zijn de lokale vertaling van een krachtig centraal beleid.

134. Dit geldt in de eerste plaats voor de belangrijkste actor in de strijd tegen armoede: het OCMW. Daar moet één beleid komen. Iedereen heeft recht op gelijke dienstverlening bij het OCMW, ongeacht de woon- of verblijfplaats in Brussel. Deze gelijkheid willen we garanderen door de 19 OCMW's te verenigen in één stedelijk OCMW voor het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. Deze centrale structuur rust op een gedecentraliseerde werking. Er komt een sociaal loket in elk deel van de stad voor elke vorm van dienstverlening en met identieke kwaliteitsnormen. Een ééngemaakt OCMW spreidt de solidariteit over het gehele gewest en helpt zo de tekorten weg te werken. De rijkdom van sommige gemeenten compenseert de geconcentreerde armoede in andere.
135. Vanuit zijn expertise is het OCMW de spil en de regisseur van een lokaal sociaal beleid. Het kan met een ruim sociaal takenpakket de hele ketting van ongelijkheden aanpakken. Het OCMW moet een echt 'sociaal huis' zijn. Het OCMW moet actiever op zoek kunnen gaan in armoede, zodat de mensen sneller geholpen worden. Het OCMW moet ook haar netwerk uitbreiden om mensen die gespecialiseerde hulp nodig hebben snel te kunnen doorverwijzen naar specifieke hulpverlening.
136. Om zijn taken goed te kunnen uitvoeren heeft het OCMW voldoende personeel nodig. De verloning van de sociale assistenten in de Brusselse OCMW's is lager dan die in Vlaanderen en Wallonië. Dit verschil moet weggewerkt worden, zodat de Brusselse OCMW's aantrekkelijker worden om voor te werken. Bovendien moet er één loonpolitiek komen voor alle Brusselse OCMW's. Vandaag trekken bepaalde OCMW's sociale assistenten aan uit andere Brusselse OCMW's omdat ze hen betere voorwaarden kunnen bieden.
137. Een toegankelijk OCMW heeft voldoende tweetalig personeel, ook in de sociale loketten. Daarbij valoriseren we ook de aanwezige talenkennis van het personeel en de bewegwijzering naar het OCMW en aanduiding van de gebouwen, gebeurt ook in 2 talen.

Vroegdetectie

138. Veel mensen hebben schrik van de stigmatisering om hulp te zoeken of nog erger schrik van het OCMW zelf. Of ze weten niet dat het OCMW hen kan helpen. Hierdoor wachten ze te lang om hulp te zoeken. Het OCMW moet, via een netwerk van middenveldorganisaties, scholen, ziekenhuizen, sneller die mensen vinden, zodat ze sneller geholpen worden. OCMW's moeten dus outreachend werken met brugfiguren, of door bijvoorbeeld dienstverlening aan te bieden in scholen, in sociale organisaties en in buurthuizen, samen met kind en gezin en ONE en andere welzijnsorganisaties, zoals de centra algemeen welzijnswerk (CAW).

Sterk sociaal beleid in elke wijk

139. Participatie blijft een zaak van goed geïnformeerde en geëmancipeerde burgers. Mensen in armoede en maatschappelijk uitgesloten groepen lopen verloren en vinden onvoldoende aansluiting bij het overheidsbeleid. Participatie in het beleid van kansengroepen verdient extra aandacht van beleidsmakers. In elk OCMW willen we een participatieraad van gebruikers en vertegenwoordigers van uitgesloten groepen, met structurele en regelmatige contacten met de OCMW-raad.
140. Meer ervaringsdeskundigen of mensen uit de wijk onder het OCMW-personeel – en dit op alle niveaus – zorgen voor een betere afstemming met de behoeften van de meest kwetsbaren.
141. Er komt een Brussels gewestelijk aanlooppunt voor de verenigingen waar armen het woord nemen, meteen ook een actief en open platform voor overleg, dialoog en evaluatie voor het beleid. Binnen het VGC welzijns- en armoedebeleid komt er een participatiegroep met vertegenwoordigers van de verenigingen waar armen het woord nemen en ervaringsdeskundigen in de armoede, om advies te geven over de beleidskeuzes.
142. De armoedetoets wordt geëvalueerd en bijgestuurd zodat ze echte impact heeft op alle beleidsdomeinen van het Gewest en de VGC. Deze armoedetoets gebeurt door de betrokken organisaties in het middenveld (OCMW's, verenigingen waar armen het woord nemen, wijkwerkingen, buurthuizen,...).
143. Eén van de meest succesvolle methoden om het samenleven in de stadswijken te bevorderen is de uitbouw van wijkcentra met een gevarieerd aanbod aan laagdrempelige initiatieven (sociaal, artistiek, intercultureel, intergenerationeel enz.). Centra waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten, actief participeren en samen problemen in de wijk aanpakken. De wijkcentra Chambéry, Bonnevie, Buurtwinkel en Wijkpartenariaat bewijzen al vele jaren de grote meerwaarde van deze geïntegreerde aanpak. Zij spelen ook actief in op de meertalige omgeving door het aangaan van samenwerkingsverbanden met anderstalige partners en gemeentelijke initiatieven. Deze centra moeten blijvend ondersteund en versterkt worden en er moet worden geïnvesteerd in nieuwe centra.
144. Er komen meer hygiënische toegankelijke voorzieningen voor wie het nodig heeft: gratis toiletten, gratis douches, enzovoort. Deze voorzieningen worden in kaart gebracht en nadien ook gepromoot onder de kwetsbare groepen in deze stad, de toiletten promoten we ook bij toeristen of bezoekers. Door kaartjes met publieke toiletten op toeristendienst uit te delen. Het geeft ook een extra druk op de verantwoordelijken om deze plaatsen te onderhouden en netjes te houden Dit uiteraard in afwachting van een structurele verbetering van de kwaliteit van de huizenmarkt en in afwachting van een dak boven het hoofd voor iedereen.
145. De digitale kloof moet gedicht worden. Alle burgers moeten toegang hebben tot internet, en kunnen werken met een computer, bij voorkeur bij hen thuis. Door de digitalisering van de samenleving worden veel mensen (ouderen, minder-gevoelenden, armere bevolkingsgroepen) ernstig benadeeld in bepaalde dienstverlening. Zo merken we dat ouderen vaak geen toegang meer hebben tot

financiële diensten omdat loketten gesloten worden en zij niet overweg kunnen met de digitale alternatieven. Elektronische loketten kunnen niet het persoonlijk contact vervangen.

Werkende armen en de strijd tegen de sluipende schulden

146. Een betaalde job voorkomt niet altijd armoede en uitsluiting. Door een (te) laag loon, een beperkt arbeidsregime of meerdere personen ten laste, belanden ook werkenden in de armoede. ‘Werkende armen’ zijn onaanvaardbaar. Werk moet altijd lonen. Een job moet een buffer tegen of een springplank uit de armoede zijn en een perspectief op vooruitgang bieden. We willen dat het gewest een specifiek beleid voor de ‘working poor’ ontwikkelt.
147. Er komt een specifiek OCMW-programma voor mensen met een laag inkomen. Dat programma biedt hulp bij huisvestingsproblemen en voorziet schuldbemiddeling en gezinsondersteunende diensten.
148. De bestaande koppeling van sociale voordelen aan bepaalde statuten heeft tot gevolg dat sommige mensen geremd worden op hun weg uit de armoede. Ook wie werk vindt en onder een bepaalde inkomensgrens zit, moet minstens tijdelijk blijven beschikken over sociale voordelen op vlak van huisvesting, openbaar vervoer, goedkope medicijnen enz. We willen dat sociale voordelen worden toegekend op basis van inkomen, niet op basis van statuut
149. We willen sterkere systemen voor sociaal krediet. Dat zijn kredieten die zich richten op consumenten, maar alternatieven willen aanbieden voor de bestaande dure consumentenkredieten van de banken of grootwarenhuizen, dit in de eerste plaats voor huisvesting.
150. De schuldbemiddelingsdiensten kregen extra financiering. De volgende 5 jaar wordt de financiering nog verhoogd en structureel gemaakt en wordt ze ook beter bekend gemaakt, zowel bij mensen met schulden als schuldeisers, als andere hulporganisaties, zodat mensen sneller doorverwezen worden en hulp kunnen krijgen.

Thuislozen

151. Het aantal thuislozen in Brussel blijft stijgen. De noodopvang is hervormd tijdens de voorbije legislatuur. De organisaties die noodopvang voorzien hebben een duidelijk kader gekregen waarbij ze kunnen werken, met kwaliteitsgaranties en een duidelijk kader voor financiering. Er is geïnvesteerd in de creatie van extra plaatsen, om ervoor te zorgen dat niemand buiten moet slapen. Daarnaast is ook Bruss’help uitgewerkt die bevoegd is voor de coördinatie van alle hulpstructuren en de daklozen naar de diensten kan oriënteren. Deze dienst zal ook monitoring kunnen doen van de resultaten en ondersteuning bieden aan andere beleidsdomeinen om thuisloosheid te vermijden. Bruss’help moet uitgebouwd worden tot een volwaardig expertisecentrum om het volledige Brusselse beleid te ondersteunen rond

thuisloosheid, en meer geïntegreerde informatie te bieden over de profielen van daklozen. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de organisaties op het termijn. Het platform 'Recht op een dak, Droit à un toit' – bestaande uit 80 Brusselse organisaties, is een belangrijke partner om Bruss'help te verwezenlijken.

152. Noodopvang blijft helaas noodzakelijk in de huidige Brusselse context. Noodopvang is immers de enige oplossing voor bijvoorbeeld mensen zonder papieren. Brussel moeten blijven aandringen bij de federale overheid dat deze eindelijk haar verantwoordelijkheid neemt en een menselijk beleid voert ten aanzien van asielzoekers en mensen zonder papieren.
153. Het is echter noodzakelijk om noodopvang zoveel mogelijk te vermijden. In de eerste plaats door thuisloosheid te vermijden. We moeten investeren in betaalbare huisvesting, sociale economie, gezinsondersteuning, begeleiding bij verslaving, schuldbemiddeling etc. Uithuiszetting om financiële redenen moet vermeden worden, mensen die dreigen uit hun huis gezet te worden moeten door het OCMW geholpen worden. Om het OCMW dit te kunnen laten doen, moet het OCMW op voorhand op de hoogte worden gebracht en de tijd en ruimte krijgen om een oplossing (afbetalingsplannen op te maken, financiële steun of een nieuwe woning,...) te zoeken. Uithuiszettingen kunnen om geen enkele reden in de winter, ook niet bij privé verhuurders.
154. Mensen die om één of andere reden toch thuisloos worden, moeten volwaardig de kans krijgen om terug deel te nemen aan de maatschappij. Housing First moet in Brussel verder uitgebouwd worden. We willen dat zoveel mogelijk thuislozen in de toekomst via het principe van housing first kunnen geholpen worden. Ook de onthaalhuizen worden ingeschakeld om mensen een alternatief te bieden voor een leven op straat.
155. De toegang tot sociale woningen voor daklozen moet ook versterkt worden door meer punten toe te kennen aan thuislozen op de wachtlijsten voor sociale woningen.
156. Voor elke thuisloze wordt nagekeken of alle sociale rechten worden opgenomen, ze krijgen hiertoe een referentieadres bij een OCMW.
157. Het platform Roma wordt geherlanceerd. Alle actoren moeten samen met de overheid een structureel beleid ontwikkelen om ervoor te zorgen dat mensen met een specifieke Roma-achtergrond geïntegreerd geraken in onze Brusselse samenleving. Daarnaast stelt het Brussels gewest ook enkele terreinen met gepaste infrastructuur ter beschikking aan de rondtrekkende bevolking.
158. Georganiseerd bedelen waarbij kinderen of mensen met een beperking worden ingezet kan niet. Kinderen horen thuis op de schoolbanken, niet op straat. Mensen met een beperking dienen zorg te krijgen. We grijpen in, waar nodig met dwang.
159. Voor dakloze mensen met psychische problemen willen we investeren in toegankelijke geestelijke gezondheidszorg en een professionele aanpak van het verslavingsvraagstuk.

160. Er komt een heldere procedure waarin bepaald zal worden dat daklozen, wanneer zij een gevaar vormen voor zichzelf en /of andere, verplicht kunnen worden om in een residentiele opname te gaan.

Kinderarmoede

Een op vier Brusselse kinderen groeit op in een huishouden waar niemand werkt. Uit de laatste studie van de Koning Boudewijnstichting over armoede en deprivatie bij Belgische kinderen blijkt dat de Brusselse extreem slecht scoort qua kinderarmoede ten opzichte van de andere gewesten. In Europa behoort Brussel tot de zwaksten van de klas.

De strijd tegen kinderarmoede is een absolute prioriteit. Investeren in het verbeteren van de leefomstandigheden van kinderen, vermijdt dat arme kinderen later arme volwassenen. Om kinderarmoede volledig aan te pakken moeten op alle domeinen maatregelen genomen worden: tewerkstelling, huisvesting, verhoogde uitkeringen, goedkope of gratis basisdienstverlening, onderwijs, gezondheidszorg.

161. Snelle opsporing: voor kinderen moeten de signalen van armoede serieus worden genomen en hulpverlening onmiddellijk ingeschakeld. Kind en gezin, ONE, kinderdagverblijven en scholen moeten verder gesensibiliseerd worden om signalen te herkennen en door te geven aan hulpverleners.
162. Huizen van het kind/maisons d'enfance worden uitgebouwd en hun werking gepromoot. Elke ouder met een om het even welke vraag rond gezinsondersteuning moet er terecht kunnen. De huizen moeten ook lokaal geïntegreerde projecten opzetten om de meest kwetsbare kinderen te helpen.
163. Er worden door de Vlaamse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie extra investeringen voorzien in de bijzondere jeugdzorg voor het Brussels gewest. Het kind blijft het uitgangspunt en waar zorg of hulp nodig is of waar men preventief kan bijspringen, moeten er initiatieven voorzien worden. Continuïteit in de zorg voor het kind en/of jongere kan verzekerd worden door een persoonlijke coach (jongerencoach) of trajectbegeleider te voorzien.
164. Brussel voert een actief beleid om meer mensen ouderschaps- en echtscheidingsbemiddeling aan te bieden.

Armoede onder ouderen

Niet alleen kinderen en gezinnen, maar ook veel ouderen krijgen te kampen met armoede. Bij ouderen is deze vaak meer verborgen omdat zij vereenzaamd zijn en vaak hun woning niet meer uitkomen. Uit studies blijkt bovendien dat tussen de 30 en 40% van de bewoners van Brusselse rusthuizen nog zeer valide zijn en vaak hun keuze laten bepalen door het feit dat ze over onvoldoende financiële middelen beschikken en dus kiezen voor het rusthuis als laatste toevlucht.

165. Er moet in Brussel dringend werk gemaakt worden van woonbeleid voor senioren. Dit moet vertrekken vanuit het principe dat een oudere zo lang als mogelijk in zijn vertrouwde omgeving moet kunnen verblijven, maar dat

tegelijkertijd ook een gedifferentieerd aanbod aan aangepaste en betaalbare woningen wordt uitgewerkt, zoals aangepaste woningen voor senioren in de sociale woningbouw, serviceflats met zorgfaciliteiten, kangoeroewonen, ... (zie ook onder “ouder worden in Brussel”)

166. Er wordt in Brussel in samenwerking met de OCMW's en de mutualiteiten een valpreventieprogramma opgezet waarbij aan alle 70 jarigen de kans wordt geboden om hun woning te laten onderzoeken op valrisico's door een dienst van de mutualiteit. Dit bezoek van de sociale dienst van de mutualiteit, laat toe problemen vast te stellen m.b.t. vereenzaming en armoede. In samenwerking met de PWA (Plaatselijk WerkgelegenheidsAgentschap), kunnen woonaanpassingen worden doorgevoerd. Wanneer dit niet het geval is kan in samenwerking met de sociale woningmaatschappijen of met de OCMW er ook gewerkt worden aan verhuis naar een betere en meer aangepaste huisvesting. Parallel aan deze huisbezoeken krijgen alle senioren een gratis cursus “valpreventie” aangeboden in socio-culturele centra, de gemeenschapscentra en in de lokale dienstencentra.

Recht op maatschappelijke en culturele ontplooiing

167. Artikel 27 van de Verklaring van de Rechten van de Mens formuleert de doelstelling om iedereen op een laagdrempelige manier toegang te geven tot culturele en ontspannende activiteiten en vakanties. Alle Brusselse culturele initiatieven, huizen, organisaties moeten zich hieraan niet alleen houden, maar duidelijk kenbaar – in print , web en social media -maken dat ze Artikel 27 hanteren in hun tarieven. We schrijven Artikel 27 en Paspartoe in het prijzenbeleid van een culturele organisatie in, als een hulpmiddel voor publiekswerking en –bemiddeling.
168. De OCMW's moeten mensen en groepen in armoede concrete kortingen bieden voor deelname aan allerhande activiteiten (cultuur, sport, jeugdwerk en vrijetijdsbesteding).
169. De Paspartoe vrijetijdspas van de VGC biedt kortingen voor mensen in armoede. Deze worden automatisch toegekend en het gebruik ervan moet verder vereenvoudigd en gepromoot worden.
170. Welzijnsorganisaties en socioculturele verenigingen krijgen meer financiële ondersteuning om in groepsverband mensen in armoede te laten deelnemen aan cultuur. Er moet geïnvesteerd worden in toeleiders om de mensen in armoede wegwijs te maken in het culturele en vrijetijdsaanbod. De gemeenschapscentra moeten hierin een actieve rol opnemen.
171. Naar analogie van het Steunpunt Vakantieparticipatie van Toerisme Vlaanderen pleiten we voor de oprichting van een Gewestelijk Brussels steunpunt Vakantieparticipatie. De Brusselse OCMW's en welzijnsorganisaties promoten actief en creatief het aanbod van dit Steunpunt Vakantieparticipatie, zodat ook mensen in armoede toegang op vakantie kunnen.
172. Kunst- en cultuurhuizen en gemeenschapscentra moeten gestimuleerd worden om meer mensen die door precare leefomstandigheden niet aan cultuur

participeren, te bereiken. Daar zijn verschillende manieren voor: samenwerkingen aangaan met armoedeverenigingen, lokalen ter beschikking stellen van armoedeverenigingen, inspraak organiseren bij programmering, artistieke projecten opzetten met mensen in armoede. Laat organisaties die rond armoede werken, samenwerkingsverbanden aangaan met artistieke initiatieven of cultuurhuizen of bestaande sociaalartistieke projecten. Ook sociaal-artistieke organisaties die het werken met maatschappelijk kwetsbare mensen als corebusiness hebben, verdienen blijvende steun. Belangrijk is dat deze cocreatieprojecten verscheiden groepen van mensen bereikt en niet enkel mensen in armoede.

173. Lokaal werken, met aandacht voor de context in de buurt, loont. We investeren in wijk- en buurtwerkingen. Ze werken transversaal, over beleidsdomeinen heen en bevorderen de zelfredzaamheid en maatschappelijke ontplooiing van de buurtbewoners. Deze laagdrempelige initiatieven moeten erkend en gesubsidieerd worden.

one.brussels – zorgen voor Brusselaars jong, oud met of zonder beperking

We willen een stad die zorgt voor zijn inwoners. Vandaag wordt die zorg bemoeilijkt door de complexiteit van het zorglandschap. Niet minder dan zes overheden werken in Brussel door, en helaas vaak naast elkaar op gebied van zorg: de gemeenschappen, de gemeenschapscommissies, de GGC én de federale overheid. Dat zorgt voor absurde situaties: zo hebben we nog altijd geen duidelijk idee of alle Brusselaars zich laten screenen op darmkanker omdat de Vlaamse en de Franse Gemeenschap niet samenwerken op vlak van preventiebeleid. Of zijn er wachtlijsten bij de thuiszorgdiensten die worden gefinancierd door de GGC en de COCOF maar raken de plaatsen die worden gesubsidieerd vanuit de Vlaamse Gemeenschap niet ingevuld omdat ze duurder zijn.

Bovendien is er nog veel onduidelijkheid over de concrete uitrol van een aantal nieuwe bevoegdheden in Brussel. Wat zijn gevolgen voor Brussel als straks de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB) in al haar facetten wordt doorgevoerd? Zullen Brusselaars zonder VSB in de toekomst nog toegang hebben tot erkende Vlaamse zorginstellingen? En blijven die instellingen wel rendabel als de Vlaamse Gemeenschap overstapt naar een systeem van persoonsvolgende financiering?

Allemaal voorbeelden van hoe het Brusselse zorglandschap wordt gekenmerkt door versnippering, onduidelijkheid en een gebrek aan coherentie en efficiëntie. Vandaag wordt er door de verschillende overheden een parallel beleid gevoerd. Dat is niet alleen duur, maar ook verwarrend voor mensen die zorg nodig hebben en zelfs gevaarlijk. Er is geen overzicht van welke patiënten of doelgroepen door welke overheid worden opgevolgd. Vooral de meest kwetsbaren dreigen tussen de mazen van het net te vallen.

De toegankelijkheid van de Brusselse zorginstellingen blijft sowieso een belangrijk aandachtspunt: nog altijd stelt meer dan één vijfde van de Brusselaars zorg uit om financiële redenen. In Vlaanderen is dat 5%, in Wallonië 9%. Dit cijfer loopt op tot bijna 1 op 2 voor de Brusselaars met een laag inkomen.

We gaan voor sterke, kwaliteitsvolle en geïntegreerde zorg waar de mensen centraal staan en die betaalbaar is voor iedereen. We willen een Masterplan Zorg voor Brussel met een duidelijke regierol voor het gewest. Dat brengt alle betrokken overheden rond de tafel voor een coherente zorgstrategie op maat van Brussel, waarbij alle overheden zich scharen achter dezelfde doelstellingen en zoveel mogelijk samen en complementair werken op vlak van preventie en sensibilisering, eerstelijnsgezondheidszorg, ziekenhuisbeleid, geestelijke gezondheidszorg, ouderenzorg én chronische ziekten en verslavingen. De reeds bestaande expertise van organisaties zoals het Kenniscentrum welzijn, wonen, zorg en het BOP – Brussels ouderenplatform, Huis van Gezondheid e.a. is daarbij een uitstekend vertrekpunt.

Dit moet leiden tot een centraal gecoördineerd, tweetalig gezondheidsaanbod voor alle Brusselaars, waar interdisciplinair wordt samengewerkt.

Gezondheidszorg voor iedereen

De beste gezondheidszorg is de zorg die vermeden wordt. Gecoördineerde sensibilisering, preventieve screenings en versterkte gezondheidsvaardigheden kunnen de zorgvraag van de Brusselaars verminderen.

174. Sensibilisering is vandaag vaak niet aangepast aan de grootstad en haar diversiteit, waardoor de sociale ongelijkheid binnen de gezondheidszorg niet efficiënt wordt bestreden. Communicatie en promotie moeten herkenbaar zijn voor mensen in armoede en voor mensen met een migratieachtergrond. Scholen zijn de ideale plaats om kinderen te sensibiliseren over gezonde leefgewoonten en gezonde voeding in het bijzonder. De versnippering van de verschillende projecten wordt tegengegaan door een globale coördinatie op Brussels niveau. Projecten om het tandartsbezoek te bevorderen kunnen hier als voorbeeld dienen voor een Brusselse aanpak van sensibilisering.
175. Specifiek rond kankeropsporing moet er extra aandacht gaan naar mensen in armoede en mensen met een migratieachtergrond. Bijna de helft van de Brusselse vrouwen in de risicodoelgroep voor borstkanker wordt vandaag op geen enkele manier getest. Vaak zijn er culturele of socio-economische drempels. Correcte controles en tijdige behandeling redden niet alleen levens, ze sparen ook extra kosten uit voor de gezondheidszorg; geld dat eigenlijk gebruikt zou moeten worden voor meer campagnes en het ontwikkelen van doelgroepgerichte methodes.
176. (Kanker)screenings laten we voor alle Brusselaars op een gecoördineerde manier verlopen, zoals dat vandaag al gebeurt voor borstkankerscreening via vzw Brummamo en darmkankerscreening. De screenings moeten zeer laagdrempelig georganiseerd worden en zijn gratis. Artsen, apothekers en ziekenhuizen moeten verder aangemoedigd worden om hun patiënten erover te informeren. We monitoren hoeveel screenings er gebeuren, wie zich laat screenen en wie niet. Zo kunnen er specifieke sensibiliseringscampagnes georganiseerd worden zodat iedereen zich laat screenen.
177. Brussel heeft nood aan een doeltreffend beleid om verslavingen te voorkomen en te behandelen. Als onderdeel van het Brussels Masterplan Zorg pleiten we voor een gewestelijk drugsplan, in samenwerking met alle (gemeentelijke) actoren op het terrein en met duidelijke linken tussen verslavingshulpverlening, geestelijke gezondheidszorg en huisvesting. Zo maken we werk van een geïntegreerde aanpak. Een betere monitoring van het probleem, preventie, schadebeperking en hulpverlening staan centraal. Dat betekent o.a. concrete campagnes op maat van alle Brusselaars en van verschillende Brusselse doelgroepen (meertalig, multicultureel). We willen ook een geïntegreerd centrum voor drugsverslaving, met extra laagdrempelige plaatsen in de hulpverlening en een gebruikersruimte waar drugsverslaafden op een veilige manier drugs kunnen gebruiken en toegang hebben tot aangepaste zorg.
178. We willen voldoende aandacht voor zwaarlijvigheid en diabetes. Zwaarlijvigheid kan verschillende ziektes veroorzaken (diabetes, hartziekten etc.) en moet worden bestreden op alle leeftijden. Eén op 12 Belgen heeft diabetes en ook in Brussel neemt deze ziekte een geweldige omvang aan. Mensen met een minder goede toegang tot informatie dienen gesensibiliseerd te worden. Hiervoor gebruiken we de expertise van de multidisciplinaire diabeteskliniek van het UZ Brussel.
179. Alle gezondheidsinformatie wordt zoveel mogelijk centraal ter beschikking gesteld zodat alle Brusselaars, zowel de zorgverstrekkers als de burgers, weten waar ze informatie kunnen vinden. De eerste stap is het creëren van een databank van het volledige zorgaanbod. De centralisatie van de informatie gebeurt zowel fysiek, zoals

via alle Brusselse eerstelijnsorganisaties als online. We willen daarenboven ook een statuut voor sekswerkers.

180. Er komt een Brussels project om de gezondheidsvaardigheden te versterken, zodat alle Brusselaars in staat zijn om gezondheidsgerelateerde informatie te vinden, te interpreteren en daarnaar te handelen om de eigen gezondheid en levenskwaliteit te verbeteren. Het project focust zich in de eerste plaats op de kwetsbare groepen in Brussel en haalt inspiratie uit de reeds bestaande buitenlandse goede praktijken, zoals Health Literacy for ALL-IN Oostenrijk en Ordonnance Visuelle uit Frankrijk.

De uitbouw van de eerstelijnszorg is een absolute prioriteit voor Brussel. Brusselaars moeten in hun buurt toegang hebben tot professionele zorgverstrekkers die hen bijstaan bij vragen van fysieke, psychische en sociale aard.

181. Het systeem van wijkgezondheidscentra in Brussel verdient actieve promotie. Omdat wijkgezondheidscentra een forfaitair betalingssysteem hanteren (wat de zorg *de facto* gratis maakt voor al hun leden), vergroten ze de toegang tot de juiste zorgen voor iedereen. Zeker in de Brusselse context – met veel armoede en een weinig uitgebouwde eerstelijnszorg – zijn de wijkgezondheidscentra broodnodig. De centra werken bovendien multidisciplinair, met aandacht voor zowel curatieve geneeskunde als voor gezondheidsbevorderende activiteiten en leef- en eetgewoonten.

We versterken de eerstelijnszorg. Huisartsen worden aangemoedigd om zich in Brussel te vestigen in multidisciplinaire centra met verpleegkundigen, psychologen en psychotherapeuten. Dit doen we via financiële stimuli voor de uitbouw van groepspraktijken. Dit gebeurt in het bijzonder voor de huisartsarme wijken. Bovendien wordt ook samenwerking met andere disciplines aangemoedigd, zoals met voedingsdeskundigen, of sociale hulpverlening.

182. Er komen ook meer centra voor geestelijke gezondheidszorg die laagdrempelig psychische zorg aanbieden.

183. Het pas opgerichte ondersteuningscentrum ter coördinatie en ter ondersteuning van de eerstelijnszorg wordt volledig uitgebouwd. Het wordt een echt platform om hulp, raad en begeleiding te verstrekken aan alle zorgverstrekkers uit de eerstelijnszorg, in het bijzonder over hoe ze omgaan met complexe problematieken.

184. Alle zorgverstrekkers moeten toegang hebben tot een elektronisch systeem dat gegevensdeling mogelijk maakt over grenzen van de gemeenschappen heen. Elke arts moet een globaal overzicht kunnen raadplegen met het medische dossier en de vaccinatiegeschiedenis van zijn patiënten, ongeacht of hij/zij bij een Franstalige of Nederlandstalige arts werd behandeld en/of gevaccineerd werd via een Nederlandstalige of Franstalige school/crèche. We zorgen uiteraard dat zo'n systeem wordt uitgebouwd met de nodige bescherming van de privacy van de patiënten en met respect voor het professionele beroepsgeheim.

185. Voor zeer kwetsbare groepen worden gezondheidsorganisaties uitgestuurd om op zoek te gaan naar mensen in nood, die niet op eigen kracht tot bij de huisarts geraken, zoals bijvoorbeeld thuislozen. We bouwen dus de 0,5 de lijn uit.

186. Burgers worden geïnformeerd over betaling bij de tandarts en de dokters. Er komt regelmatige controle op fraude bij tandartsen en dokters. De regeling voor remgeld geldt ook bij tandartsen.

Het aanbod van gespecialiseerde zorg moet zo efficiënt mogelijk worden gebruikt en indien nodig uitgebreid.

187. De ziekenhuishervorming en de vorming van netwerken moeten ertoe leiden dat er een duidelijke taakverdeling en samenwerking komt tussen de ziekenhuizen, alsook met de eerstelijnszorg. Vandaag is er teveel concurrentie tussen de eerstelijnszorg en de ziekenhuizen alsook tussen de ziekenhuizen onderling. Dat gaat een rationeel gebruik van de middelen tegen en staat een verbetering van de zorgkwaliteit in de weg. Ook bij fusies tussen openbare ziekenhuizen en private ziekenhuizen moet het recht op toegankelijke kwaliteitszorg zonder discriminatie gegarandeerd blijven.
188. Binnen het nieuwe ziekenhuisnetwerk wordt één sterk openbaar netwerk gecreëerd. Alleen zo'n openbaar netwerk biedt garanties voor een sterke, bij uitstek sociale, gezondheidszorg in Brussel.
189. Toegankelijkheid voor de totale bevolking en kwaliteitsvolle verzorging gaan hand in hand. Zolang het huidige federale beleid inzake supplementen niet wordt aangepast moeten in de openbare ziekenhuizen de ereloonsupplementen beperkt worden tot 100 %. De afschaffing van de supplementen is het uiteindelijke doel. Dit geldt ook voor alle ziekenhuizen die het gevolg zullen zijn van een fusie van een openbaar en een privaat ziekenhuis.
190. Brussel kent een schrijnend en onaanvaardbaar tekort aan opvangplaatsen voor mensen met psychiatrische problemen. Deze kwetsbare doelgroep is zeer divers: oudere psychiatrische patiënten, daklozen, jongeren met een psychopathologische stoornis, drugsverslaafden, mensen met een meervoudige stoornis en een dubbele diagnose. Naast een uitbreiding en versterking van de ambulante hulpverlening, moeten meer plaatsen worden gecreëerd in gespecialiseerde diensten (psychiatrische ziekenhuizen, psychiatrische afdelingen binnen algemene ziekenhuizen, psychiatrische wachtdiensten, therapeutische gemeenschappen, beschut wonen, opvangstructuren binnen sociale sector). Het versterken van de structuren in de geestelijke gezondheidszorg moet er ook voor zorgen dat patiënten die geestelijke gezondheidszorg nodig hebben, niet langer verblijven in acute diensten van algemene ziekenhuizen, waar deze niet thuishoren. Dit gebeurt momenteel teveel, zeker voor mensen met een complex psychisch probleem of met een dubbele diagnose. De hulpverlening moet gecoördineerd worden waardoor elke patiënt met de nodige continuïteit wordt opgevangen op het niveau dat op elk tijdstip het best aan zijn behoeften beantwoordt. Doelstelling is wel de patiënten in de mate van het mogelijke ambulant te behandelen en in de maatschappij te laten functioneren. Het Brussels Overlegplatform Geestelijke Gezondheidszorg moet hierbij alle steun krijgen. Daarnaast komen er meer plaatsen in het begeleid zelfstandig wonen met daadwerkelijke kwaliteitsvolle begeleiding.

De Brusselaars moeten volledige keuzevrijheid hebben tussen instellingen van het Nederlandstalige, Franstalige of Brusselse aanbod om te beslissen door welke zorginstelling ze zich laten verzorgen.

191. Het nieuwe systeem van de Vlaamse Sociale Bescherming mag de toegang tot Vlaams erkende zorginstellingen niet belemmeren voor Brusselaars die zich niet hebben aangesloten bij de VSB. De Vlaamse sociale bescherming kan voor Brusselaars enkel een vorm van een aanvullende verzekering zijn met premies voor niet-medische kosten (zorgpremie en basisondersteuningsbudget voor mensen met een beperking).
192. Brusselaars moeten in alle Brusselse instellingen in het Nederlands geholpen kunnen worden. We willen een taalbeleidsplan voor alle GGC-zorginstellingen, met opleidingen en premies voor het personeel, om de tweetaligheid van de dienstverlening te allen tijde te kunnen garanderen.
193. Als een ambulance wordt uitgestuurd voor dringende medische hulp, moet de patiënt gebracht worden naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis. De patiënt heeft dus geen keuzevrijheid. Op spoeddiensten van Franstalige ziekenhuizen is vaak te weinig kennis van het Nederlands. We werken ook aan taalondersteuning voor de spoeddiensten van Brusselse ziekenhuizen.

Elke zorginstelling moet beschikken voor kwaliteitsvol zorgpersoneel.

194. In veel zorgsectoren is er een tekort aan personeel, zoals verpleegkundigen of verzorgers. Om deze knelpuntberoepen aantrekkelijker te maken willen we de beroepsmogelijkheden promoten in het secundair onderwijs en door bredere sensibiliseringsacties.
195. Het beroep zelf kan aantrekkelijker door het zorgpersoneel flexibele carrièremogelijkheden te bieden en door te investeren in permanente vorming en bijscholing. Een modern HR-beleid met opleidingsmogelijkheden en minder belastende, transparantere arbeidsschema's verlicht de werkdruk.
196. In het diverse Brussel hebben burgers en zorgverleners verschillende overtuigingen. Het zorgpersoneel moet opleiding krijgen in cultuursensitieve zorg.

Vele patiënten willen hun zorg krijgen in hun vertrouwde omgeving. Dat is zowel in het belang van de patiënt als van de samenleving.

197. Het aanbod thuiszorgdiensten moet meer toegankelijk en verder uitgebreid worden. Vandaag bestaat er een prijsverschil tussen het Franstalige aanbod en het Nederlandstalige aanbod : de thuiszorgdiensten gesubsidieerd door de GGC en de COCOF zijn goedkoper dan met financiering van de Vlaamse Gemeenschap. Dat leidt tot een wachtlijst bij het Franstalig aanbod en een overaanbod bij het Nederlandstalig aanbod. We willen dat alle bevoegde overheden (Vlaamse Gemeenschap, GGC, COCOF) aan tafel gaan zitten voor een gecoördineerd prijsbeleid.
198. Thuisverzorgers moeten een goede omkadering krijgen, waarbij de werklust goed wordt opgevolgd en er vlotte samenwerking mogelijk is met de eerstelijnszorg of de gespecialiseerde zorg om de zorgcontinuïteit te verzekeren.

199. Mantelzorgers verdienen meer respect, ondersteuning en begeleiding. We moeten mensen stimuleren om zorg te dragen voor elkaar. Mantelzorg is bovendien de beste waarborg tegen vereenzaming van ouderen. Daarom willen we van de ondersteuningsmaatregelen voor de mantelzorger een volwaardig statuut maken. Mantelzorgers van zwaar zorgbehoevende mensen moeten met raad en daad bijgestaan worden door professionele hulpverleners (maatschappelijk werkers, psychologen...). Op die manier voorkomen we dat ze na verloop van tijd overbelast worden. Mutualiteiten, OCMW's en lokale welzijnsorganisaties moeten aanspreekpunten zijn om mantelzorgers te ondersteunen. Specifiek wordt ook een strategie gemaakt om mantelzorgers jonger dan 18 jaar te ondersteunen en te begeleiden.

Ouder worden in Brussel

Ook in Brussel vindt een vergrijzing binnen de vergrijzing plaats. Tegen 2040 zal het aantal senioren in Brussel stijgen van 200.000 naar 290.000. Ook in het jonge Brussel moeten we investeren in de kansen voor en de noden van senioren. Senioren zijn allesbehalve afgeschreven. Zij nemen actief deel aan het verenigingsleven,, zorgen voor de kleinkinderen, doen boodschappen voor elkaar. Zij moeten ten volle van hun rechten genieten en kunnen participeren op maatschappelijk, economisch, cultureel en politiek vlak.

Maar daarnaast moet er aandacht zijn voor de stijgende behoefte aan zorg en ondersteuning.

We willen dat er een gewestelijke strategie komt rond zorgvoorzieningen voor ouderen, op basis van een programmatiestudie en in het kader van de Brussels Masterplan Zorg. We maken een analyse wat er al bestaat en waar de noden zitten, wijk per wijk, en stemmen in functie daarvan het (nieuwe) aanbod van de verschillende overheden zo goed mogelijk op elkaar af.

Uitgangspunt is dat het ondersteunings-, hulp- en zorgaanbod bereikbaar, beschikbaar en betaalbaar moet zijn voor iedereen. Dit kan het best door de principes en methodieken van buurtgerichte zorg te volgen. Dit veronderstelt minimaal een goede samenwerking tussen sociale loketten van het OCMW, wijkgezondheidscentra, buurthuizen en lokale dienstencentra.

Ouderen zouden zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving moeten kunnen blijven wonen.

200. Het valpreventieprogramma moet ouderen in staat stellen om hun woning te laten checken op valrisico's en eventueel hun huis laten aanpassen. Premies voorzien voor mensen die hun woning aanpassen aan de noden van ouderen (badkamer, liftsystemen, domotica, ...) Voor ouderen met een laag inkomen kunnen de aanpassingen doorgevoerd worden door samenwerking met de sociale economie of de PWA.

201. We willen in elke wijk buurtzorg: Alle zorg en hulp ten aanzien van ouderen (zowel professioneel als vrijwillig) wordt per buurt gecoördineerd en er wordt één enkel aanspreekpunt voorzien.
202. We maken werk van een gevarieerd, toegankelijk en kwaliteitsvol aanbod van zorg en ondersteuning voor ouderen. We handhaven het moratorium op de rusthuisbedden. Het overschot van rusthuisbedden wordt omgezet naar extra aanbod dagverzorgingscentra, kortverblijf en een betere omkadering voor zware zorg (RVT). We maken werk van betere kwaliteits – en omkaderingsnormen zodat een kwalitatief aanbod gegarandeerd is. Daarnaast komt er een uitgebreider aanbod van flexibele woonvormen zoals betaalbare senioren en serviceflats, intergenerationele woonprojecten, kangoeroewonen, dagverzorgingscentra. Op deze manier kan de zorg geïntegreerd worden in de woning. Op de manier kan de zorg geïntegreerd worden in de woning. Deze voorzieningen alsook de rusthuizen en thuiszorg moeten betaalbaar zijn voor ouderen. Daarom maken we werk van een proactief prijzenbeleid. Ook mag de basis rusthuisfactuur nooit duurder zijn dan minimumpensioen. We willen een plafond op de profitvoorzieningen.
203. Een toegankelijke ouderenzorg waarin er voor de senioren voldoende opties zijn, vraagt ook meer ambulante dienstverlening: het mobiliseren van de zorg, niet van de ouderen. Om hieraan tegemoet te komen moet de ambulante dienstverlening en meer bepaald de thuiszorg uitgebreid en meer bekend gemaakt worden.
204. Bankverrichtingen, belastingen, informatie vinden, facturatie van dienstverlening: meer en meer verloopt online. Ook al zijn er projecten nodig om de digitale geletterdheid bij ouderen te verhogen, omdat dit bijdraagt tot langer zelfstandig wonen, toch blijkt dat toenemend aantal ouderen hun weg niet vinden in de digitale diensten en daardoor vaak essentiële diensten ontberen vooral in de financiële sector. Elektronische loketten zijn een goede aanvulling op de face-to-face dienstverlening maar kan ze nooit volledig vervangen. Om de vereenzaming van ouderen tegen te gaan, moeten er in de buurt projecten komen die de verschillende generaties kunnen samenbrengen.
205. We coördineren hulpvragen waarbij de verschillende generaties in de buurt elkaar kunnen helpen: boodschappen, babysitten, aanbieden van studeerruimte voor studenten bij ouderen thuis, ...
206. We verhogen de mobiliteit van ouderen met een resem maatregelen. Ouderen moeten zich op elk moment veilig kunnen voelen in het openbaar vervoer en op straat. Openbare gebouwen en rijtuigen van het openbaar vervoer moeten aangepast zijn voor mensen met een beperkte mobiliteit. Buschauffeurs moeten wachten tot alle mensen gezeten zijn vooraleer verder te rijden... Onze publieke ruimte moet "leeftijdsvriendelijk" worden ingericht. Dat vergt aangepaste investeringen: straatverlichting, veilige voetpaden en oversteekplaatsen. Daarnaast kan aanvullend openbaar vervoer, naar analogie met Collecto, specifiek vervoer voorzien worden, zodat ouderen aanwezig zijn op vrijetijdsactiviteiten of hun boodschappen kunnen doen.
207. Eén derde van de Brusselse ouderen heeft een migratieachtergrond. Te vaak ondervinden zij drempels om een beroep te doen op de ouderenzorg. Ze hebben bovendien een verhoogd risico op armoede. Een toegankelijke en inclusieve ouderenzorg betekent dat we rekening houden met hun behoeftes en dat hiervoor

aandacht is in de vorming van de lokale zorgverleners. Woonvormen die ouderen van verschillende origine samenbrengen met respect voor ieders eigenheid, religie en waarden en normen, worden ondersteund.

Personen met een beperking

Mensen met een beperking maken deel uit van onze samenleving en willen net zo goed participeren als mensen zonder beperking. In het kader van het Brussels Masterplan Zorg willen we een gewestelijke strategie die de noden en behoeften van personen met een handicap in kaart brengt en afstemt, zowel wat betreft kinderen, jongeren en volwassenen. Het gewest neemt een coördinerende rol op om te zorgen voor meer coherentie en samenwerking met het beleid van de gemeenschappen en de gemeenschapscommissies.

208. Dit veronderstelt op zijn minst dat alle zorginstellingen voor mensen met een beperking in kaart worden gebracht en dat er een gemeenschappelijke strategie komt om alle zorgvragen van mensen met een beperking op te lossen.
209. Minimaal komt er ook een tweetalig aanmeldingspunt voor hulpvragen van personen met een beperking in Brussel. Het moet gaan om een geïntegreerd breed onthaal waar personen met een beperking kunnen toegeleid worden naar een gepast hulpverleningsaanbod en een controle of de hulpzoekende optimaal zijn rechten gebruikt. Vandaag heerst vaak verwarring over de verschillende soorten hulp en tussen de Franstalige en Vlaamse procedures.
210. De overheid heeft de plicht de openbare ruimte, de openbare gebouwen, het openbaar vervoer of de inrichting van de openbare weg zo aan te passen dat zwakke weggebruikers, kinderen of mensen met een beperking er veilig gebruik van kunnen maken. Mobiliteit voor personen met een beperking vraagt eveneens dezelfde keuzemogelijkheden als voor personen zonder beperking. Van voldoende ruime parkeerplaatsen tot toegankelijk regulier openbaar vervoer (metro/tram/ bus) en een speciaal aangepast transport voor personen die geen gebruik kunnen maken van dit aanbod (minibus MIVB). Toegankelijke taxi's vormen het sluitstuk. Ook de toegang tot (bij)scholing, opleiding en werk en de participatie aan sport, cultuur en alle vormen van vrijetijdsbesteding, moet afgestemd worden op de noden van personen met een beperking. De overheid verplicht, sensibiliseert of subsidieert eigenaars om alle publieke en commerciële gebouwen maximaal toegankelijk te maken.
211. Ook moeten personen met een beperking gepaste arbeidszorg kunnen krijgen of een activeringstraject naar werk in het normaal economisch circuit (NEC). De gemeenschappen maken samen met het gewest een plan maken zodat elke Brusselaar met een beperking een gepaste begeleiding naar werk kan krijgen op de werkvloer.

Prostitutie

Te veel sekswerkers zijn het slachtoffer van uitbuiting. Er zijn mensen die veel geld verdienen aan prostitutie, we willen een strenge aanpak van de criminele netwerken achter

de Brusselse prostitutie en de pooiers (met bijzondere aandacht ook voor tienerpooiers). Daarnaast vinden dat mannen en vrouwen die in de prostitutie zitten, kunnen rekenen op ondersteuning.

212. Brussel heeft nood aan een laagdrempelig stedelijk aanloopcentrum voor sekswerkers. Daarin kunnen de diverse organisaties een betere ondersteuning van sekswerkers organiseren o.a. uitstapprojecten, gezondheidsvoorlichting, SOA/HIV-onderzoek, hepatitis B-vaccinatie, maatschappelijke en juridische hulp). Daarbij horen de opstelling en handhaving van hygiënische normen voor prostitutiehuizen.
213. Het Gewest zal in samenwerking met de Stad Brussel, Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node een gedoogzone voor raamprostitutie uitwerken. Een “Prostitution Policy Statement” zorgt voor gezamenlijke opvolging, aanpak en acties. Er komt meer cameratoezicht en een politieantenne.
214. Deze geharmoniseerde aanpak zet multifunctionele politionele “Street Liaisons Teams” in die gericht zijn op het bestrijden van overlast en criminaliteit in de openbare ruimte en het opsporen van gelinkte misdaadnetwerken. Even belangrijk zijn het opbouwen van een vertrouwensrelatie, sterke informatievoorziening en bescherming.
215. We bouwen een vertrouwensnetwerk op en focussen op medische en psychologische aspecten, evenals begeleiding inzake rechten en opstap naar opleiding, werk en huisvesting. We schakelen eerstelijnsorganisaties en OCMW's daarbij in.
216. In 2016 werd er een studie uitgevoerd over nieuwe vormen van prostitutie in studentenmilieu's, bij jonge homoseksuelen en EU-burgers uit recente lidstaten die onder het mom van reguliere tewerkstelling naar de grootsteden verhuizen. Die studie moet dringend beleidsaandacht en praktische opvolging krijgen.

one.brussels – rijk in diversiteit

Brussel is al lang geen stad meer van louter Nederlandstalige en Franstalige Belgen, maar een unieke, interculturele en diverse samenleving. Brussel biedt een mix van gezichten, opvattingen, culturen, talen en ideeën. Wij geloven in de rijkdom van deze verscheidenheid. Onze bewuste keuze voor een positieve, interculturele benaderingswijze, betekent niet dat we blind zijn voor de uitdagingen van het samenleven met vele verschillende bevolkingsgroepen. Met wederzijds respect voor elkaars eigenheid en vrijheid, investeren we in meer samenleven en solidariteit, over culturele, generationele en genderaspecten heen.

We wonen in dezelfde buurten, onze kinderen delen de schoolbanken, wij werken samen en kruisen elkaar op het openbaar vervoer. Daarnaast is er nood aan echte ontmoetingen in de stad. Daarom zijn buurtfeesten, vakbondsacties, groepsaankopen, voetbalmatchen of kunst- en culturele activiteiten cruciaal voor het samen leven. Met respect voor ieders unieke achtergrond en ieders eigenheid willen we een gedeeld burgerschap versterken. Dit komt ook het begrip voor elkaar en een wederzijdse solidariteit ten goede.

Zolang iedereen de principes van onze seculiere rechtsstaat onderschrijft, moet iedereen zichzelf kunnen zijn. We mogen niet tolerant zijn voor intolerantie.

Integratie van nieuwkomers

Brussel vangt een derde op van de immigranten die uit het buitenland komen om zich in België te vestigen. Om van haar diversiteit een echte meerwaarde te maken, moet Brussel een beter zicht krijgen op de manier waarop deze mensen zich in het stedelijk leven en weefsel integreren. Een goede beheersing van het Nederlands of het Frans is cruciaal voor de emancipatie van anderstaligen. Dit betekent niet dat anderstaligen hun moedertaal niet langer mogen leren of gebruiken. Meertaligheid is net een troef en geen obstakel in onze samenleving.

218. 2020 is het eerste jaar van de nieuwe ordonnantie verplichte inburgering. Vanaf dan worden nieuwkomers, jonger dan 65 jaar en die nog geen 3 jaar in België verblijven voor het eerst verplicht om een inburgeringstraject te volgen. Het gaat dan om het volgen van een cursus maatschappelijke oriëntatie en een cursus Nederlands. Voor de uitvoering van deze verplichting versterken we de GGC in haar controlerol ten aanzien van deze wetgeving en haar coachende rol ten aanzien van de gemeentes. De GGC start bij wijze van proefproject een eigen tweetalig inburgeringsaanbod.”

219. Nieuwkomers moeten een cursus Nederlands en/of Frans op maat volgen. De taaltrajecten moeten reeds in een vroeg stadium gecombineerd kunnen worden met een andere opleiding, werk of vrijwilligerswerk. Deze flexibele trajecten zullen ook traag-lerende anderstaligen in staat stellen om het Nederlands of Frans op hun tempo onder de knie te krijgen. Een cursist moet de mogelijkheid krijgen om zijn/haar kinderen gratis te laten deelnemen aan de opvang of buitenschoolse opvang tijdens de cursusuren en de examenperiode.

220. De middelen die vandaag worden besteed aan integratie door de lokale besturen, worden aangestuurd door het Gewestelijk niveau.

Diversiteit: tegen discriminatie voor meer gelijkheid

We treden hard op, zowel tegen racisme, antisemitisme en islamofobie, als tegen de ongelijke behandeling van mannen en vrouwen, homohaat en andere vormen van uitsluiting. De gedachten in ons land zijn vrij, maar concrete handelingen mogen niet uitsluitend of kwetsend zijn of aanzetten tot haat en geweld. Discriminatie is onaanvaardbaar in Brussel, net zoals in de rest van de wereld.

221. Met betrekking tot religieuze en culturele vrijheden kiezen we voor het actief pluralisme. Daarbij waarborgt de overheid actief religieuze en culturele vrijheden, want iedereen is vrij om zijn of haar godsdienst te belijden. De scheiding tussen kerk en staat wordt gegarandeerd door alle erkende religies en levensovertuigingen actief tot de publieke ruimte toe te laten. Hierdoor voorkomen we dat één religie of levensovertuiging dominant wordt. We laten het dragen van religieuze of levensbeschouwelijke tekenen in het publieke leven en de publieke dienstverlening toe. Godsdienstvrijheid is echter niet absoluut en is ondergeschikt aan de principes van onze seculiere, actief pluralistische rechtsstaat: een correcte dienstverlening door de overheid, de gelijke behandeling van mannen en vrouwen, een wederzijds respect voor gelovigen, andersgelovigen én niet-gelovigen.
222. Er komt een meldpunt discriminatie op Brussels niveau en voor alle Brusselse overheden. Dit meldpunt wordt voldoende en crossmediaal gecommuniceerd. Dit portaal moet zeer laagdrempelig zijn. Er komt een fysiek loket en een centrale website. De Brusselaar kan er terecht met alle vragen en klachten over discriminatie in gelijk welke situatie: op de werkvloer, op de huizenmarkt, in het uitgaansleven, op straat, etc. Het meldpunt zorgt voor een snelle terugkoppeling met de bevoegde overheden en diensten en garandeert een even snelle feedback naar de burger.
223. In sommige gevallen is discriminatie moeilijk te bewijzen. De Brusselse overheden moeten daarom actief discriminatie opsporen en in beeld brengen, via controles en praktijktesten. Vastgestelde discriminatie moet adequaat gesanctioneerd worden, met aandacht voor herstel(bemiddeling) voor het slachtoffer en verbetertrajecten voor de toekomst.
224. Overheden moeten het goede voorbeeld geven. Diversiteitplannen en verplichte streefcijfers leiden naar evenwichtige weerspiegeling van de diversiteit in haar personeelsbestand op de verschillende functieniveaus. Parameters als geslacht, etniciteit of leeftijd moeten continu worden opgenomen in de statistische gegevens van het Gewest. Dit geldt ook door sectoren die grotendeels door de overheid gesubsidieerd worden. Bij de evaluatie van leidinggevenden wordt rekening gehouden met het behalen van de streefcijfers.
225. Ook ondernemingen krijgen actieve ondersteuning in de vorm van opleiding en advies om diversiteitplannen op te stellen en te implementeren. Het voeren van een diversiteitbeleid met verplichte streefcijfers wordt ook als clausele opgenomen

bij overheidsopdrachten, convenanten en beheersovereenkomsten. Al wie veroordeeld wordt voor inbreuken op de discriminatiewetgeving wordt uitgesloten van procedures voor overheidsopdrachten en beheersovereenkomsten.

226. In de Brusselse administratie, in de gewestelijke instellingen en adviesraden komt er een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen op alle niveaus. In de leidinggevende functies en in de raden van bestuur geldt de regel dat er nooit meer dan twee derde van de posities ingevuld worden door personen van hetzelfde geslacht.
227. De advies- en beheersorganen van de vele cultuurhuizen krijgen een meer interculturele, diverse en representatieve samenstelling, als spiegel van de bevolkingssamenstelling. Cultuurhuizen en gemeenschapscentra willen we stimuleren om meer verschillende minderheidsgroepen te bereiken. Inspraak bij programmatie en het beleidsniveau en diversiteit op het podium en in de zalen zal onze prioriteit zijn. De enorme diversiteit in Brussel zou ook en vooral in de culturele sector moeten weerspiegeld worden, zowel wat betreft personeel, bestuur, aanbod en publiek.
228. LGTB+'s moeten zich overal in Brussel thuis voelen. (LGBT+ = lesbian, gay, bisexual, transgender en andere vormen) Maatschappelijke organisaties die strijden voor gelijke rechten en tegen discriminatie van LGTB+'s in Brussel en organisaties van LGTB+'s met een migratieachtergrond verdienen al onze steun. De LGBT+-scene in Brussel is vooral afgestemd op homomannen. Zij kunnen rekenen op verschillende bars, uitgaansmogelijkheden en belangenorganisaties. We verhogen de focus op lesbische vrouwen en ondersteunen initiatieven die hier aandacht aan schenken.
229. We willen verenigingen op basis van etnisch-culturele identiteit specifiek ondersteunen, waarbij zeker deze van/voor nieuwkomers een belangrijke rol kunnen opnemen als bruggenbouwer en intermediair. Bij deze ondersteuning hoort ook het stimuleren van wederzijdse samenwerking met andere socio-culturele en welzijnsverenigingen. Ambtenaren dienen diversiteitscursussen te krijgen om de Brusselse diversiteit te kennen en leren hiermee omgaan.
230. Bestrijding van alle vormen van discriminatie begint op school: in het lessenpakket moet ingegaan worden op alle vormen van discriminatie, tegen homofobie en seksisme, zonder racisme, antisemitisme en islamofobie te vergeten. Het dragen van religieuze symbolen kan bij de Brusselse overheid.

one.brussels – Brusselaars aan het werk

De werkloosheid in Brussel nam de voorbije vijf jaar elke maand af. In december 2018 telde het Brussels Gewest 88.317 werkzoekenden, wat overeenkomt met een werkloosheidsgraad van 15,7 %. Dat is volgens Actiris het laagste cijfer sinds 1992. Ook de jeugdwerkloosheid daalde naar 23,2 %. Dat is nog steeds veel te hoog, maar wel stukken minder dan de 30,8 % in 2014. De kentering is ingezet, al ligt er nog altijd veel werk op de plank. Ter vergelijking, in Vlaanderen bedraagt de werkloosheidsgraad 6,1 %, 2,5 keer lager dan in Brussel.

Brussel staat voor enkele grote structurele problemen en specifieke uitdagingen. Zo is er de zogenaamde mismatch op de arbeidsmarkt. Onze stad kent een groot aantal lager geschoolde werkzoekenden, terwijl de meeste jobs in Brussel om diploma's of geschoolde arbeid vragen. Dat verklaart gedeeltelijk waarom één op twee jobs in Brussel door een pendelaar wordt uitgevoerd. Daarnaast is de talenkennis van de Brusselaar beperkt. De meeste vacatures in Brussel vragen minstens tweetaligheid, terwijl $\frac{3}{4}$ van de werkzoekenden geen of nauwelijks kennis heeft van het Nederlands.

De taalhandicap is bovendien een rem om te gaan werken in de Vlaamse Rand. Nochtans is er daar veel vraag naar lager geschoolde arbeid. De plaatsen raken niet ingevuld. Hier speelt ook een mobiliteitsprobleem. Gewestoverschrijdende tewerkstelling is een deel van de oplossing voor Brusselse werkzoekenden, de drempels moeten worden weggewerkt.

De massale instroom van eentalige en laaggeschoolde werkzoekenden op de Brusselse arbeidsmarkt is op lange termijn onhoudbaar. Bij een ongewijzigd beleid zal de mismatch nog verergeren. Onze arbeidsmarkt staat voor een grondige transformatie het komende decennium. Digitalisering, robotisering en de opkomst van fenomenen zoals de deeleconomie zorgen voor een stevige ontwrichting. Hele beroepscategorieën kunnen verdwijnen of veranderen. Aan de andere kant: er zullen vele nieuwe jobs bijkomen.

Deze uitdagingen vragen een sterk antwoord van de overheid. Helaas zorgt de Brusselse institutionele lasagne ervoor dat onze overheden te veel naast elkaar werken en elkaar soms zelfs tegenwerken. Veel te veel zaken lopen vast in institutionele achterhoedegevechten en bureaucratische inertie. Het slachtoffer is de Brusselaar, in de eerste plaats werkzoekende.

Dat moet anders. Er is nood aan een coherent en slagkrachtiger gewestelijk beleid. Ook hier zikt we relevant. Op het gebied van tewerkstelling moet de regierol van het Gewest en Actiris duidelijker en prominenter worden vastgelegd. Opleiding is de sleutel. We moeten de Brusselaars wapenen en ervoor zorgen dat elk talent ten volle tot zijn ontwikkeling kan komen. Ook mensen die niet meteen meekunnen op de reguliere arbeidsmarkt verdienen hulp. We gaan voor een oplossing voor iedereen, ongeacht geslacht, leeftijd of achtergrond. We voeren de strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt op.

Een vereenvoudigd en slagkrachtiger beleid

Ook het Brusselse tewerkstellingsbeleid loopt vaak vast op structuren. Actiris heeft meer dan 170 partners voor opleiding en begeleiding. Met deze veelheid aan gewestelijke, gemeenschaps- en lokale actoren is er een sterke versnippering en verkokering. Vaak wordt er dubbel en naast elkaar gewerkt. Een overkoepelende visie ontbreekt of weegt te weinig door.

231. We vergroten de slagkracht van Actiris en versterken haar regierol op lokaal en gewestelijk vlak. Alle partners moeten zich inschrijven op een brede strategie ontwikkeld door Actiris. De rol en het takenpakket van de missions locales en PWA's (Plaatselijk WerkgelegenheidsAgentschap) wordt geëvalueerd en herbekeken en op termijn ingekanteld in het gewest. De diensten voor socio-professionele inschakeling van de OCMW's en de gemeenten gaan samen met Actiris. Die laatste is de gespecialiseerde actor.
232. Op ICT-gebied zit er veel ruis op de lijn tussen Actiris en haar partners. Er zijn uiteenlopende en incompatibele informaticasystemen en databases in gebruik. Dat maakt samenwerken moeilijk. De informatiedoorstroming is slecht. Voor een sterk beleid is een helder zicht op de volledige situatie nodig alsook efficiënte aansturing van alle betrokken partners. We werken een globaal ICT-investeringsplan uit, om de interne werking van Actiris en al haar partners te digitaliseren.
233. Met de zesde staatshervorming kreeg het gewest de mogelijkheid om zelf ook beroepsopleidingen te organiseren. Dat heeft zich enkel vertaald in een gewestelijke financiering voor opleidingen, georganiseerd door VDAB en Bruxelles Formation. De impact is te mager. De uitstroom naar de arbeidsmarkt is voor veel van deze opleidingen beperkt. De regierol van Actiris op het opleidingsaanbod moet sterker worden. Onnuttige en overmatige opleidingen worden geschrapt ten voordele van opleidingen die zich toespitsen op de huidige en toekomstige noden van de arbeidsmarkt. Meer aandacht moet gaan naar talenkennis en de sectoren met groeipotentieel, zoals de ICT-sector, de energie- en milieusector, de zorgsector en de hospitality (toerisme-, horeca en eventsector).
234. Een buitenlands diploma laten erkennen of gelijkschakelen is heel lastig in Brussel, vooral bij de Franse gemeenschap. Dat is een verspilling van talent. 43 % van alle werkzoekenden ingeschreven bij Actiris heeft in het buitenland diploma's behaald. Die diploma's worden hier niet erkend. We maken duidelijke afspraken met de gemeenschappen dit kosteloos, eenvoudiger en sneller te laten verlopen, volgens een gelijklopende procedure. Voor knelpuntberoepen zijn versnelde procedures nodig.
235. De verhuis van Actiris naar de Astro-toren moet zorgen voor een betere samenwerking met VDAB Brussel en Bruxelles Formation. De fysieke nabijheid vergemakkelijkt een en ander, maar we stellen ook processen in het werk zodat deze actoren actiever gaan samenwerken, ook in de lokale jobhuizen. We wisselen werknemers uit en starten gezamenlijke projecten.
236. De lokale antennes van Actiris zijn niet optimaal verdeeld over het gewest. In de armste delen van de stad, de zogenaamde arme halve maan, bevinden zich nauwelijks kantoren. Dat zetten we recht. Actiris gaat ook 'on tour' in de wijken met

een hoge werkloosheid. Door middel van mobiele kantoren verhoogt Actiris er haar zichtbaarheid en aanwezigheid. Ze doet dit in samenwerking met lokale partners en het middenveld.

237. We vereenvoudigen de administratie voor werkgevers en werknemers. Kwetsbare werknemers cumuleren vaak een waaier van statuten. Ze krijgen te maken met complexe administratieve verplichtingen. We willen één adres waar zowel werknemers als werkgevers kunnen aankloppen voor informatie, om een aanvraag in te dienen of hulp te krijgen bij het bijeenbrengen van nodige documenten.
238. De actieradius van de bemiddelingsdiensten stopt niet aan de gewestgrenzen. We drijven de uitwisseling van vacatures op. Doorgedreven samenwerking tussen Actiris, VDAB, FOREM moet er op termijn toe leiden dat deze diensten in het Brusselse metropolitane gebied als één enkele arbeidsbemiddelingsdienst functioneren.
239. De lage scholingsgraad van de Brusselse jongeren is een van de belangrijkste belemmeringen om een job te vinden. Daarom moeten we het Brusselse onderwijs herwaarderen en beletten dat Brusselse jongeren afhaken. Er is een betere coördinatie nodig tussen de gemeenschappen, de onderwijsnetten en het gewest. Het gewest begint zelf met registratie van een aantal parameters (spijbelcijfers, talenkennis aan het eind van de schoolloopbaan, schooluitval) om de gemeenschappen beter en gericht op hun verantwoordelijkheid te wijzen. (zie ook hoofdstuk onderwijs)
240. Meer Brusselaars aan het werk, ook binnen de Brusselse overheid. Vandaag woont amper de helft van de Brusselse gewestelijke ambtenaren in Brussel. De overheid moet het goede voorbeeld tonen. Talent.Brussels gaat aan de slag met slecht scorende administraties en stelt een actieplan op om meer Brusselaars in overheidsdienst aan te werven. Diensten op maat van (verre) pendelaars (parking, telewerken...) worden afgebouwd. We investeren in diensten ten voordele van stadsbewoners (fietsenstallingen, villo-abonnementen). (zie ook hoofdstuk mobiliteit)
241. We richten een meertalig opleidingscentrum op in Brussel dat makkelijk bereikbaar is. We voorzien er ook ateliers, die gedeeld kunnen worden door cursisten, freelancers, ondernemers en partners. Duurzaamheid, co-creatie, inclusie en toegankelijkheid zijn hierbij de sleutelwoorden.
242. Verdere uitbouw van duaal leren in de Brussel Metropolitane regio met focus op soft-skills, groepsdynamiek, responsabilisering en wederom inclusie. Dit uiteraard in co-creatie met bedrijven, partnerorganisaties en de jongeren zelf met als doel de arbeidskansen te vergroten. Dit om optimaal in te spelen op de huidige en toekomstige behoeften van de snel veranderende arbeidsmarkt.

Tewerkstellingsinstrumenten op maat van Brussel

Met de zesde staatshervorming kwamen er een heel groot budget en heel wat tewerkstellingsinstrumenten in handen van het Gewest. Deze instrumenten worden aangepast en ingezet om meer Brusselaars aan een job te helpen.

243. Er komt een betere kwaliteitsopvolging van de tewerkstellingsinstrumenten. Vandaag belanden mensen tewerkgesteld onder artikel 60 te vaak opnieuw in de werkloosheid. Ze worden niet of nauwelijks begeleid en evenmin doorverwezen naar opleidingen die hun kansen op de arbeidsmarkt maximaliseren. Om de overbevraagde OCMW's te ontlasten neemt Actiris of één van haar opleidingspartners de begeleiding en de opleiding van artikel 60 werknemers voor haar rekening.
244. Het ge-co-stelsel is helemaal afgedreven van zijn oorspronkelijke doelstelling: inschakelen van kansengroepen. Aan de andere kant is het ge-co-stelsel uitgegroeid tot een steunpilaar voor de social profit. Heel wat onmisbaar personeel heeft een ge-co-contract. De ge-co-banen in de social profit worden na een evaluatie geregulariseerd. De budgetten worden overgeheveld.
245. Inschakeljobs zijn een goed instrument om kansarme jongeren een eerste werkervaring te laten opdoen. Maar met het oog op de doelgroep moet het contract flexibeler ingevuld kunnen worden. Meer op maat inrichten, door bijvoorbeeld contracten niet voltijds over één jaar maar eerder halftijds over twee jaar te spreiden, in combinatie met een opleiding of vormingstraject.
246. Bijna een vierde van het Brusselse tewerkstellingsbudget gaat naar het systeem van de dienstencheques. Het zorgt voor stabiele tewerkstelling voor meer dan 25.000 veelal lager geschoolde Brusselaars. Dat is een succes. De andere kant van de medaille is dat werknemers nauwelijks doorstromen naar andere jobs. Maar werk via dienstencheques is vaak fysiek belastend en op lange termijn niet houdbaar. De opleidingsmogelijkheden zijn beperkt en onderbenut. We creëren het initieel beoogde springplankeffect door voor elke werknemer een beroepstraject uit te tekenen met aangepast opleidingsaanbod.
247. De Activa vormen een aantrekkelijk instrument voor werkgevers om Brusselaars aan te nemen. We maken de maatregel aantrekkelijker door een verhoging van het daarmee gepaarde opleidingsbudget, zodat de werknemers sneller inzetbaar zijn. We gebruiken de Activa maatregel verder als hefboom om Brusselaars over de gewestgrenzen aan de slag te laten gaan.
248. Brussel is een culturele en creatieve grootstad, mede voortgebracht en versterkt door het werk van de vele kunstenaars en creatieve talenten die hier aan de weg timmeren. Toch is een artiestenloopbaan geen evidente keuze. Een artistieke loopbaan onderscheidt zich in vele gevallen door een grote mate van onzekerheid en complexiteit. We voorzien in een aangepast begeleidingsaanbod door Actiris dat beter rekening houdt met de specifieke situatie van kunstenaars.

Begeleiding naar duurzaam werk

De arbeidsbemiddeling in het Gewest is ondermaats. Dat is in de eerste plaats een probleem voor de meer 88.000 werkzoekenden, maar ook problematisch inzake de zesde staatshervorming en de responsabilisering van de gewesten. Brussel heeft de verantwoordelijkheid om elke werkzoekende intensief en individueel te begeleiden.

249. Voor een kwalitatieve tewerkstellingsgarantie is voldoende begeleiding op maat nodig. Vandaag heeft het Brussels Gewest één begeleider per 360 werkzoekenden. Nochtans verhogen de kansen op werk met 22% bij individuele begeleiding. We willen dus meer begeleiders, met als streefdoel de Europese norm van één tewerkstellingsconsulent per 60 werkzoekenden. Zo kunnen werkzoekenden sneller op gesprek, kan de begeleider meer tijd uittrekken en kan de frequentie van de begeleidingen naar omhoog als het profiel van de werkzoekende dat vereist.
250. Vandaag verliest een consulent veel tijd met paperassen, zoals het administratief in orde brengen van het dossier van de werkzoekende. Dit soort werk moet zoveel mogelijk afgesplitst en opgevangen worden door administratieve medewerkers. Consulents moeten zich kunnen concentreren op hun kerntaak: het begeleiden van de werkzoekende.
251. Bij elke aanmelding volgt er een intakegesprek met een intensieve screening van de noden, de (potentiële) vaardigheden en de wensen van de werkzoekende. Daarbij wordt ook nagegaan of deze aansluiten bij de noden van de arbeidsmarkt. Elke werkzoekende krijgt op basis daarvan een uniek dossier, dat wordt aangevuld volgens het "rugzak"-principe: voor elke werkzoekende een rugzak die wordt gevuld met een combinatie van begeleiding, tewerkstellingsinstrumenten en vorming, afhankelijk van de afstand van die werkzoekende tot de arbeidsmarkt. De administratieve last van deze "rugzak" moet zo laag mogelijk zijn en vooral bij de overheid liggen.
252. De afstand van de werkzoekende tot de arbeidsmarkt bepaalt de subsidiëring voor tewerkstelling. Voor de kwetsbaarste doelgroep zal dat een onbeperkte steun zijn met kortingen op sociale zekerheidsbijdragen of loonsubsidies. Voor minder moeilijke doelgroepen gaat het om steun van korte duur in combinatie met vorming. Hetzelfde geldt voor de begeleiding, want niet iedereen heeft evenveel of dezelfde soort begeleiding nodig. Voor sommigen volstaat één gesprek, andere werkzoekenden moeten continu actief opgevolgd worden.
253. Het Brussels Gewest sluit met elke werkzoekende binnen de drie maanden een verplicht gepersonaliseerd actieplan af. De werkzoekende engageert zich om actief een job te zoeken. Actiris houdt zich eraan het traject van de werkzoekende intensief en langdurig op te volgen, ook tijdens de eerste maanden van tewerkstelling alsook in het geval dat de werkzoekende door de RVA geschrapt zou worden. Mensen die een leefloon krijgen, verdienen immers ook intensieve begeleiding naar werk. Activering houdt dus niet enkel verplichtingen in voor de werkzoekende maar ook voor Actiris. Het doel is immers duurzame tewerkstelling, niet een opeenvolging van onzekere werksituaties. Dit persoonlijk actieplan komt in

het uniek dossier. Hierin wordt het beroepsproject voor de werkzoekende stap voor stap opgesteld.

254. De website en de vacaturedatabase vormen het visitekaartje van Actiris. Vandaag oogt de zoekrobot erg gedateerd. In gebruik is hij niet erg praktisch. Dat passen we aan. Naast een visuele update moet de database ook gebruiksvriendelijker. We investeren om de achterliggende processen en algoritmes te verbeteren, voor een slimmere en nauwkeuriger koppeling van werkzoekenden met werkgevers. Er komt ook een gebruiksvriendelijke applicatie.
255. We installeren panels van jongeren en andere doelgroepen die feedback geven over de methodes van Actiris. Het agentschap doet ook inspanningen om uit deze doelgroepen te rekruteren, om beter voeling met hen te krijgen en de kloof tussen een instituut als Actiris en de leefwereld van Brusselaars te verkleinen.

Vorming en opleiding

256. Het vormingsaanbod in Brussel moet sterk worden uitgebreid. Tegelijk stemmen we het aanbod af op de noden van de arbeidsmarkt, vandaag en in de nabije toekomst. Bijzondere aandacht gaat naar de ontwikkeling van opleidingen met betrekking tot sectoren die werkgelegenheid creëren, knelpuntberoepen en verwerving van taalkennis.
257. Te weinig Brusselaars tekenen in op een opleidingstraject voor een knelpuntberoep. Zo'n traject heeft een lange looptijd, met weinig inkomsten tijdens de opleiding. We zetten een proefproject op met een incentive om kandidaten aan te trekken. Wie een opleiding in een knelpuntberoep volgt, krijgt een 'loon' (of een toeslag op de uitkering) toegekend.
258. Opleidingen aangeboden door Actiris en haar partners krijgen een score die de kansen op latere tewerkstelling weergeeft.
259. We zetten sterk in op de herwaardering van technische beroepen. Het gewest ondersteunt de inspanningen van de gemeenschappen inzake duaal en alternerend leren en stemt ze verder op elkaar af. Het Gewest blijft daarnaast investeren in de uitrusting van het technisch en beroepsonderwijs.
260. We bouwen nieuwe gewestelijke opleidings- en tewerkstellingspolen. Naar analogie van het nieuwe opleidingscentrum voor technische en industriële knelpuntberoepen in Anderlecht komen er bijkomende centra rond Zorgberoepen, Bouw, ICT en Hospitality, in samenwerking met de gemeenschappen en betrokken sectoren.
261. Talenkennis moet centraal staan in de vorming van Brusselse werkzoekenden. We breiden het aanbod van het Huis van het Nederlands verder uit. Er komt naast het beroepspunt ook een Talenpunt (Cité des Languages) waar Brusselaars terecht kunnen voor informatie over alle leervormen en taalopleidingen in Brussel. Doel is dat elke Brusselse werkzoekende een cursus Nederlands en/of Frans kan volgen. Elke werkzoekende die zich aanmeldt bij Actiris krijgt een taaltest

als onderdeel van zijn intakegesprek. Naargelang het resultaat wordt een cursus Nederlands standaard aangeboden in de rugzak.

262. Er wordt in het kader van de jeugdgarantie sterker ingezet op stageplaatsen in de Brusselse rand om taalvaardigheden aan te scherpen.
263. Actiris, VDAB en Bruxelles Formation werken samen een aanbod uit voor meertalige beroepsopleidingen.
264. We pleiten ervoor dat zowel in het Nederlandstalig als in het Franstalig onderwijs in Brussel de andere landstaal vanaf een vroege leeftijd intensief onderwezen wordt. Het houdt geen steek dat leerlingen uit het Brussels Franstalig onderwijs in hun hele schoolcarrière geen Nederlands krijgen, om dezelfde leerlingen dure taalcheques te geven zodra ze op de arbeidsmarkt terechtkomen. Er komen proefprojecten met uitwisseling van leerkrachten uit Nederlandstalige en Franstalige scholen.
265. Studies tonen aan dat 6 op 10 van de Brusselse 18-jarigen geen idee hebben welk beroep of welke studies ze willen doen. Laatstejaars van elke school in Brussel worden systematisch uitgenodigd in het nieuwe beroepenpunt voor een kennismakingssessie. Actiris en haar partners werken verder aan oriëntering en coachingsprojecten in het secundair onderwijs, zoals jump for work.

Naar een oplossing voor jong en oud, geschoold of niet

266. Het succesvolle jeugdgarantieplan (elke jongere recht op een opleiding, werk of stage) wordt verder gezet. Er komt een kwalitatieve en kwantitatieve opvolging. Op deze manier willen we verzekeren dat stages, opleidingen en jobs in het kader van dit instrument naar duurzame tewerkstelling leiden. Waar nodig wordt er bijgestuurd.
267. Actiris zet in samenwerking met haar partners een outreachende werking op om NEET's te bereiken en te begeleiden. (NEET = Not in Education, Employment or Training)
268. We geven Actiris de middelen om het jeugdgarantieplan uit te breiden naar alle werkzoekenden die nieuw instromen. We waken erover dat deze nieuwe ambitie niet ten koste gaat van dienstverlening aan langdurige werkzoekenden.
269. De afgelopen legislatuur stond duidelijk in het teken van de jeugdwerkloosheid. Voor de inschakeling van oudere werkzoekenden (50+) werden er weinig specifieke begeleidingsinitiatieven of inschakelingsinstrumenten ontwikkeld. Actiris zet een inhaalbeweging in door een aangepast aanbod te ontwikkelen voor 50+.
270. We voeren de strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt op. Zo worden de gewestelijke arbeidsinspectiediensten uitgebreid en verder opgeleid om praktijktesten uit te voeren en discriminatie te sanctioneren. Er komt een socio-

economische monitoring om na te gaan in welke sectoren er zich nog problemen voordoen. Op basis daarvan komen er proactieve praktijktesten.

271. Er is een sterk beleid voor studentenjobs nodig. Vandaag ontbreekt dat nog. Veel studenten hebben geen toegang tot de markt van studentjobs. Bij gewestelijke overheden zijn ze zo goed als exclusief voorbehouden aan familieleden van het personeel. Actiris en overheidsbedrijven in Brussel werken samen zodat elke Brusselse jongere die dat wenst aan een studentenjob geraakt. Daarnaast zijn akkoorden nodig met privébedrijven. Actiris richt hiervoor een dienst op in samenwerking met Talent.Brussels.
272. Er moeten meer jobs komen voor laaggeschoolden. De overheid ontwikkelt binnen haar eigen werking innovatieve projecten rond arbeidsorganisatie met het oog op jobcreatie voor midden- en laaggeschoolden. Door de activiteiten van de hooggeschoolden te screenen en te heroriënteren naar kerntaken, komen er heel wat andere taken vrij. De productiviteit van de hooggeschoolden kan hierdoor worden opgevoerd, terwijl de vrijgekomen taken goedkoper worden uitgevoerd door laaggeschoolden. De overheid tracht ook werkgevers die laaggeschoolden tewerkstellen in de stad te houden.
273. We voorzien voldoende ruime sociale clausules in overheidsopdrachten om zo laaggeschoolde en lokale tewerkstelling te stimuleren.

Klaar voor de arbeidsmarkt van morgen

In tijden van economische en technologische disruptie zorgen we ervoor dat iedereen mee is. Niemand mag vroegtijdig worden afgeschreven op de arbeidsmarkt.

274. We hervormen het systeem van educatief verlof en komen tegemoet aan de transformaties op de arbeidsmarkt. Werknemers die in beroepscategorieën werken die dreigen te verdwijnen of die erg onderhevig zijn aan technologische disruptie krijgen het aanbod om in een omscholingsprogramma te stappen. De werknemers krijgen minstens één dag per week om de opleiding te volgen.
275. Actiris brengt bedrijven in herstructurering en groeiende bedrijven met elkaar in contact om nog tijdens de opzegperiode de met ontslag bedreigde werknemer te herscholen richting vacatures bij die groeiende bedrijven.
276. We hervormen de knelpuntberoepenlijst zodat er rekening wordt gehouden met de noden in de Brusselse rand en de andere gewesten. Daarnaast moet de lijst zich niet enkel focussen op de knelpunten in de huidige arbeidsmarkt, maar ook in de (nabije) toekomst.
277. Werkzoekenden verdienen een betere begeleiding naar de juiste vorming, ook als ze al onder een bepaald tewerkstellingsinstrument aan de slag zijn. Ook eenmaal aan het werk hebben werknemers recht op bijkomende vormen die hen sterker maken op de arbeidsmarkt. Bedrijven en overheden worden aangespoord om meer inspanningen te doen om de vaardigheden van hun werknemers te upgraden.

278. We responsabiliseren – ook financieel – ondernemingen voor de maatschappelijke kosten die zij veroorzaken als ze onvoldoende investeren in de blijvende inzetbaarheid van hun personeel. Ondernemingen die een onevenredig aandeel langdurig werkzoekenden veroorzaken, moeten daarvoor een responsabiliseringsbijdrage betalen. Dit geld gaat naar een omscholingsfonds.
279. Elk talent telt. We willen sterker inzetten op de validering van competenties opgedaan buiten het schoolse circuit. De overheid neemt het voortouw door in haar human resources beleid en bij aanwervingen gebruik te maken van zo'n instrument. Actiris koppelt de erkende competenties automatisch aan het unieke dossier van werkzoekenden. De diensten "validation des compétences" van de COCOF en de EVC's (eerder verworpen competenties) van de Vlaamse Gemeenschap worden meer gepromoot naar bedrijven en werkzoekenden. We onderzoeken daarnaast samen met de private sector of er bijkomende beroepsreferentiecentra nodig zijn.

Een sterkere sociale economie

Niet iedereen kan (meteen) mee in de reguliere economie. Sociale economie is de enige sector die langdurig werklozen en moeilijk te activeren werklozen de kans geeft om deel te nemen aan het economische leven en bijgevolg aan de samenleving.

280. De sociale economie staat in voor de uitbouw van een lokale diensteneconomie waarbij we stadsdiensten zoals fietsenateliers, klusjesdiensten, flexibele kinderopvang, energiesnoeiers of sociale restaurants uitbouwen. Met het ontwikkelen van de sociale economie worden naast economische doelstellingen dus ook doelstellingen gerealiseerd met een maatschappelijke en ecologische meerwaarde.
281. Het budget voor omkadering van doelgroepwerknemers moet omhoog. Er komen dus meer trajectbegeleiders die waken over de doorstroom van tijdelijke tewerkstellingscontracten naar de reguliere economie, onder meer door doorverwijzing naar gepaste opleidingen.
282. Doelgroepwerknemers hebben vaak een (tijdelijk op permanent) tekort aan structuur in hun leven. Een werkervaringstraject is soms het enige houvast om terug structuur te vinden. Om tot effectieve doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt te leiden moeten werkervaringstrajecten langer kunnen duren. We monitoren nauwkeuriger de uitstroom uit de sociale economie – ook op lange termijn – zodat we goede voorbeelden en pijnpunten identificeren.
283. Permanente sociale tewerkstelling blijft een ontbrekende schakel in de Brusselse sociale economie. Sommige doelgroepwerknemers hebben nood aan langere trajecten. Een aantal werknemers zal nooit naar het regulier circuit doorstromen. Organisaties moeten meer mogelijkheden krijgen om op langere termijn te werken en in bepaalde gevallen zelf duurzame sociale tewerkstelling te creëren. Dat kan in samenwerking met andere beleidsdomeinen.
284. Aanbestedingen door Brusselse overheden moeten indien mogelijk automatisch gereserveerd zijn voor sociale economie. Het gewest moet investeren

in een departement doorstroom dat een geprivilegieerde relatie heeft met de grote werkgevers in Brussel (Audi, de luchthaven, MIVB, NMBS, de Post, gemeenten, etc.)

285. In afwachting van de fusie van de 19 Brusselse OCMW's harmoniseren we de praktijken met betrekking tot artikel 60.
286. Er komt een regelgevend kader voor beschutte werkplaatsen en arbeidszorg, alsook een budget en een projectoproep om dergelijke initiatieven te vestigen in Brussel.

one.brussels – een dynamische economie

De Brusselse economie doet het goed en heeft enorm veel groeikansen. Zo worden er vandaag recordaantallen nieuwe ondernemingen opgestart in Brussel, meer dan in rest van het land.

Door plaatsgebrek, grondprijzen en mobiliteitsredenen zijn er ook heel wat bedrijven die Brussel verlaten. Het netto saldo blijft wel positief. Brussel blijft dus een sterke aantrekkingspool voor bedrijven en start-ups. Maar onze stad moet ook duidelijke keuzes maken. We moeten ons toespitsen op onze sterke punten en inzetten op clusters met veel groeipotentieel voor de stad: green-tech, circulaire economie, ICT sector, hospitality (toerisme-, horeca en eventsector) en de zorgsector. Dat betekent ook dat we meer moeten innoveren in deze sectoren.

Om te zorgen dat onze economie welvaart creëert voor alle Brusselaars moeten we ook iets doen aan de vele tegenstellingen. Samen verliezen we veel tijd en geld door eindeloze files. Nochtans is de stedelijke schaal van ons gewest uitermate geschikt om ecologisch te innoveren en een duurzame mobiliteit uit te bouwen.

Veel Brusselse wijken herleven. Maar de lokale economie heeft het moeilijk, de handelsdiversiteit verdwijnt en er is de opkomende concurrentie van mega shoppingcenters. Brussel heeft als centrum van Europa heel wat unique selling propositions, zeg maar: unieke troeven. Zoals haar diversiteit. Zo komt bijvoorbeeld één op de vijf starters uit het buitenland. Maar veel starters en kleine ondernemingen hebben moeite om door te groeien. De zeer kleine ondernemingen (minder dan vijf werknemers) vormen bijna 2/3 van het totale aantal bedrijven in Brussel, maar zijn slechts verantwoordelijk voor 6,3% van de tewerkstelling. Daar kunnen nog heel wat bijkomende jobs voor Brusselaars worden gecreëerd.

Om een duidelijke keuze door te duwen is een slagkrachtige overheid nodig. Helaas is dit in Brussel niet altijd het geval. De gemeenten en het gewest werken elkaar regelmatig tegen in projecten van strategisch belang. Denk maar aan de aanleg van de metro of het faciliteren en omkaderen van de uitrol van mobiele telefoonnetwerken. En hoewel het Gewest zelf een postzegel groot is, voert elke gemeente haar eigen aanvullend fiscaal beleid ten aanzien van het bedrijfsleven. Zo gaan we niet vooruit. Ook daar is one.brussels relevant.

We willen deze tegenstellingen overwinnen door een coherent en innovatief beleid dat de Brusselaars verbindt met het ondernemersklimaat, duurzaamheid verbindt met tewerkstelling, bedrijven verbindt met de stad door een vlotte mobiliteit. Vandaag is Brussel goed voor bijna 20 % van ons BBP maar plukken we daar de vruchten onvoldoende van. Dat moet anders.

Ondernemingszin stimuleren

287. Brussel moet ondernemers en zelfstandigen die een activiteit willen starten welkom heten. De één loket (zowel fysiek als online) functie van 1819 wordt verder uitgebouwd en verfijnd. Een ééngemaakt vergunningensysteem en digitale aanvragen zijn daarbij onontbeerlijk. De applicaties voor Mybee, Irisbox en My Actiris worden op elkaar afgestemd om het ‘only once’ principe te verzekeren,

m.a.w. een ondernemer moet maar één keer alle gegevens invullen en geen dubbel werk doen.

288. We willen komaf maken met de veelheid aan gemeentelijke belastingen en taken voor bedrijven en zelfstandigen (kantoorbelasting, gebruik openbare weg, reclame,...). De concurrentie tussen gemeenten is een race die niet te winnen valt. We schaffen de weinig transparante lokale belastingen voor bedrijven af. In de plaats voeren we eenduidige gewestelijke bedrijfsbelastingen in die aanzetten tot duurzaam ondernemen, zowel op ecologisch als op sociaal vlak. Daartoe sluiten het gewest en de gemeenten een fiscaal pact.
289. De Small Business Act (SBA), het eerste “kmo-plan” van het Gewest, wordt verder gezet en versterkt. Extra aandacht gaat naar maatregelen die het mogelijk maken om te groeien en op te schalen.
290. We werken de financieringsmogelijkheden van SBA voor jonge start-up bedrijven en kleine ondernemingen verder uit, in overleg met de privésector.
291. Krachten bundelen heeft grote impact, zeker voor zelfstandigen en ondernemers. Onder de noemer Samen Sterk in Brussel willen we initiatieven stimuleren om samen opslagruimte te huren, transport te delen, elektriciteit en gas aan te kopen, etc.
292. De parallelle economie vindt een gunstige voedingsbodem in onze stedelijke omgeving. We controleren streng op zwartwerk in Brussel en bestraffen systematisch sociale en fiscale fraude. De parallelle economie veroorzaakt oneerlijke concurrentie, biedt geen bescherming aan werknemers, noch sociale rechten of werkzekerheid. We pakken de werkgevers en de opdrachtgevers die zwartwerk toepassen aan, dankzij integratie van inspectiediensten.
293. Er is steeds minder industrie in Brussel. De maakindustrie is nochtans een belangrijke bron voor laaggeschoolde arbeid. We moeten opnieuw meer plaats maken voor de maakindustrie en deze verzoenen met de woonfunctie van de stad. De nieuwe regering implementeert de aanbevelingen uit het Brussels industrieplan.

Versterk de stedelijke kernen

De handel is in Brussel goed voor 58.000 arbeidsplaatsen, maar steeds meer klassieke bakkers of kruideniers en kleine zelfstandigen in de bredere dienstensector verdwijnen uit de wijken. De leefbaarheid én aantrekkingskracht van sommige wijken lijden hieronder. De handel moet op een slimmere en betere manier ingeplant worden in de stad. Met een brede strategie die inzet op de nieuwe tendensen van beleving en van kleinere en lokale handel.

294. Er komt een moratorium op de inplanting van nieuwe grootschalige shoppingcentra.
295. Het Brussels Agentschap voor de Ondernemers hub.brussels werkt handelsstadsvernieuwingsscontracten uit. Die stimuleren de diversiteit in handelsstraten. hub.brussels werkt daarbij een strategie en

ondersteuningsinstrumenten uit voor een diverse commerciële ontwikkeling in een wijk. Ook hier zorgen we dat administratieve belemmeringen verdwijnen.

296. hub.brussels werkt een specifiek en innovatief ondersteuningsbeleid uit voor buurtwinkels mét voldoende aandacht voor de diversiteit van het handelsaanbod. Op die manier kunnen het dynamische en moderne buurtwinkels worden, die zelf inspelen op de sociologische evoluties en veranderende consumentenbehoeftes. Daarbij hoort ook een ondersteuningsaanbod voor nieuwe media en aanwezigheid op het internet.
297. De stadsvernieuwingscontracten moeten een sterkere economische dimensie krijgen. Een echte, duurzame heropleving van een wijk is pas mogelijk als er lokaal jobs en bedrijvigheid gecreëerd worden. Vandaag neemt nagenoeg elk van stadsvernieuwingscontracten een nieuwe crèche op. In de toekomst moet het even evident zijn dat elk wijkcontract instaat voor de bouw/vernieuwing van handelszaken, ateliers, markten, café's, ...
298. Het nastreven van een gezonde handelsdiversiteit gaat hand in hand met de transformatie van de publieke ruimte, het creëren van voetgangerszones en stadsvernieuwing. De toegankelijkheid van de handelszaken blijft gewaarborgd tijdens openbare werken door efficiënt werfmanagement en duidelijke informatie voor de klanten. Het gewest helpt handelaars die door de wegwerkzaamheden in moeilijkheden komen met steun- en overbruggingskredieten. De afgelopen legislatuur werd de nieuwe ordonnantie 'bouwplaatsen' al ingevoerd: een vergoedingsmechanisme enkel voor 'kleine' handelszaken (handelszaken met minder dan tien VTE's) waarvan de bereikbaarheid ernstig wordt aangetast door de uitvoering van werken.
299. Het gewest moet ondernemers bijstaan in hun zoektocht naar geschikte ruimtes. Het gewest gaat actief op zoek naar leegstaande panden die geschikt zijn voor een commerciële invulling.

Economie over de grenzen

300. De economie stopt niet aan de grenzen van het gewest. De politieke organisatie moet zich aanpassen aan de socio-economische werkelijkheid: Brussel als wereldstad en haar omgeving vormen een functioneel geheel. Gewestoverschrijdende initiatieven zoals Brussels Metropolitan moeten de kunstmatige schotten en concurrentie tussen de gewesten overstijgen. Brusselaars moeten aangemoedigd worden om over de Gewestgrens naar werk te zoeken. Actiris, VDAB en Forem spelen daarom nog meer vacatures aan elkaar door.
301. We bestrijden het fileleed door een groter bereik en een hogere frequentie van het openbaar vervoer, en door het S-netwerk uit te bouwen. We zorgen dat werkgevers en werknemers geïntegreerde realtime informatie ter beschikking hebben over het beste traject: het snelste, het goedkoopste, het meest regelmatige (zie ook hoofdstuk mobiliteit).

302. Er komt een gedetailleerde analyse van de mobiliteitsverbindingen tussen de wijken (en zeker de wijken met hoge werkloosheid) naar tewerkstellingszones binnen en buiten het gewest.
303. Een te lange en te dure reisweg verhoogt de drempel naar werk. Het openbaar vervoer moet de tewerkstellingszones beter bedienen: meer haltes, hogere frequentie, ook op onregelmatige uren (nachtwerk). Tewerkstellingsdichtheid wordt een belangrijker criterium bij het uitbouwen van het openbaar vervoersnetwerk. We zetten ook het Cambio systeem in en breiden het systeem van collectieve taxi's uit. Werkgevers kunnen een deel van die kosten op zich nemen. We promoten carpooling bij bedrijven door databases van medewerkers uit te wisselen en via online applicaties medewerkers met dezelfde bestemming aan elkaar te koppelen. Carpoolen wordt ook fiscaal interessant gemaakt via het mobiliteitsbudget.

Een duurzame economie

304. Door ecologische innovatie te ondersteunen trekken we innovatieve bedrijven aan, creëren we tewerkstelling en daalt de energiekost voor bedrijven. We ontwikkelen warmtenetten, hergebruiken stedelijk afval, installeren warmtekrachtkoppeling voor grote gebouwen. Er komen stedelijke windmolenparken. (zie ook hoofdstuk energie)
305. Om te zorgen dat de gecreëerde werkgelegenheid ingevuld worden door Brusselse installateurs, technici, bouwvakkers... voorzien we voldoende aangepaste opleidingen. (zie ook hoofdstuk energie)

Toerisme, horeca, citymarketing

Toerisme en cultuur vertegenwoordigen 11,9% van de jobs in het Brussels Gewest. Maar dat zouden er nog veel meer kunnen zijn, onze stad benut haar toeristisch potentieel onvoldoende. Brussel moet trots zijn en haar troeven uitspelen. Indien we hierin slagen betekent dat dubbele winst: een toename voor niet-delokaliseerbare jobs en werkgelegenheid voor laaggeschoolden.

306. Visit.Brussels en Brussels Major Events komen onder dezelfde structuur, ook de gemeentelijke toeristische diensten gaan op in het gewestelijk beleid. Toeristen die Brussel binnenkomen vinden alle informatie op één herkenbare en centrale plek, eventueel aangevuld met lokale antennes (Heizel, Flagey, Europese wijk, ...).
307. De nieuwe sectorale cluster hospitality.brussels wordt verder ondersteund en uitgebouwd.
308. We gaan voor een verantwoord en duurzaam stedelijk toerisme. Dat betekent dat we in de mate van het mogelijke toerisme spreiden en daarbij de druk verlichten op drukbezochte gebieden. We zetten minder bekende toeristische troeven van Brussel buiten het hypercentrum in het licht: de art nouveau wijken, de stedelijke bossen, de mogelijkheden voor recreatief lopen en fietsen, de interbellum

wijken, de minder bekende musea, ... Dat betekent ook inclusieve groei, waarbij iedereen in de stad kan meedelen in de groeiende kansen die toerisme biedt.

309. Brussel kent enkele sterke niches in haar toeristisch aanbod, zoals bijvoorbeeld het LGTB-toerisme of het congrestoerisme. Dit kan nog veel sterker uitgespeeld worden. Daarnaast heeft Brussel het potentieel om niches uit te bouwen op gebied van het culinair toerisme en het nachtleven. Een niche om meer op in te spelen is 'teambuilding'. Het aanbod teambuilding in Brussel is nog te klein. Bedrijven, verenigingen, vriendengroepen zijn steeds vaker op zoek naar een pakket met leuke activiteiten waarbij ze tegelijk een regio leren kennen. Die ervaring kan bijdragen tot een positief imago voor onze stad. Tegelijk is het een bijdrage aan de Brusselse economie.
310. Brussel is al enkele jaren op rij de eerste bestemming voor congressen van internationale verenigingen. Grote evenementen moeten ook een meerwaarde zijn voor de lokale economie. De toeristische dienst coördineert daarom de participatie van lokale handelaars. Een groeiend congrestoerisme kan veel (laaggeschoolde) tewerkstelling creëren in toeleveringsbedrijven.
311. Er zijn voldoende overnachtingsmogelijkheden nodig voor elk publiek. Het aanbod van hotels (betaalbare én van een hogere prijsklasse), jeugdherbergen, bed and breakfasts en campings moet worden uitgebreid en in kaart gebracht. Toeristische diensten en internetzuilen moeten een overzicht van beschikbare plaatsen aanbieden.
312. Het regelgevend kader voor Airbnb wordt herzien. We maken een onderscheid tussen occasionele en commerciële verhuur. Om de krappe woningmarkt te beschermen komt er een verbod op het permanent verhuren van een volledige woning of appartement. Alle logies moeten zich registreren bij Visit Brussels en een toeristentaks betalen.
313. Brussel moet "toegankelijker" worden gemaakt voor toeristen. De musea zouden later en vaker open moeten zijn, er moet één meertalig toeristisch magazine (genre "Time Out in Brussel") in grote oplage worden verdeeld (in hotels etc...), toeristische trekpleisters moeten in het weekend geopend worden voor het publiek (bv. het Justitiepaleis, ...). Het Park van Laken stellen we open voor het publiek. De Koninklijke serres worden vaker opengesteld.
314. Brussel wordt in Vlaanderen en Wallonië actief gepromoot als dichtstbijzijnde citytrip.
315. In het buitenland zorgen de gewesten steeds voor een nauwe samenwerking inzake toeristische promotie, bij voorkeur door gezamenlijke huisvesting.

Innovatieve economie

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft alle troeven in handen om als een echte kennisregio te schitteren. Het Gewest telt meer studenten en instellingen voor hoger onderwijs dan eender welke Belgische stad. Eén derde van de technologische start-ups in

ons land bevindt zich in het Brussels Gewest. Toch staat Brussel niet meteen gekend als een innovatie hub. Brussel moet haar troeven uitspelen en sterker inzetten op de creatie en ondersteuning van innovatie-ecosystemen tussen overheid, bedrijven en onderwijsinstellingen.

316. We verhogen het budget voor innovatiesteun aan bedrijven tot minstens het niveau van de andere gewesten. Brussel moet eindelijk werk maken van de Europese doelstelling om 3% van het regionaal product in onderzoek & ontwikkeling te investeren. Het beleid ter ondersteuning van de industriële ontwikkeling moet zich prioritair richten ('top down benadering') op die sectoren die een lange termijn duurzame economie voor ogen hebben.
317. We geven overheidssteun minder als pure investeringssteun of subsidie maar meer onder de vorm van participaties in een brede waaier van innovatieve start-ups en projectvennootschappen. Zo keert een soort "maatschappelijk innovatie dividend" naar de maatschappij terug. Brussel blijft inzetten op brede en inclusieve vormen van innovatie, iedereen moet de kans krijgen om aansluiting te vinden. In de wijken wordt er verder geïnvesteerd in initiatieven die innovatie toegankelijker moeten maken, zoals *fablabs* en coding schools.
318. Het innovatie-instrumentarium ter ondersteuning van de KMO's wordt verder uitgebouwd.
319. Overheden lopen vaak achterop in innovatie. Bedrijven zijn doorgaans sneller mee, maar die werken vaak met een CTO (chief technology officer), iemand die bepaalt wat op korte en lange termijn de consequenties kunnen zijn van technologische ontwikkeling op de investeringen en strategische koers van de onderneming. De overheid zou dit ook moeten doen. Welke kansen bieden technologie en innovatie voor stedelijke overheden? Hoe omgaan met de impact en soms onwenselijke effecten van nieuwe technologieën? Wat bijvoorbeeld te doen met big data en de deel- en platformeconomie? In navolging van Amsterdam stelt Brussel een CTO aan die antwoorden moet formuleren op deze uitdagingen. In samenwerking met andere overheidsdiensten zet hij innovatieve projecten op en kijkt zij of hij hoe de praktijken en de dienstverlening van de overheid kan verbeteren.
320. De deeleconomie is in volle opmars en de opportuniteiten lijken onbeperkt. Maar het fenomeen brengt soms ook een aantal negatieve aspecten met zich mee. De overheid loopt achter de feiten aan. Het gewest werkt aan een regelgevend kader voor de platform- en deeleconomie. Dit kader moet als basis dienen voor wat we willen aanmoedigen en ondersteunen; wat we willen reguleren; en wat verboden moet worden.
321. De ICT-sector groeit sterk en staat nu al in voor 71% van de tewerkstelling in de technologische industrie. ICT vormt een belangrijke motor voor de Brusselse productiviteit en haar concurrentievermogen. Zonder ICT geen innovatie, of het nu gaat om duurzame mobiliteits-oplossingen (realtime info), de boomende sociale media- en app economie, 'smart city' bestuur (apps, digitalisering aanvragen,...), ondersteuning van bedrijven of digitalisering van de gezondheidszorg. Maar Brussel kampt momenteel met een tekort aan geschoold ICT-personeel. We schakelen een versnelling hoger bij de uitbouw van het nieuwe ICT-opleidingscentrum aan Delta.

322. Kennis voedt de stad. Er verblijven te weinig studenten op kot waardoor ze geen band met de stad opbouwen en de kans daalt dat ze hier na hun studies blijven. Daarom komt er meer studentenhuisvesting (zie ook hoofdstuk jeugd). We stimuleren samenwerking tussen de hoger onderwijsinstellingen. Brussel verleent haar steun aan de plannen om in de voormalige rijkswachtkazernes van Etterbeek de universitaire pool verder te ontwikkelen. Wij volgen ook de piste om in de rijkswachtkazernes van Etterbeek in een volgende fase gedeelde werkateliers uit te bouwen voor het secundair onderwijs en de universiteit. Op dezelfde site zouden de overige gebouwen kunnen omgebouwd worden tot een nieuwe secundaire (NL) school die de focus legt op STEM en talen. Dit moet de wisselwerking tussen het secundair onderwijs en de universiteit versterken: voor leerlingen en voor docenten.
323. We organiseren instapkantoren en gezamenlijke werkplekken waar startende ondernemers tegen verlaagde prijzen hun carrière in Brussel kunnen starten. We zoeken laatstejaars in het hoger onderwijs op om hen te informeren over de mogelijkheden en voordelen van Brussel.
324. We maken van sociale innovatie een prioriteit. Initiatieven op de werkvloer waarbij werknemers meer inspraak en verantwoordelijkheid krijgen bevorderen niet alleen de relatie met de werkgever, maar geven ook ‘ownership’ en leiden tot betere prestaties.
325. Er komt een Sociale Innovatiefabriek voor Brussel waarbij sociaal ondernemerschap gestimuleerd wordt. Maatschappelijke problematieken zoals armoede, inclusie van werkloze kansengroepen of uitdagingen als vergrijzing en verstedelijking worden door KMO's aangepakt met actieve steun van de overheid. Innovatiesteun mag zich niet beperken tot hoogtechnologische sectoren. Door in te zetten op maatschappelijke uitdagingen nodigen we iedereen uit mee te innoveren, ook en misschien wel vooral de zorgsector.

Brussel hoofdstad van Europa

Als Brussel een echte kosmopolitische regio wil worden moet Europa deel van Brussel worden en Brussel deel van Europa. We willen meer wisselwerking met buitenlandse Brusselaars die hier tijdelijk wonen (expats), het gewestelijk bestuur en de Europese instellingen.

326. Brussel moet de vitrine, het visitekaartje van de EU worden, een trekpleister bij zowel toeristen als bewoners. Onze expats en vele bezoekende zakenlui/congreslui schakelen we in als “ambassadeurs” voor een internationale mond-tot-mond promotie. We wensen dat veel jongeren de Europese hoofdstad komen bezoeken. Daarom hervormen we de manier waarop die bezoeken vandaag geregeld worden.
327. Het verbindingsbureau Brussel-Europa (commissioner.brussels) moet – naast het budget dat zijn structurele subsidie die de personeelkosten dekt – een vast actiebudget krijgen om op lange termijn activiteiten en campagnes te ontwikkelen die ervoor zorgen dat de Europese expats nauwer betrokken worden bij Brussel en de Brusselaars zich meer betrokken voelen bij het Europese statuut van hun stad.

We werken een gewestelijk onthaalbeleid uit voor de expats die in Brussel terecht komen om hen wegwijs te maken in de geschiedenis, de talen, de buurten, de culturen, de evenementen, de gebruiken, etc. Zodat ze van heel Brussel gaan houden. Het verbindingsbureau is proactief en gaat lokale samenwerkingen aan, bijvoorbeeld met lokale bibliotheken om een onthaalbeleid uit te werken.

328. We willen ook meer wisselwerking op bestuurlijk vlak. Er komt één gewestelijk aanspreekpunt voor de Europese instellingen voor alle problemen die met de vestigingspolitiek te maken hebben. Dat houdt ook in dat er een gewestelijke strategie komt, opgesteld samen met de instellingen, over hun verdere uitbreiding en ontwikkeling van ons gewest. De gemeenten worden betrokken, maar finaal heeft het Gewest het laatste woord. Wij wensen ook overleg met de Internationale instellingen met betrekking tot de financiering van het gewest. De internationale ambtenaren hebben een bijzonder statuut waarbij zij een eigen sociale bescherming en fiscaliteit genieten en dus niet bijdragen aan de herverdelingsmechanismen in ons land. Naar analogie met de “dode hand” met de federale overheid, in de sector van de onroerende voorheffing, willen wij met het Europese en internationale beleidsniveau gesprekken aangaan over hun bijdrage aan de sociale, gezondheids- en zorgsystemen die wij in ons gewest ook voor hun mensen aanbieden

one.brussels – Brussel als het nieuwe Berlijn

‘Why Brussels is the new Berlin’, titelde de New York Times eind 2015. Onze stad trekt wereldvermaarde kunstenaars, galeriehouders, ontwerpers, dansgezelschappen, architecten, hoteliers, designers, muzikanten en acteurs aan. Volgens de New York Times wint Brussel meer en meer aan cultureel belang.

Brussel heeft veel culturele troeven: 90 musea, 35 theaters en honderden creatieve bedrijven. De culturele sector is goed voor meer dan 16.000 banen. Brussel is een cultuurstad van wereldformaat. Hier gebeurt veel.

Stedelijke kunstwerkplaatsen, tijdelijke kunstenaarscollectieven, sociaal-artistieke wijkprojecten, etc. vinden steun (én vrijheid) in het beleid van de Gemeenschappen. Maar een gemeenschappelijk beleid is er niet. Verschillende organisaties en kunstenaars klagen dat ze geen subsidies kunnen krijgen omwille van de taal in hun statuten.

Er zijn twee institutionele Gemeenschappen, de federale overheid, de gemeenten, de VGC, de Cocof. Wij zijn ervan overtuigd dat Brussel zelf een grootstedelijk cultuurbeleid moet ontwikkelen waarvan alle gemeenschappen, ook de internationale, aandeelhouders zijn.

Er zijn ruim 650 door VGC erkende lokale en bovenlokale sociaal-culturele verenigingen die dagelijks inzetten op verbinden. Sociaal-cultureel werk ambieert maatschappelijke verbetering. Dankzij vrijwillig engagement bereikt sociaal-cultureel werk een divers publiek en is ze de grootste leeromgeving voor volwassenen in Brussel. Kansengroepen in het bijzonder hebben er baat bij. Brussel neemt het voortouw als laboratoriumplek voor het sociaal cultureel werk door haar superdiverse samenstelling, en haar diverse sociaal culturele praktijken. Dit moeten we blijven waarmaken. Brussel is een mooie stad waar veel sociaal-cultuurwerkers trots op zijn.

Brussel moet een laboratorium blijven waar vernieuwing kan, maar waar ook ervaren kunstenaars gedijen. Het cultuurbeleid moet ruimte geven aan ervaring, aan experiment en aan verkenner.

Meertalige sociaal-culturele verenigingen als motor van verbinding

Brusselaars komen van overal. Het enige wat ons bindt is Brussel zelf. Brussel is een ‘state of mind’, een ontmoetingsplek met veel troeven maar ook gemiste kansen. Brussel heeft projecten en organisaties nodig die ontmoetingen creëren en mensen met elkaar verbinden. Het sociaal-cultureel werk speelt een cruciale rol. We willen het verder uitbouwen. De voorbije legislatuur kwam er nieuwe regelgeving, met de focus op vernieuwing en samenwerking. De middelen voor sociaal-cultureel werk gingen al omhoog. We willen nu meer projecten waarbij sociaal-culturele verenigingen samenwerken met andere organisaties, met aandacht voor de stedelijke context.

330. Het verenigingsleven verandert. Die nieuwe organisatievormen verdienen aandacht. We geven hen de kans om volwaardig mee te draaien en toegang geven tot subsidies. De overheid moet ruimte en budgetten vrijhouden.

331. We blijven inzetten op groeps participatie aan culturele activiteiten. De Paspartoe en de sociaal-culturele verenigingen zijn hier natuurlijke partner.

Participeren aan cultuur

332. Ondanks het rijke en nabije vrijetijdsaanbod participeren nog te weinig Brusselaars eraan. De voorbije legislatuur hebben we, met succes, ingezet op de participatie van jongeren via de scholenwerking van de VGC en Paspartoe. We breiden deze werking uit en verstevigen haar. Elke jongere die naar het Nederlandstalig onderwijs gaat zou minimaal 1 x per jaar naar een culturele activiteit moeten gaan. Naast de gemeenschapscentra betrekken we zoveel mogelijk gevestigde culturele spelers hierbij. We moeten ook de grotere theaterhuizen stimuleren om in hun programma schoolvoorstellingen op te nemen.

Deelnemen aan het bestaande, erkende en gesubsidieerde aanbod is belangrijk. Anderzijds moet ook meer aandacht gaan naar de verschillende niet erkende verenigingen, die vanuit eigen culturele achtergrond concerten en evenementen opzetten. Denk aan Ras El Hanout in Molenbeek, vereniging die een heel groot publiek op de been brengt, maar niet bekend is bij het eerder 'reguliere' publiek. Ook dergelijke initiatieven verdienen aandacht en subsidies. Ze zijn van belang voor een evenwichtig samengesteld en rijk cultureel veld.

333. Cultuur verbreedt het perspectief van kinderen en jongeren en kan verborgen talenten blootleggen. Wie al op jonge leeftijd leert genieten van cultuur, zal dat later ook blijven doen. Een cultuureducatie die vertrekt vanuit de leefwereld van jongeren moet een centrale plaats krijgen in ons onderwijs en in de brede school. Lasso (het Brussels netwerk voor cultuurparticipatie en kunsteducatie) heeft zich hier de voorbije jaren in gespecialiseerd en zal een partner worden voor het beleid. Ook langs Franstalige kant moet een dergelijk netwerk gestimuleerd worden.

334. We willen de openbare ruimte omtoveren tot culturele belevingsplekken en kinderen ernaartoe lokken. Alle beschikbare krachten – van kunstenhuizen tot jeugdcentra – moeten daarvoor de handen in elkaar slaan. De kunstensector, met name het BKO (Brussels Kunstenoverleg) en RAB (réseaux des Arts de Bruxelles) hebben al het voortouw genomen.

335. Met het ENTER-festival in 2018 hebben we geëxperimenteerd met burgerbudgetten. Op vier verschillende plaatsen kregen bewonersgroepen een programmatiebudget, en konden zo zelf beslissen over de inhoud van het festival. Dit was een succes en we moeten hierin verder gaan. De grote huizen, musea, concertzalen... moeten een deel van hun budget reserveren voor een programmatie door bewonersgroepen. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan de klassieke programmatie maar ook inspraak over de thema's waarmee cultuurhuizen aan de slag gaan.

336. We maken één geïntegreerde pas voor Paspartoe en Article 27. De filosofie loopt immers gelijk. Article 27 werkt met de federale middelen die via de OCMW's beschikbaar zijn (dus per gemeente). Die samenwerking zal effect hebben op het onderhandelen van kortingen en de communicatie naar toeleiders en mensen in armoede. We integreren ook zeker de bibliotheekkaart. Dat is een goede maatregel voor de schoolgaande jeugd.

Daarnaast breiden we het aanbod uit met niet-commerciële cinema, musea en ander vrijetijdsaanbod. We zetten ook Paspartoe in schoolverband in om kinderen al van jongsaf aan met cultuur in contact te brengen. Om de student de stad te doen ontdekken en nog beter te leren kennen willen we ook een Paspartoe met toepasselijke voordelen actief aanbieden aan de studenten, in samenwerking met universiteiten en hogescholen in het Brusselse. (zie hoofdstuk onderwijs)

337. We gaan na welke andere mogelijkheden voor integratie in één kaart er nog meer zijn bv. de studentenkaart, lerarenkaart, museumpas, etc.. We kennen deze kaart automatisch toe aan rechthebbenden. Dit kan eenvoudig via een bestaande link met de kruispuntdatabank en bespaart heel wat werk. We koppelen ook de Paspartoe aan het ticketing en inschrijvingssysteem van de VGC.
338. Uit studies blijkt dat mensen die zelf actief kunst beoefenen, meer participeren aan culturele activiteiten. Het deeltijds kunstonderwijs (DKO) in Brussel verdient daarom alle ondersteuning. We spreken een groter en meer divers publiek aan door het inschrijvingsgeld in de academies voor kinderen onder de 12 jaar te verlagen en voldoende kantsentarieven te voorzien. (zie ook hoofdstuk onderwijs)
339. Onderzoek toont verder aan dat fysieke nabijheid van deeltijds kunstonderwijs belangrijk is. We moeten er dus op inzetten voldoende partners te vinden, zodat er in alle wijken van Brussel mogelijkheden zijn om les te volgen in het DKO. Dit kan door samen te werken met de lokale bibliotheken, de gemeenschapscentra of het onderwijs. Ook bij bouwprojecten moet er steeds aandacht zijn voor samenwerking en optimalisering van het ruimtegebruik. Wanneer we het landschap van het DKO bekijken is het Nederlandstalige DKO een grote blinde vlek in het zuiden van Brussel.
340. Cultuur beleven is geen 9-5-activiteit. De openingsuren van culturele huizen en musea in Brussel moeten flexibeler en uitnodigen om aan cultuur te participeren na 18u. Evenementen zoals de museumnocturnes en Museum Night Fever tonen aan dat er zeker een publiek is buiten de reguliere openingsuren. Kanal Brut, het nieuwe museum in de Citroëngarage was oorspronkelijk elke dag open tot 22u. Na tegenvallende resultaten, zijn ze enkel nog op zaterdag open tot 22u en op andere dagen tot 19u. We moeten meer musea overtuigen om te experimenteren met toegankelijkheid en hun openingsuren.
341. Jonge ouders die voorheen regelmatig aan culturele activiteiten participeerden, verliezen deze regelmaat als ze kinderen krijgen. Brusselse cultuurhuizen, musea, bibliotheken en gemeenschapscentra kunnen daarop inspelen. Activiteiten zoals de Matinee Kadée van het Kaaitheater en de Family Fundays van Wiels tonen aan dat dit werkt.
342. Cultuur in de gevangenissen verrijkt de blik op de buitenwereld en kan helpen bij de re-integratie in de maatschappij.
343. De regelgeving voor de sociaal-culturele verenigingen werd tussen 2014 en 2019 grondig en goed gewijzigd. We willen géén aanpassing aan de regelgeving. Die zit goed. Wel willen we slim digitaliseren bij opvolging van aanvraagdossiers en genereren van maatschappelijk relevante cijfers en de timing van de verantwoordingscyclus voor de verenigingen herzien. Inhoudelijk willen we meer

inzetten op zichtbaarheid van het sociaal cultureel werk in de stad (via BRUZZ e.a), netwerking onder de verenigingen, waarderen en inspireren van vrijwilligers.

Cultuur als hefboom voor wijken in Brussel – op naar een Masterplan atelierruimtes

344. Plekken waar mensen samenkomen zijn van levensbelang voor een stad. We willen de Brusselaar letterlijk plaats geven, vrijplaatsen waar ze kunnen experimenteren en creëren. Ook de ruimtes van organisaties mogen een grotere openheid vertonen. Maak van verschillende ruimte in culturele instellingen ‘hangruimtes’ voor jongeren. Op die manier leren ze de huizen al kennen en ontstaat er een dialoog. Globe Aroma is hier een goed voorbeeld van, maar ook Kanal Brut heeft een groot deel van de gelijkvloerse verdieping vrij toegankelijk gemaakt. Ook gemeenschapscentra, huizen en andere culturele spelers moeten hierover nadenken.
345. Dankzij de nieuwlandsite hebben we eindelijk een urban jeugdcentrum, dat internationale ambities koestert en naast publiekscentrum ook dienstdoet als expertise- en experimenteercentrum voor alle jongeren die bezig zijn met urban culture. Voor jongeren zijn er geen scheidingen tussen sport, cultuur en het vrijetijdsleven. We hebben in ons beleid ook oog voor het multidisciplinaire karakter van jongerencultuur en laten ons niet verleiden tot het installeren van tussenschotten.
346. De drempel om een museum, cultuurcentrum of concertzaal binnen te stappen is voor veel mensen nog te hoog. Kunst moet ook leven in het straatbeeld. Er komen meer kwalitatieve kunstwerken op pleinen, meer graffiti- en stripmuren, en meer Street art op kale of braakliggende plekken. In de grote leegstaande ruimtes in metrostations geven we kunstenaars de kans hun werk te tonen of kunnen dansers een try-out organiseren.
347. We moeten Brusselaars en bezoekers overtuigen dat straatartiesten deel uitmaken van de stad. Ze worden nog te scheef bekeken. Nochtans dragen ze bij tot rust en sfeer in de stad. Denk maar aan de periode na de aanslagen in Brussel. Straatmuzikanten waren de eersten die terugkeerden en de bezoekers een veilig gevoel gaven. Vaak voor enkele euro’s in weer en wind. Daarom moeten we samen met de handelaars en de bewoners bekijken hoe we artiesten met een originele en kwalitatieve act een plek kunnen geven in de stad.
348. Net als vele andere steden heeft Brussel een tekort aan repetitie- (dans, theater, muziek,...) en creatieruimte (beeldende, audiovisuele kunst, mode, design,...). Talloze jeugdverenigingen, culturele verenigingen, ouderenverenigingen,... kampen met ruimtetekort. We willen een inhaalbeweging voor (brand)veilige en duurzame infrastructuur en tijdelijke cultuurplekken. De laatste jaren hebben we een inhaalbeweging gemaakt door nieuwe infrastructuur te bouwen en door infrastructuursubsidies te geven aan gezelschappen. We willen hier blijven op verdergaan en ook inzetten op gedeelde ateliers voor beeldende kunstenaars en grafische kunstenaars. We willen op zoek naar een goed uitgeruste ruimte die gedeeld kan worden door veel beeldende kunstenaars, maar waarin ook

ruimte is voor kleinere en afgescheiden ateliers. We gaan na waar de VGC zelf kan inspringen en zetten in op lange termijn, niet op kort lopende projecten. Zo maken we de inbedding in de wijk mogelijk.

349. De Brusselse kunstenaars hebben nood aan afgescheiden ateliers waar ze verder werken aan hun kunstwerk. Daarnaast is er ook vraag naar een opslagruimte van onderdelen of logistiek voor een tentoonstelling. In steden zoals Berlijn en Amsterdam beheert de overheid een deel van de ruimtes die als atelierruimtes worden gebruikt. Brussel moet dat ook doen. Niet alleen bij langdurige leegstand, maar ook bij nieuwbouw moeten we nadenken over verplichte atelierruimtes. We vragen aan perspective.brussels om een onderzoek uit te voeren naar vraag en aanbod van ruimtes, benodigde oppervlaktes en beschikbare budgetten. Op basis daarvan moet er een Masterplan komen voor culturele infrastructuur op lange termijn. Op die manier kunnen we Brussel ook op lange termijn aantrekkelijk houden voor kunstenaars. Ook spots.brussels, de Brusselse gids van culturele zalen en podia, moet hier een regierol krijgen en vraag en aanbod aan elkaar koppelen.
350. We blijven verder inzetten in op jeugdculturele zones: open, creatieve experimenteerruimtes voor jongeren. Ze belichamen een nieuwe manier waarop jongeren kansen krijgen (of afdwingen) om zichzelf creatief en artistiek te uiten.

Kunsten over de grenzen heen

351. De kunstensector heeft het voortouw genomen in de uitbouw van een Brusselse culturele identiteit. Een paar jaar geleden werd een cultureel akkoord gesloten tussen de twee Gemeenschappen. Dat is lang symbolisch gebleven maar begint nu concrete vruchten af te werpen. In deze legislatuur hebben we ook met alle bevoegde ministers een akkoord gesloten over de gemeenschappelijke cultuurcommunicatie in Brussel. Alle activiteiten zullen eenvoudig terug te vinden zijn op 1 plaats, en beschikbaar in het Nederlands, Frans en Engels.
352. In Brussel zijn er momenteel 42 mensen politiek verantwoordelijk voor cultuur. In one.brussels blijven de gemeenschapscentra en de centres culturels zeer belangrijk door hun nabijheid. Ook de VGC en Cocof moeten hun verantwoordelijkheid blijven nemen. Het Brussels gewest moet een regierol op zich nemen door in samenspraak met de Vlaamse en de Franse Gemeenschap en met de federale culturele instellingen één cultureel intendant aan te stellen. De culturele intendant tekent een gemeenschappelijke artistieke en culturele visie voor Brussel uit, evenals een gemeenschappelijke cultuurpromotie en -communicatie. De intendant ziet toe op de uitvoering van het Cultuurplan voor Brussel.
353. De Gewestelijke middelen die nu voor cultuur worden ingezet onder de noemer uitstraling van Brussel kunnen gericht ingezet worden op de typisch Brusselse, meertalige initiatieven die niet onder één gemeenschapsnoemer vallen. De besteding van deze middelen zal ook de opdracht zijn van de intendant, maar zal afhankelijk zijn van de goedkeuring door de bevoegde collegeleden van beide Gemeenschappen. Op die manier kunnen we genoeg aandacht besteden aan de vele, meertalige kunstenaars en organisaties die nu vaak uit de boot vallen. En

komen we ook tegemoet aan de problemen die veel organisaties hebben dat ze van de ene naar de andere overheid worden doorverwezen.

354. Naast de samenwerking op beleidsniveau tussen de verschillende overheden, is er nood aan samenwerking op sectorniveau tussen cultuur, onderwijs, tewerkstelling, toerisme... Hier zijn al stappen gezet. Denken we bijvoorbeeld aan de samenwerking tussen dans en musea tijdens de Museum Night Fever. Het cultuurbeleid in Brussel stimuleert en ondersteunt deze sectoroverschrijdende samenwerking.
355. Een percentage van de bouwkost van nieuwe Brusselse overheidsgebouwen wordt besteed aan kunst. Op het niveau van de VGC wordt dit nu al gedaan, en ligt er een nieuwe verordening klaar. We willen dit op Gewestelijk vlak ook realiseren voor alle bouwwerken van, of met een belangrijke bijdrage van, de overheid.
356. We blijven organisaties en initiatieven zoals Zinneke en Zinnema ondersteunen die grenzen doen vervagen: tussen amateurs en professionelen, tussen binnen en buiten, tussen gemeenschappen.
357. De enorme diversiteit in Brussel zou ook en vooral in de culturele sector moeten weerspiegeld worden, zowel wat betreft personeel, bestuur, aanbod en publiek. Dit vraagt een open vizier op het vlak van cultuureducatie, programmatie en vorming. Cultuurhuizen kunnen bijvoorbeeld meer stages organiseren voor jongeren, als volwaardige medewerkers in het hart van de organisatie. Zo krijgen we de superdiversiteit van Brussel binnen in de cultuurtempels.
358. In Brussel er is veel steun mogelijk, maar door wirwar van kanalen en bevoegde overheden zien veel kunstenaars het bos niet meer door bomen. Zonder dat we hiermee nieuwe administratie oprichten, willen we één duidelijk aanspreekpunt creëren voor kunstenaars. Dit moet gebeuren door een nauwe samenwerking tussen de bestaande overheden (Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschapscommissie...)
359. Nederlandstalige media in Brussel: BRUZZ (radio/tv/magazine/website) is de belangrijkste mediaspeler voor de Nederlandstalige Brusselaar. BRUZZ brengt ook de gemeenschappen samen en zorgen voor een bekendmaking van het culturaanbod. Verder informeren ze over politieke bewegingen in Brussel. Koken kost geld en dus moeten we verder blijven investering in BRUZZ zodat het met de verschillende mediakanalen kwaliteit kan brengen en innoveren.

Erfgoed

360. Wij hebben als eerste en lang en enige gepleit voor een Brussels museum voor moderne en hedendaagse kunst in de Kanaalzone. Het uitgangspunt daarbij was het gigantische potentieel dat aanwezig is in Brussel, zowel de federale collectie als de vele privécollecties die verborgen bleven voor het grote publiek. De keuze van de Kanaalzone was ingegeven door het feit dat die zone baat zou hebben bij een ambitieus project. De komst van Kanal-Pompidou in de voormalige Citroën garage kan kansen bieden, zowel voor de wijk als voor het culturele veld. De

federale staatssecretaris bevoegd voor de federale collectie weigerde om te participeren aan het museum. Daardoor is er nu een samenwerking is met het Franse Centre Pompidou. Wij zijn ervan overtuigd dat deze samenwerking enorme kansen kan bieden, maar ook dat deze na het verstrijken van de huidige overeenkomst moet aflopen. Brussel heeft meer dan genoeg talent om van deze iconische site een succesverhaal te maken. We zetten tijdig de nodige stappen zodat dit nieuw museum een Belgisch verhaal wordt, met een duidelijke aanwezigheid en stempel van de Brusselaars.

361. De ligging van dit nieuw museum verplicht het ook tot samenwerken: een buurt met langs de ene kant veel kans armoede, en langs de andere kant enorm veel culturele spelers. Kanal-Pompidou moet bruggen slaan naar alle buurtbewoners.
362. De Brusselse museumraad blijft voor ons een instelling die we sterk moeten ondersteunen. Ze zorgt niet alleen voor samenwerking en synergie tussen de musea, maar zet de musea ook op de kaart door allerlei acties en evenementen te organiseren zoals de Nocturnes, Museum Night Fever, de 100 schatten-catalogus, het museumplan enzovoort... Musea moeten bewaren en bestuderen. Maar om echt te leven bij de Brusselaars moeten ze ook jong en oud over de vloer krijgen.
363. De wetenschappelijke federale instellingen moeten zich bezighouden met de kern van hun opdracht, i.e. het runnen van een museum als een wetenschappelijke instelling (onderzoek, conservatie, aankoopbeleid, pedagogisch beleid,...). Bovendien moeten de instellingen meespelen in internationale debatten. Daarvoor moeten we hen de nodige artistieke en academische autonomie geven, door een aantal taken uit hun handen te nemen, zoals bijvoorbeeld het beheer van de gebouwen, het personeelsbeheer en het management. Die functies kunnen een onderkomen vinden in een gewestelijke structuur, los van het inhoudelijke.
364. We willen aandacht voor de volkstaal en volkscultuur van Brussel. In kosmopolitisch Brussel betekent dit ook dat we het immaterieel erfgoed uit de migratie ontsluiten. We willen geboren en ingeweken Brusselaars en bezoekers laten proeven van het Brusselse dialect, bijvoorbeeld door opschriften op plaatsen in de stad, of door haltes om te roepen in het dialect op bus en tram. Het Huis van de Brusseleir is daarin de centrale partner.
365. Brusselse tradities hebben het moeilijk om te overleven. Het is belangrijk dat evenementen zoals de meiboomplantingen blijven bestaan, maar ze moeten ook bijdragen aan het toerisme, sociale leven en de lokale middenstand. Samenwerking van folklorevereenigingen met lokale bedrijven en cultuurhuizen is de boodschap. Ook toenadering tot scholen, jeugdverenigingen en rusthuizen is een mogelijkheid. Het succes van de Zinnekeparade is het bewijs dat tradities een reden van bestaan hebben.
366. Erfgoed moet worden ingezet als verbindend element tussen gemeenschappen. Projecten zoals Lentefestival hebben dit bewezen. Ook willen we de erfgoedbank uitrollen in elke Brusselse gemeente.

Gemeenschapscentra 2.0

367. De afgelopen legislatuur is er enorm veel geïnvesteerd in de renovatie en vernieuwing van de gebouwen, maar ook in het onderhoud en de toegankelijkheid ervan. Ruim 1/3 van het patrimonium werd zeer grondig verbouwd. In de volgende periode moet deze renovatie afgerond worden zodat elk centrum kan beschikken over een aangepaste infrastructuur. We willen hier samenwerken met de Vlaamse Gemeenschap zodat het proces snel kan afgerond worden en de gemeenschapscentra zich kunnen focussen op hun kerntaak. Prioritair daarbij zijn Nekkersdal, Maalbeek en Ten Weyngaert.
368. Een goede zorg voor de infrastructuur is cruciaal voor haar instandhouding. De voorbije legislatuur voorzagen we meer middelen voor het onderhoud en kleinere werken aan de GC's. Deze lijn moet aangehouden worden, zodat de infrastructuur up to date blijft.
369. De gemeenschapscentra spelen een cruciale rol in Brussel. Het zijn open huizen, toegankelijk voor iedereen ongeacht culturele of sociale achtergrond. Door hun nabijheid zijn het ontmoetingscentra waar de bewoners in contact komen met diverse vormen van cultuur en educatie, waar participatie en emancipatie een constant werkpunt is. Broedplaatsen ook voor sociaal-culturele innovatie. Elk gemeenschapscentrum moet zich inhoudelijk profileren vanuit een duidelijke visie op de bredere Brusselse en de lokale maatschappelijke context. Geen Vlaamse vestingen maar actieve partners in de stedelijke netwerken, die samenwerkingsverbanden aangaan met het brede sociaal-culturele en artistieke aanbod. Betrokken ook bij het gemeentelijk beleid, niet enkel op cultureel vlak, maar eveneens bij het gemeentelijk jeugd- en ouderenbeleid, de stadsvernieuwingscontracten, de inrichting van openbare ruimte enz.
370. Het gemeenschapscentrum bestaat niet. Alle 22 centra hebben eigen accenten en doelstellingen. Er zijn centra die zich voornamelijk richten op podiumkunsten, andere op muziek, nog andere op jongeren of senioren. Uiteraard zijn er ook centra die een heel gevarieerde werking, doelgroepen en programmatie hebben. Die eigenheid moeten we koesteren.
371. We merken wel dat vele centra minder gekend zijn bij de jonge kunstenaars die in Brussel actief zijn. In de zomer van 2018 hebben we daarom voor het eerst geëxperimenteerd met zomerresidenties tijdens de sluitingsperiode van de centra. We willen hier verder over nadenken. We onderzoeken hoe we de beschikbare ruimte beter beschikbaar kunnen stellen van kunstenaars. Op die manier willen we de centra beter bij hen bekend en ook de beschikbare ruimte beter valoriseren. Voor de centra zelf is het ook van belang dat ze op deze manier een ander en nieuw publiek aanspreken en zich beter bekend maken.
372. N22, de koepel boven de 22 centra, respecteert de lokale autonomie van de gemeenschapscentra. Tegelijk zorgt het voor grotere herkenbaarheid, een eenduidig prijzenbeleid, bredere promotie en een efficiënte verspreiding van kwalitatief aanbod. We bekijken wat beter overkoepelend kan gebeuren en wat lokaal moet gebeuren. Gezien het belang van de scholenprogrammatie is het evident dat dit gebeurt door de koepel voor alle 22 centra. Ook over residentie-

programma's vinden wij centrale aansturing wenselijk, uiteraard met respect voor de eigen activiteiten en programmatie van de verschillende centra.

373. De gemeenschapscentra spelen in op de steeds groeiende vraag naar geïntegreerde informatie en lokale diensten, zoals buitenschoolse opvang. De VGC moet deze rol actief ondersteunen en daarbij 'bevoegdheidsschotten' tussen bijvoorbeeld Cultuur en Gezin overstijgen. Maar eigen activiteiten moeten wel kansen krijgen...
374. Er zijn 22 GC en 13 centres culturels agréés in Brussel. Deze bestaan naast de vele theater-, ontmoetings- en repetitieruimtes. Al deze initiatieven werken los van elkaar, soms op een steenworp afstand van elkaar. We moeten nadenken over fusies en samenwerkingen. Uiteraard moet er aandacht blijven voor het Nederlands, maar in een stad waar velen noch Nederlandstalig, noch Franstalig zijn van thuis uit, moeten we breder denken om een nieuw publiek aan te spreken. Door samen te werken en een nieuw publiek aan te spreken, kunnen we een liefde voor het Nederlands aanwakkeren, eerder dan het verplichte 'Nederlands om een job te vinden'. Alle centra communiceren ook actiever op sociale media rond hun activiteiten en aanbod.
375. Als mensen zich niet herkennen in onze culturele activiteiten, gaan we ze nooit aanspreken. De GC, als meest nabije poort, moeten actief jongeren en buurtbewoners aanspreken, en een 'programmatiecomité' samenstellen.

Boeken beleven in de Brusselse bibliotheken

376. Van het personeel van de gemeenschapscentra verwachten we veel. Ze staan in voor de lokale verankering, de dialoog met buurtbewoners. Ze werken in steeds diversere omgevingen en hebben steeds diversere skills nodig om de groeiende waaier aan activiteiten aan te bieden. Dat personeel mag dan ook van de VGC verwachten dat er jobzekerheid is en goede werkomstandigheden. Continuïteit van dienstverlening is cruciaal. Elke functie binnen een gc is daarvoor nodig, zonder poetskracht geen bruikbare vergaderlokalen, zonder centrumverantwoordelijke geen inhoudelijke sturing, zonder techniek geen programmatie. Daarom moet er snel vervangen worden wanneer bepaalde krachten wegvallen. Het VGC personeelsbeleid legt daarvoor de nodige snelheid en flexibiliteit aan de dag.
377. Met Muntpunt hebben we een communicatiehuis in het hart van de stad dat de Brusselaars verbindt aan Muntpunt, aan elkaar en aan de andere Nederlandstalige Brusselse initiatieven in de stad. Boeken zijn het middel, ontmoetingen tussen mensen het doel. In Muntpunt huist de belevenisbibliotheek en het hoofdstedelijk informatiecentrum. Muntpunt is erin geslaagd een ruim publiek aan te spreken en is een ontmoetingscentrum geworden door de vele activiteiten, de gamezone, de studieruimtes... We willen Muntpunt ver inzet op programmeren en organiseren rond taal.
378. Naast Muntpunt spelen ook de lokale bibliotheken een belangrijke emanciperende rol. Ze brengen mensen samen en worden steeds meer gezien als en letterlijk omgevormd tot een derde verblijf, na thuis en de school of het werk. Ze

vormen een essentiële schakel van het integraal lokaal cultuurbeleid en verbinden zich met de wijk door het aanbod en de activiteiten op hun omgeving af te stemmen.

379. Bibliotheken bieden ontmoeting buiten de school-, werk-, culturele- en religieuze grenzen. Brusselse Bibliotheken maken deel uit van de 'grote boekenkast' die alle Nederlandstalige bibliotheken samen vormen. De bibliotheken verbinden, gaan op zoek naar lokale actoren (onderwijs, cultuur en zelforganisaties) om hun publiek te verbreden. De bibliotheken bieden 'verhalen' en de organisaties doen aan de toeleiding. In sommige gevallen kunnen bibliotheken fungeren als lokale antennes. Boeken zijn belangrijk, maar een bibliotheek moet meer zijn dan dat. Aansluiting zoeken bij het deeltijds kunstonderwijs, de gemeenschapscentra,... als plaats waar ook activiteiten plaatsvinden. We denken na over nieuwe 'functies' van bibliotheken: opnamestudio's, ruimte met gameconsoles en 3D-printers (zoals in Helsinki) of samenwerking met *fablabs*.
380. Weinig sectoren moeten zo snel reageren op de technologische veranderingen als de bibliotheeksector. Begin 2000 was een internethoek nog een deel van het eisenpakket, nu is dat al achterhaald. In Sejong city openden ze in 2013 al de 'ebrary', een samentrekking van emotion en library. De eerste generatie bibliotheken was analoog, de tweede digitaal, de nieuwe generatie moet een combinatie zijn. Centraal moet staan: de mensen, ontmoetingen en dan pas informatie. Het belangrijkste kenmerk van een bibliotheek moet haar openheid en flexibiliteit zijn: alleen zo kan ze inspelen op de technologische evoluties die niemand kan voorspellen.
381. Voor mensen die moeilijk het huis kunnen verlaten is er het boekenbende-aan-huis project. Dit is gericht op kinderen van de lagere school maar we willen dit project uitbreiden naar alle leeftijden, en inzonderheid senioren.
382. We zijn gestart met enkele anderstalige collecties: dit moeten we blijven uitbouwen. Het is de manier bij uitstek om in Brussel met de diversiteit om te gaan. We moedigen mensen aan om nieuwsgierig te zijn naar nieuwe talen, en we nodigen anderstaligen uit naar onze bibliotheken zodat ze ook met het andere aanbod in aanraking komen.
383. We pleiten voor een punctuele samenwerking tussen de bibliotheken van de twee gemeenschappen. Op dit moment verhindert de Vlaamse regelgeving het dat de Nederlandstalige en de Franstalige bibliotheken in één gebouw zitten. Met het nieuwe Brusseldecreeet moeten we kijken of op bepaalde locaties het niet wenselijk zou zijn om intensief samen te werken tussen de Gemeenschappen en de diensten aan te bieden in hetzelfde gebouw.

Investeren in cultuur

384. De laatste jaren hebben we de VGC-budgetten voor cultuur gevoelig kunnen verhogen (+12%). Dat neemt niet weg dat deze sector extra middelen verdient. We zoeken daarom samen met haar naar nieuwe manieren van ondersteuning, via de Brusselaars zelf en, mits overleg, via het Brusselse bedrijfsleven.

385. We hebben binnen de subsidies voor de kunsten een nieuwe procedure voorzien, de korte procedure. Deze is gericht op jonge, beginnende kunstenaars die een beperkt budget nodig hebben. Deze procedure is minder complex en gaat veel sneller. Op die manier hebben we al veel jonge kunstenaars kunnen ondersteunen. We willen dit instrument verder verfijnen en beter communiceren naar een ruimere doelgroep, met aandacht voor kunstenaars die geen opleidingen kregen in de gekende Westerse kunstscholen. Er moet openheid zijn vanuit kunsthuizen om kunstenaars vanuit een andere artistieke canon te begeleiden en een waardige plaats te geven binnen het gevestigde artistieke veld.
386. Bij de toekenning van de subsidies hebben we ook veel meer gelet op de link met Brussel. Op die manier hebben we onze subsidies een veel zichtbaarder resultaat en renderen ze beter. Verschillende kunstenaars hebben hierdoor kansen gekregen en een mooi parcours kunnen afleggen. Wij willen gevestigde kunstenaars blijven erkennen, omdat ze voor Brussel kiezen en Brussel belangrijk maken. Het zwaartepunt ligt evenwel in het Kunstendecreet. Indien organisaties middelen krijgen via het Kunstendecreet, en als die hoger liggen dan €400.000, kunnen ze ook middelen krijgen van de VGC, maar dan specifiek voor residenties en begeleiding van jonge kunstenaars.
387. We werken aan burgerparticipatie door een deel van de programmatiebudgetten te reserveren voor bewonersgroepen: zowel in de grote huizen als in de gemeenschapscentra.
388. We werken een toekomstplan uit voor atelier- en repetitieruimte in Brussel. Zoals eerder aangehaald moet er een studie gebeuren door perspective.brussels om na te gaan hoeveel kunstenaars er zijn, hoeveel van hen een eigen ruimte hebben, hoeveel ruimte er nog gezocht wordt en wat kunstenaars gemiddeld kunnen besteden aan een atelier. Op die manier kunnen we het potentieel van Brussel als aantrekkelijke stad voor kunstenaars op lange termijn verzilveren. De belangrijkste redenen voor kunstenaars om zich hier te vestigen zijn de open en innovatieve ingesteldheid van de Brusselaar, maar ook de relatief goedkope huur in vergelijking met andere grote steden.
389. We willen dat Brusselaars postuum kunnen investeren in stedelijke cultuurprojecten via een fonds voor nalatenschappen. We zullen bij het Brusselse Gewest bepleiten dat de fondsen op naam, erfenissen en legaten in dat lokale fonds vrijgesteld worden van successierecht.
390. Dankzij de oprichting van Growfunding kunnen sociaal-innovatieve projecten voldoende middelen vinden om hun projecten te ondersteunen. Wij blijven Growfunding structureel ondersteunen omdat het als springplank moet blijven dienen voor aanstormende talenten die nog geen subsidie krijgen, of voor projecten waarin de overheid niet kan tussenkomen.
391. Op federaal niveau zullen we bepleiten dat alle giften aan cultuurinstellingen fiscaal aftrekbaar worden vanaf een bepaald bedrag.
392. Zeer veel kunstenaars leven in armoede. We moeten erop toezien dat kunstenaars kunnen leven van hun werk. Een correcte vergoeding van kunstenaars is uiterst belangrijk. Met de organisaties die we ondersteunen gaan we een gesprek

aan over correcte uitkoopsommen, zodat alle betrokkenen een correcte vergoeding krijgen. Maar ook bij de organisaties en individuele kunstenaars die we ondersteunen met subsidies, zal er worden op toegezien dat er een correcte vergoeding is van alle betrokkenen door dit als extra criterium toe te voegen in het aanvraagdossier. Startende kunstenaars, amateurkunstenaars, deelnemers aan co-creatieprojecten (of sociaal-artistieke projecten) hebben recht op een kleine vergoeding voor kunstenaars (van zodra ze de artiestenkaart hebben aangevraagd). Toch riskeren ze OCMW-steun te verliezen, terwijl dit een eerste logische opstap is naar een professionele carrière – zeker voor hen, die niet de geijkte paden van artistieke opleiding in Europa hebben afgelegd. Dit risico nemen we weg door hen de ruimte te geven kleine projecten te doen.

393. In 2016 is screen.brussels opgericht ter ondersteuning van de audiovisuele sector. Screen.brussels geeft niet enkel leningen aan productiehuizen, maar steunt ook de komst van nieuwe audiovisuele technologieën. De infrastructuur van de openbare omroep kan toegankelijker gemaakt worden voor de private audiovisuele sector.
394. Het lokaal cultuurbeleid is een belangrijke partner, met in de meeste gemeentes een cultuurbeleidscoördinator, een adviesraad cultuur en samenwerking op lokaal vlak. SupervliegSupermouche is hiervan een goed voorbeeld, gegroeid vanuit een intergemeentelijke samenwerking en nu bovenlokaal sterk festival.

one.brussels – mobiliteit & stadsontwikkeling: naar een stad voor mensen

In een dichtbevolkte stad als Brussel is openbare ruimte schaars. Een aantrekkelijke en leefbare stad heeft kwaliteitsvolle publieke ruimte nodig zoals parken, pleinen, autoluwe straten, fietsstraten, voetgangerszones. De inwoners en bezoekers hebben recht op gezonde lucht, vlot en veilig verkeer en recreatieruimte. Bijna 1 op 2 Brusselse families heeft geen auto en toch verhinderen de vele auto's andere functies in de publieke ruimte.

Brussel is een stad die veel te lang alles voor de auto heeft gegeven en opnieuw een stad voor mensen moet worden. Als de openbare ruimte wint, wint de levenskwaliteit in de stad. Als het openbaar, het gedeeld of het niet-gemotoriseerd vervoer wint, wint de Brusselaar. De beweging die we de afgelopen jaren hebben ingezet om van een stad voor auto's naar een stad voor mensen te gaan moet verdergezet en sneller gemaakt worden. Daarbij moeten we keuzes durven maken, soms tegen de stroom in.

Stappen, fietsen en openbaar vervoer moeten de eerste keuze worden van de Brusselaar en bezoekers om zich te verplaatsen. We vermijden zo dat wagens onnodig de stad binnenrijden of gebruikt worden voor korte verplaatsingen. Een integraal parkeerbeleid ondersteunt deze keuze en zorgt dat zoekverkeer wordt uitgebannen. We maken plaats voor fietsers en voetgangers en stoppen daarom geparkeerde wagens zoveel mogelijk onder de grond en geven minder ruimte aan de auto's. Brussel wordt zo opnieuw een fiets- en wandelstad. Nieuwe collectieve voorzieningen dienen in de eerste plaats bereikbaar te zijn zonder auto. Ontmoetingsplaatsen worden autovrij of autoluw: winkelstraten, de omgeving van scholen, culturele centra, sportcentra, speelpleinen, ...

Pleinen worden het verlengde van je living. Parken worden je tuin. Wij blijven dus radicaal kiezen voor een herverdeling van de openbare ruimte. Ruimte voor mensen is prioritair.

Ook hier is one.brussels relevant. Nog te vaak verzandt mobiliteitsbeleid in een processie van Echternach waarbij de gemeenten de daadkracht en efficiëntie van het Gewest afremmen.

395. We gaan maximaal voor een overdracht van bevoegdheden op vlak van mobiliteit van de gemeente naar het Gewest.

Ruimte voor voetgangers

396. Hoe meer ruimte je aan voetgangers geeft, hoe meer voetgangers je zal aantrekken. De beste lage emissiezones zijn voetgangerszones. We realiseerden reeds Flagey, de oude Graanmarkt, het Dumonplein, het Spiegelplein, Madou, de Elensesteenweg, werkten Rogier af en ondersteunden de voetgangerszone in het centrum. De komende jaren blijven we verder inzetten op het autoluw en autovrij maken van straten en het creëren van voetgangerszones.

397. De openbare ruimte moet net zoals het openbaar vervoer zo ingericht worden dat ze toegankelijk is voor personen met een beperkte mobiliteit (PBM). Het gaat om één derde van alle gebruikers: minder mobiele, kinderen, ouders met kinderwagen, ouderen... Bij heraanleg van voetpaden wordt er gekozen voor toegankelijke materialen. Alle metrostations worden uitgerust met liften. Bus- en

tramhaltes worden toegankelijk aangelegd met een minimale opening tussen perron en voertuig.

398. Elke wijk heeft recht op een voetgangerszone verbonden door autoluwe straten en zachte verbindingen. Volgende voetgangerszones willen we realiseren:

- van de Begijnhofwijk in het centrum maken we een stiltewijk zonder auto's en luidruchtige terrassen, waar het aangenaam wandelen, zitten en lezen is.
- Schumanplein (in uitvoering)
- Kleine Ring tussen metro Naamsepoort en Louiza, Elsene (in uitvoering)
- een verbinding tussen het Europees Parlement en Schuman boven de spoorweg
- Baljuwstraat, Elsene
- Vander Elstplein, Ukkel
- Sint-Pietersvoorplein, Ukkel
- Guido Gezelleplein, Ganshoren
- Gemeentepark, Sint-Jans-Molenbeek
- Grote Zavel, Brussel
- Brabantstraat, Sint-Joost-ten-Node/Schaarbeek
- Gentsesteenweg, Sint-Jans-Molenbeek
- Wayezstraat, Anderlecht
- Beekkantplein, Molenbeek
- Luxemburgplein via Europaesplanade tot Schumanplein
- Kasteleinsplein, Elsene
- Louizalaan stuk "Goulet Louise", Elsene
- Collignonplein, Schaarbeek
- Dapperheidsplein, Anderlecht
- Kardinaal Mercierplein, Jette
- Vandeveldestraat, Helmet, Schaarbeek
- Sint Denijsplein, Vorst
- Kerkplein, bij Nieuwe Kerk Sint-Agatha-Berchem in de Kerkstraat
- Van Meenenplein, Sint-Gillis
- de Vijfhoek verder autoluw en waar mogelijk autovrij

Ruimte voor fietsers

Hoe meer ruimte je geeft aan fietsers, hoe meer fietsers je zal aantrekken. De afgelopen vijf jaar verdubbelde het aantal fietsers. Het percentage fietsers bedraagt nu 7 à 8%. Dat kan en

moet beter, naar 20% op termijn. Fietsers hebben dan ook recht op meer ruimte om deze evolutie te volgen en te versterken. Enerzijds moeten pendelaars snel langere afstanden kunnen afleggen, anderzijds moeten kinderen veilig naar school kunnen fietsen. Daarvoor moet ruimte vrijgemaakt worden voor de fiets.

399. Naast een netwerk van fietssnelwegen die aangelegd worden (fiets-GEN), creëren we autoluwe living blocks in heel het Gewest. Deze bestaan uit lokale straten die omgevormd zijn tot woonerven, leefstraten en fietsstraten op de Gewestelijke Fietsroutes. De fietssnelwegen liggen volledig vrij van het autoverkeer, zijn zoveel mogelijk vlak en worden aangelegd in treinbeddingen, op grote verkeersassen en op aparte fietsbruggen. Ze stoppen niet aan de gewestgrens. Langs het spoor gaat het prioritair om de F3-route (Leuven-Brussel), de F212-route (Opwijk-Brussel) en L26 (Tubize-Ukkel). De fietsinfrastructuur wordt onderhouden en krijgt een regelmatige upgrade.

400. Grote kruispunten worden prioritair aangepakt om het fietscomfort en -veiligheid te verbeteren. Superconnectors (bruggen, passerellen, tunnels) verbinden de belangrijkste fietssnelwegen zonder het autoverkeer te kruisen. We investeren daarom actief in de kwaliteit van onze voet- en fietspaden en kiezen bij heraanleg voor toegankelijke materialen. Op plaatsen waar fietssnelwegen kruisen met een hoogteverschil wordt een lift geïnstalleerd (bv. Helmetsesteenweg/Lambermontlaan, Graystraat/Kroonlaan, Bockstael Oud-station, Kunstberg, Albertpark). Het secundair netwerk van Gewestelijke Fietsroutes sluit aan op de fietssnelwegen. We leggen een fietspad aan op de Waterloo-sesteenweg en de Bergensesteenweg.

401. Bij de heraanleg van elke weg wordt een afgescheiden fietspad, een fietsstraat of een woonerf aangelegd. Om dit mogelijk te maken worden parkeerplaatsen, rijstroken of -richtingen geschrapt. Wanneer er onvoldoende ruimte is voor een afgescheiden fietspad wordt het autoverkeer beperkt (door een lussenplan) en een fietsstraat of woonerf ingericht. Ventwegen worden maximaal omgevormd tot fietspad of -straat en afgesloten voor het doorgaand verkeer en behoud van leveringen en bestemmingsverkeer (bv. met paaltjes). We verbeteren de fietsvriendelijkheid van de bestaande infrastructuur, door zo snel mogelijk de bestaande fietssuggestiestroken te vervangen door een zichtbaar gekleurd alternatief met ribbels. Dan horen automobilisten wanneer zij over de strook rijden. Ook wordt er actie ondernomen tegen fietsgevaarlijk wegdek, zoals gaten en missende of ongelijke kinderkopjes.

402. In de veralgemeende zone 30 (zie infra) worden de verkeerslichten geschrapt. Waar dit niet mogelijk is, wordt het afslaan door rood naar rechts veralgemeend. Verkeerslichten worden afgesteld op fietsers (groene golf) en extra cycli voor fietsers worden voorzien (AFTG).

403. We moedigen de Brusselaars aan om meer de fiets te nemen, via het fietsdeelsysteem of met een eigen fiets. We verbeteren de fietsdeelsystemen, we elektrificeren Villo! volledig, promoten (elektrische en bak-) deelfietsen in vrije vloot, lease en verhuur. Deze systemen sluiten aan bij het stedelijke en sociale beleid en groeien uit tot kwalitatieve onderdelen van genetwerkte mobiliteitsdiensten (Mobility as a Service). Voor wie geen nieuwe fiets kan kopen biedt een tweedehandsfiets uitkomst. Sommige fietsers schakelen noodgedwongen over op

een tweedehandsfiets na fietsdiefstal. Brussel moet dus ook inzetten op het uitbreiden van het aanbod tweedehandsfietsen en ze zo dicht mogelijk bij de afnemers vermarkten. Dat kan door herstelateliers (recyclage) te stimuleren, de opleiding voor “fiestrecyclisten” uit te breiden en regelmatig een grote tweedehandsfietsmarkt te organiseren. Fietsreparatie wordt toegankelijk gemaakt via inloopateliers, een fietsatelier in elk stadsvernieuwingscontracten en integratie in de circulaire economie.

404. We pakken fietsdiefstal hard aan. Het dient een prioriteit te worden voor de politie. Fietsdiefstal is onaanvaardbaar en ontmoedigt om opnieuw de fiets te gebruiken voor verplaatsingen in de stad. We maken het makkelijker aangifte te doen van diefstal. We zorgen voor betere registratie zodat meer gestolen fietsen terug bij de rechtmatige eigenaar terechtkomen. Fietsdiefstal wordt georganiseerd aangepakt door de registratie van elke (door)verkochte fiets, door investeringen in fietsparkings en -stallingen, door het opsporen van georganiseerde fietsdiefstal (in samenwerking met parket en politie), door het inzetten van fietsen met GPS-tracking en tot slot door preventie.
405. Veilig fietsparkeren is een voorwaarde om van Brussel een fietsstad te maken. Daarom blijven we fietsnietjes plaatsen zodat max. elke 150m een fietsnietje beschikbaar is. Wie thuis onvoldoende plaats heeft, moet zijn fiets goedkoop, afgesloten en veilig kunnen stallen in fietsboxen, leegstaande panden of metrostations zoals nu al aan Beurs en de Brouckère. De omvorming van een demi-sous-sol-toegang tot fietsenstalling wordt gestimuleerd bij elk nieuw gerenoveerd station (Centraal station, Albert, Montgomery, ...)
406. In elk stadsontwikkelingscontract komt een (fiets)herstelatelier met inschakelingsprogramma.
407. We zetten Fietsambassadeurs in in samenwerking met fiets- en buurtverenigingen om “de fiets” te verankeren in elke wijk.
408. Asociaal en gevaarlijk rij- en parkeergedrag van automobilisten is niet aanvaardbaar in onze fiets- en wandelstad. Een hoge pakkans door controles met camera’s en door politie, gevolgd door een lik-op-stuk-boetebeleid moeten snel de veiligheid verbeteren. We blijven sensibiliseren om automobilisten attent te maken op de veiligheid van de zwakke weggebruiker.
409. We zetten verder in op de fietstelpalen, die enerzijds aangeven hoeveel fietsers er zijn. Dit als aanmoediging voor de vele fietsers, alsook een signaal naar de wagens: er is een alternatief + let op de zwakke weggebruiker.
410. Jong geleerd is oud gedaan. We lanceren een systeem van fietsambassadeurs in de scholen die aan het begin van elk schooljaar kinderen kan coachen om met de fiets naar school te gaan (de fietstrein).
411. De fietsveiligheid wordt prioritair verbeterd op de zwarte punten in het Gewest door de infrastructuur aan te passen. Ook hier zal de overdracht van bevoegdheden naar het Gewest helpen om dossiers te deblokken en sneller uit te voeren. Elke verkochte fiets moet beschikken over fietslichten. Sensibiliseringscampagnes focussen op de aandacht van de automobilist en het gebruik van fietslichten bij de

fietser. We versterken de politie met fietsbrigades in heel het Brussels Gewest. De eerste taak van de fietsbrigade is de bescherming van de actieve weggebruiker. We promoten massief het gebruik van fietshelmen.

Ruimte voor openbaar vervoer

Er wordt dankzij ons 5,2 miljard euro geïnvesteerd in het openbaar vervoer: modernisering en uitbreiding van de metro, nieuwe tram- en buslijnen en een groenere busvloot. De resultaten zijn zichtbaar. Nog nooit namen zoveel mensen in Brussel het openbaar vervoer. Met meer dan 417 miljoen ritten verpulverden we in 2018 elk record. Maar het moet verder en sneller gaan.

412. De bestaande metroprojecten uitvoeren is absolute prioriteit. De Noord-Zuid-as wordt omgevormd tot een volwaardige metrolijn en doorgetrokken naar Schaarbeek en Evere (Bordet) in het Noorden en naar het Zuiden. Met de automatisering is een hoge frequentie gegarandeerd. Twee andere verlengingen moeten verder uitgewerkt worden: naar Groot-Bijgaarden en naar het zuiden richting Ukkel.
413. De MIVB blijft één van de belangrijkste werkgevers van het Gewest. Automatisering betekent geen afbouw van tewerkstelling. Voor de vrijgekomen bestuurders komt er een zinvolle nieuwe job.
414. Na het gigantische succes van tram 9 en de verlenging van tram 8 moeten we verder inzetten op trams. Ze krijgen een eigen trambedding, bussen een vrije busbaan. Prioritaire tramlijnen zijn:
 - De verdere verlenging van tramlijn 9 tot op het Heizelplateau
 - De verdere verlenging van tramlijn 8
 - De verdere aansluiting van tram 3 op het Heizelcomplex
 - trams in eigen bedding toevoegen in de Wayezstraat, Charleroisesteeweg en Neerstalle steeweg
 - een tramverbinding naar Neder-Over-Heembeek
 - de tramlijn naar Tour & Taxis met aansluiting op Belgica;
 - een tramlijn van Noord via Bordet en de NAVO tot Zaventem Luchthaven;
 - een tramlijn van Simonis naar Houba-Destrooper via Hoog Jette;
 - tramlijn op de Ninoofsesteeweg, doortrekken van Weststation tot Dilbeek;
 - de herinvoering van een rechtstreekse tramlijn vanuit alle Brusselse gemeenten naar het centrum van de stad;
 - het Gewest werkt actief samen met de burens om ook een interregionaal tramnet verder uit te bouwen voor Brusselaars en bezoekers.
415. Weg met de vuile lucht: we zetten de vergroening van de vloot van de MIVB verder en tegen 2030 moeten de bussen volledig elektrisch rijden. We rollen het busplan verder uit en voorzien hiermee dwarstrajecten door de stad waarmee we

wijken en stadsdelen met elkaar in verbinding brengen. Niet alle lijnen hoeven langs het centrum te lopen.

416. Het openbaar vervoer heeft ook een sociale rol te vervullen en moet voor iedereen betaalbaar zijn. Werkgevers hebben daarin ook verantwoordelijkheid. Ze moeten hun werknemers aanzetten om zich duurzaam te verplaatsen. Onnodige verplaatsingen van personeel en goederen moeten worden vermeden. Salariswagens moeten uitgefaseerd worden. In de plaats komt er een aantrekkelijk mobiliteitsbudget waarbij het openbaar vervoer zeer goedkoop of gratis is voor werknemers. Ook deelfietsen of een aantrekkelijke fietsvergoeding horen thuis in zo'n mobiliteitsbudget. Voor gepensioneerden maken we de MIVB opnieuw gratis, zodat hun mobiliteit gegarandeerd wordt ook voor mensen met een klein pensioen. Gezinnen ondersteunen we door de nu al goedkope schoolabonnementen volledig gratis te maken.
417. Het openbaar vervoer 's nachts wordt uitgebreid. Noctis wordt verbeterd en uitgebreid, zowel in het aantal lijnen als de frequentie van het vervoer. We maken ook werk van een aanbod tijdens de nacht op de drukste metro en premetrolijnen in het weekend en de avonden voor feestdagen.
418. Brussel moet nog properder. Het station Beurs wordt het voorbeeld: comfortabel, proper, licht, veilig, toegankelijk, multimodaal en met de nodige sanitaire voorzieningen. We gaan verder met de renovatie van (pre)metrostations. Op termijn komen er publieke toiletten in alle stations.
419. Veiligheid is een basisrecht. We introduceerden daarom veiligheidspersoneel in de drukst bezochte stations. Dit breiden we uit. Net zoals in veel andere steden is in de toekomst personeel aanwezig in elk station. Deze basisdienstverlening verhoogt de veiligheid, heeft een sterk ontradend effect op misbruik van poortjes, op wildplassers en sluikestorters (80 % van de defecten aan roltrappen is te wijten aan vandalisme). Wangedrag wordt effectief en streng aangepakt door boetes en gerechtelijke vervolging. Het veiligheidspersoneel verbetert ook de dienstverlening: het helpen van personen met een beperkte mobiliteit, reizigers wegwijs maken of verder helpen wanneer roltrappen of poortjes defect zijn, ingrijpen bij ongepast of agressief gedrag,...
420. De applicatie van de MIVB wordt uitgebreid met real time toegankelijkheidsinformatie voor Personen met Beperkte Mobiliteit. We willen één geïntegreerde app voor alle mobiliteitsmiddelen, met informatie over de toegankelijkheid voor mensen met beperkte mobiliteit.

Minder plaats voor de private auto

Brussel heeft te lang te veel ruimte en aandacht aan de auto gegeven. Een nieuw evenwicht dringt zich op. Op termijn moeten we het privaat autobezit in de stad overbodig maken. We hebben afgelopen tijd zwaar ingezet op autodelen en carpoolen. We gaan verder en maken het aantrekkelijk dat bezoekers hun auto aan de rand van de stad achterlaten. Minder auto's op de toegangswegen tot de stad betekent meer ruimte voor mensen in Brussel.

421. We maken plaats voor groen, openbaar vervoer en de zwakke weggebruiker en bannen sluipverkeer en doorgaand verkeer uit de wijken en woonstraten door infrastructuuringrepen of nieuwe circulatieplannen. Toegangswegen tot de stad hebben minder ruimte nodig dankzij meer en betere alternatieven.
422. De E40 aan Reyers wordt een stadsboulevard net als de Reyerslaan. De A12 takt af naar een P+R en komt op 2x2 rijvakken. Het Hermann Debroux-viaduct gaat tegen de vlakke en de Hermann Debrouxlaan wordt omgevormd tot een stadsboulevard. In de Wetstraat met nog drie rijvakken en de Belliardstraat komt er meer plaats voor voetgangers en fietsers.
423. Het hele gewest wordt zone 30 met uitzondering van de doorgangswegen. In de wijken mag enkel lokaal verkeer komen. Bij de heraanleg van straten werken we zoveel als mogelijk met fysieke elementen die het verkeer op een natuurlijke manier vertragen.
424. We verhogen de verkeersveiligheid door het invoeren van trajectcontrole en fliccamera's op de belangrijkste assen en door een versterking van de politieaanwezigheid en de sanctionering waar nodig.
425. We zetten voluit in op fietsen naar school: beveiligen de trajecten, stimuleren groepsaankopen voor leerlingen via scholen en zorgen voor fietsopleidingen. We investeren in permanent autovrije schoolstraten waar mogelijk, en tijdelijke (met ingrepen tijdens de schooluren) waar het niet anders kan. We schrappen parkeerplaatsen en zorgen voor veilige fietsenstallingen aan en in scholen. Tot slot stimuleren we samen en onder begeleiding naar school fietsen via een app die fietsende leerkrachten of ouders met kinderen in contact brengt.
426. We voeren een algemeen circulatieplan in. Op korte termijn worden de historische steenwegen in één richting gelegd: Rogierlaan, Haachtsesteenweg, Leuvensesteenweg, Waversesteenweg, Kroonlaan (eerst Troonstraat), Charleroisesteeweg, Waterlooesteeweg, Alsebergsesteenweg, Van Volxemlaan, Bergensesteenweg, Ninoofsesteenweg, Gentsesteeweg, Vooruitgangstraat. Op deze manier creëren we ruimte voor vrije tram- en busbanen. Ook fietsers en voetgangers krijgen meer ruimte en er komt een vlottere doorstroom van het in- en uitgaande verkeer. Belangrijke hoofdwegen die nu als gemeentewegen beheerd worden maar die drukke verkeersassen zijn met veel openbaar vervoer moeten overgedragen worden naar het Gewest.
427. Op het moment dat de steenwegen in één richting worden gelegd, krijgt elke centrumwijk een lussensysteem. Doorgaand autoverkeer en verkeer op zoek naar parkeerplaats moet prioritair worden tegengegaan.
428. De Lage Emissiezone (LEZ) wordt versneld ingevoerd. Tegen 2025 moeten alle diesels de stad uit, tegen 2030 alle voertuigen met een verbrandingsmotor. We hervormen de verkeersfiscaliteit grondig en spoedig. We zorgen dat nieuwe milieu-onvriendelijke wagens, zoals diesels, meer verkeersbelastingen moeten betalen en elektrische wagens minder. We zorgen er wel voor dat arme mensen met een oude wagen niet het kind van de rekening zijn; voor tweedehandsauto's zorgen we voor een overgangsregeling. We eisen van de federale regering dat het systeem van salariswagens op de schop gaat: loon moet in euro's worden betaald in plaats van in auto's. (zie ook hoofdstuk leefmilieu)

429. De Brussel'Air premie wordt een LEZ-premie. Mensen die hun wagen moeten wegdoen omwille van de LEZ krijgen de keuze tussen een abonnement op het openbaar vervoer, een elektrische fiets, een abonnement op een (elektrisch) step- of fietsdeelsysteem of een abonnement op een autodeelsysteem of taxicheques.
430. Autodelen wordt gestimuleerd: als bij de technische controle van je wagen blijkt dat je minder dan 10.000 km per jaar aflegt krijg je een automatische informatiebrochure om over te schakelen op een autodeelsysteem. Dat bespaart niet alleen geld, maar ook plaats in de publieke ruimte. Autodeeloperators worden verplicht om verbrandingsmotoren uit te faseren tegen 2025.
431. We gaan op termijn voor een slimme kilometerheffing. In afwachting daarvan ontwikkelen we een stadstol die het gebruik van de wagen binnen de stad ontmoedigt.
432. We zijn tegen de uitbreiding van de Brusselse Ring. We herorganiseren het gemotoriseerd verkeer en scheiden het doorgaand verkeer van bestemmingsverkeer om de Ring veiliger te maken. Daarbij dienen deze voorwaarden te worden gerespecteerd:
- het totale ruimtegebruik mag niet stijgen
 - minstens het stuk aan Laarbeekbos moeten overkapt worden, ook het Zoniënwoud moet worden bestudeerd
 - er komen P+R parkings aansluitend op performant openbaar vervoer (GEN en openbaar vervoer)
 - er komt een performante geluidsmuur
 - er komt een systeem voor verkeersmanagement: geautomatiseerde real-time maatregelen om de verkeersafwikkeling te reguleren.
 - permanente maximumsnelheid van 90 km per uur op de ring
 - hervorming fiscaliteit in functie van minder auto's en niet alleen in functie van ander soort auto's
 - uitbouw openbaar vervoer & fietsinfrastructuur
433. De autofiscaliteit moet zeer snel vergroenen zonder dat het de inkomsten ondergraaft. De fiscaliteit wordt gerelateerd aan uitstoot én vermogen. SUV's en grotere voertuigen, die de facto onveiliger zijn in de stad, worden zo afgestraft.
434. Het parkeerbeleid moet verder hervormd worden om openbare ruimte terug te geven aan de inwoners. Tarieven lopen op van rand tot centrum. In wijken met publieke of kantorenparkings kunnen enkel bewoners op termijn nog op de straat parkeren, bezoekers worden naar de parkeergarages geleid. Er komt maximaal één bewonerskaart per gezin. Auto's van bezoekers gaan ondergronds. In eerste instantie stellen we bestaande parkings (van bijvoorbeeld bedrijven) open en gebruiken we de bestaande ondergrondse parkings tot hun capaciteit gevuld is. Bedrijven worden gestimuleerd fietsparkings te voorzien en douches. Voor elke parkeerplaats die een bedrijf inneemt of laat bouwen moet het verplicht een abonnement bij de MIVB kopen voor een personeelslid. We verlagen het maximum

aantal verplichte parkeerplaatsen bij nieuwbouwprojecten of renovaties en verplichten om voldoende slimme plaatsen te voorzien voor deelvoertuigen en fietsen.

435. We gaan verder met de integratie van het parkeerbeleid. Er komt één tariefbeleid voor heel Brussel. Foutparkeren wordt strenger aangepakt (wielklemmen en slepen). Er komt nultolerantie voor parkeren op hoeken van straten, op fiets-, zebra- en voetpaden, op trambeddingen, bushaltes en in autovrije zones.

436. We gaan verder met de creatie van P+R parkings voor pendelaars rond de gewestgrens en aan de invalswegen: na de P+R Ceria/Coovi komt de P+R Stalle, de P+R A12 en de P+R Kraainem, P+R Parking C en een P+R in Oudergem. Alleen wie het openbaar vervoer neemt, heeft recht op een verlaagd tarief op de P+R parkings.

Ook aan de ring in Groot-Bijgaarden (aan tramhalte Groot-Bijgaarden) dient er een nieuwe parking gecreëerd worden voor pendelaars. Verder moeten we ook samenwerkingsverbanden opstarten met shoppingscentra en supermarkten die parkingruimte ter beschikking hebben. Door parkingtorens te bouwen kan de beschikbare ruimte maximaliseren. Op de daken kunnen ook zonnepanelen geplaatst worden die laadpalen kunnen voeden (cf. voorbeelden in Spanje).

437. Soms hebben burgers specifieke aanvragen met betrekking tot de openbare weg (zoals de aanvraag van een parkeerverbod bij een verhuis). We uniformiseren alle procedures tussen de gemeenten onderling en met het Gewest. Dan heeft de burger geen last van het artificiële onderscheid tussen gemeente- en gewestwegen.

438. We monitoren de staat van de weg en haar aanhorigheden en herorganiseren de werking en de planning van nutsmaatschappijen zodat er minder gefragmenteerde werven zijn. Om werven beter uit te voeren en sneller vooruit te laten gaan, werken we met één enkele verantwoordelijke en aannemer per werf van begin tot eind en met dubbele shiften waar mogelijk. We verlagen de CO₂-uitstoot van werven, werven door bv in te zetten op minder vervuilende dieselgeneratoren, maar ook door strengere sociale clausules en strengere milieuclausules in de lastenboeken. Projecten van heraanleg van openbare ruimte zullen het waterbeheer op een meer integrale manier aanpakken en duurzame oplossingen ontwikkelen.

We zetten inzetten op elektrificatie van de (publieke) werven. Als overheid het goede voorbeeld geven. Dit kan door een bepaald % van de publieke aanbesteding te zetten op hoe “groen” de gebruikte machines/materialen zijn.

439. Bouwmateriaal is een belangrijke bron van vervuiling, niet omdat de vervuiling in de steden zelf plaatsvindt, maar wel door de grote vraag naar en consumptie van die materialen (denk aan staal of cement). Wij zetten in op samenwerking met grote steden voor inkoopcontracten voor grote werken, om de productie van zero carbon cement & staal op schaal mogelijk te maken. Brussel moet daarin een leidersrol nemen.

440. We gaan voort met het meerjareninvesteringsprogramma voor de tunnels, bruggen en viaducten, maar werken een strategie uit om tunnels op termijn te sluiten tenzij ze de levenskwaliteit bovengronds verbeteren. Voor de tunnels op de

Louizalaan bijvoorbeeld zoeken we een andere bestemming en de laan transformeren we tot stadsboulevard met fietspaden langs beide kanten.

441. De logistieke sector is onderontwikkeld in Brussel. Nochtans genereert ze directe economische winsten en komt ze ten goede aan andere sectoren dankzij de optimalisatie van de goederenstroom. We zetten in op slimme bevoorrading van de stad. Het bestaande City Depot wordt versterkt en op andere plekken uitgebreid. Grote leveringen van buiten de stad worden er opgeslagen en opgehaald met aan de stad aangepast transport zoals kleine bestelwagens, elektrische wagens, fietskoeriers, vrachttrams... Het zware, belastende verkeer blijft uit de stad. De locatie bij uitstek is Schaarbeek-Vorming met snelle toegang tot snelwegen, het kanaal, de luchthaven en de spoorweg. Het vraagstuk van e-commerce bekijken we globaal. We reduceren het aantal aparte leveringen die zeer veel verkeer genereren met een regulerend kader.
442. De taxi moet een echte aanvulling op het openbaar vervoer worden. We gaan naar één sector waar alle spelers onder dezelfde regels vallen, zodat elke chauffeur kan beslissen over zijn lot. Zowel taxichauffeurs, als limousinechauffeurs (Uber, CarASAP, Heetch, Brixlane,...), iedereen heeft zijn plaats in deze stad. De dienstverlening aan de klant en de positie van de chauffeur moeten centraal staan: een correcte verloning voor chauffeurs, een hervorming van het licentiesysteem (zonder nadeel voor wie bona fide geïnvesteerd heeft), meer bus- en trambanen toegankelijk voor taxi's en een betere wisselwerking met het klassiek openbaar vervoer. De tarieven moeten ook hervormd worden om ze aantrekkelijker te maken voor de gebruiker. Taxichauffeurs worden ambassadeurs voor hoffelijk rijgedrag met respect voor de gedragscode. Kwaliteitslabels voor hoffelijk rijden sporen aan tot voorbeeldrijgedrag.
443. Taxichauffeurs hebben veel wachttijden. Laten we hun wachttijden zinvol invullen met gratis afstandstaallessen op eigen ritme, eventueel met een extra stimulans als ze slagen voor een extra niveau.
444. De taxisector is een ideale sector om versneld elektrische wagens in te voeren. De afstanden en snelheid van stedelijke taxi's zijn immer beperkt. Tegelijk vervuilen taxi's relatief meer: de taxiwagen wordt veel meer gebruikt dan andere auto's.
445. Asociaal en gevaarlijk gedrag in het verkeer is onaanvaardbaar voor alle weggebruikers (voetgangers, fietsers, steps, automobilisten, ...). Er is een gebrek aan normen betreffende hoffelijk en veilig rijden. De actieve weggebruikers zijn de dupe van deze normvervaging. Een kordate, strenge aanpak redt levens en is noodzakelijk. Naast opgedreven reguliere verkeerscontroles sturen we politieteams in burger en op de fiets uit om agressief rijgedrag onmiddellijk te beboeten.
446. Routeplanners worden ontmoedigd om sluiptwegen (door lokale straten of fietsstraten) te gebruiken.
447. We breiden het proefproject "don't block the box" uit naar alle kruispunten. Wagens die kruispunten blokkeren zorgen nodeloos voor files en frustratie. Met vrije kruispunten verbetert de vlotheid op het hoofdwegennetwerk en neemt de

verkeersdruk in omliggende wijken af. We controleren met camera's het blokkeren van kruispunten.

448. Verkeerslichten worden verder slim geprogrammeerd, met oog op vlotheid voor alle modi. Verkeerslichten worden op belangrijke assen op elkaar afgestemd, met scenario's die worden afgestemd op de verkeerssituatie. Vlot verkeer op hoofdassen vermijdt sluipverkeer op wijkwegen.
449. We gaan verder met het uitrollen van het gewestelijk laadpalennetwerk. Particulieren, maar ook autodeelbedrijven, kunnen palen voor hun vloot aanvragen.

Gedeelde mobiliteit

450. Mensen zijn niet uitsluitend voetganger, fietser of automobilist. Ze verplaatsen zich op verschillende manieren, afhankelijk van hun traject. We maken het de weggebruiker makkelijker de juiste keuze bij elk deeltraject te maken, dankzij up-to-date informatie. Het openbaar vervoer en de fiets worden de snelste manier om je te verplaatsen in de stad. MaaS (Mobility as a Service) en gedeelde mobiliteit moeten gestimuleerd worden: niet het bezit van een fiets of een auto, maar het gebruik telt. Deelsystemen, openbaar vervoer, gedeelde elektrische oplaadpalen zijn voorbeelden. Het openbaar vervoer is de ruggengraat van de mobiliteit in Brussel.
451. We willen ticket- en tariefintegratie voor een vlottere mobiliteit. Met één kaart (of alternatief, bijvoorbeeld via smartphone, bank- of kredietkaart) kan je zowel een ticket kopen voor elke operator van openbaar vervoer als voor Villo, Cambio, een elektrische wagen, een parkeerticket. Voor één traject moet je maar één ticket kopen. Met dezelfde kaart heb je toegang tot fietsenstallingen of publieke parkings.
452. De overheid moet het openbaar vervoer en de openbare weg inrichten op maat van personen met een beperking. Alle metro- en premetro stations krijgen een lift van perron tot straat. Vandaag gaan sommige liften maar tot halverwege. Alle metro- en premetro stations alsook de tram- en bushaltes worden aangepast zodat ze goed toegankelijk zijn voor personen met beperkingen. In afwachting daarvan inventariseert een website de mogelijkheden en moeilijkheden, zodat de gebruiker een aangepaste reisweg kan uitstippelen.
453. Mobiliteit voor iedereen: naast specifieke tarieven voor openbaar vervoer willen we vervoersarmoede bij kansengroepen tegengaan met een actief beleid. Bedoeling is kansengroepen uit hun isolement te krijgen of hun auto-afhankelijkheid te verminderen. Dit doen we door de begrijpelijkheid, de veiligheid en de toegankelijkheid van de alternatieven voor de auto verder te verbeteren, maar ook door programma's aan te bieden om fietsvaardigheden te verbeteren.

Brussel als metropolitane zone

De economie, maar ook de mobiliteit stopt niet aan de grenzen van het gewest. De politieke organisatie moet zich dan ook aanpassen aan de socio-economische werkelijkheid: Brussel als wereldstad en haar omgeving vormen een functioneel geheel. Gewestoverschrijdende initiatieven zoals Brussels Metropolitan moeten de kunstmatige schotten en concurrentie tussen de gewesten overstijgen. Brusselaars moeten aangemoedigd worden om over de Gewestgrens naar werk te zoeken.

454. We bestrijden het fileleed door een groter bereik en een hogere frequentie van het openbaar vervoer, en door het S-netwerk uit te bouwen. Daarvoor benutten we de gewestelijke spoorwegen in de multimodale vervoersmix voor de Brusselaars. Hiervoor is het essentieel dat de S-treinen met een hoge regelmaat en de vele stations die Brussel rijk is bedienen. We zorgen dat werkgevers en werknemers geïntegreerde realtime informatie ter beschikking hebben over het beste traject: het snelste, het goedkoopste, het meest regelmatige.

455. Een te lange en te dure reisweg verhoogt de drempel naar werk. Het openbaar vervoer moet de tewerkstellingszones beter bedienen: meer haltes, hogere frequentie, ook op onregelmatige uren (nachtwerk). Tewerkstellingsdichtheid wordt een belangrijker criterium bij de uitbouw van het openbaar vervoersnetwerk. We zetten ook het Cambio-systeem in en breiden het systeem van collectieve taxi's uit. Werkgevers kunnen een deel van die kosten op zich nemen.

Openbare ruimte

Openbare ruimte is een gemeenschappelijk, maar schaars goed. Wij willen een ruimtelijke ordening die gericht is op een evenwicht tussen ontmoeting en passage, die rekening houdt met hoe mensen samenleven en die samenleven faciliteert. Tegelijkertijd moeten we meer inzetten op verdichting.

Tachtig procent van de Brusselaars woont op loopafstand van groene ruimte. Het valt dus wel mee met die grijze stad. Vanuit de lucht gezien dan toch. Maar mensen zijn geen drones. Ze wonen, eten, verplaatsen zich, gaan naar school of werken en hebben nood aan ontspanning en rust. De Brusselaar heeft recht op ruimte en kwaliteit in zijn omgeving: een bereikbare, aantrekkelijke en veilige leefomgeving met voldoende groen, speelruimte, gezonde lucht, stedelijke infrastructuur en diensten. Kwaliteit is de leidraad bij het plannen van onze stad. Wij willen een Brussel met mooie en innovatieve architectuur die onze stedelijke identiteit versterkt en een draagvlak kan creëren voor moeilijkere infrastructuur- of huisvestingsprojecten.

We willen de parken in de stad en bossen in de rand behouden. Daarom moet Brussel verdichten. Deze stedelijke reflex betekent enerzijds een kwalitatieve openbare ruimte in dichtbevolkte delen van de stad (bv. de Ninoofsepoort) en anderzijds een keuze voor architecturaal hoogstaande hoogbouw. De bestaande ruimte wordt beter gebruikt worden door onbenutte terreinen in de kanaalzone en leegstaande gebouwen een nieuwe bestemming te geven

Verdichten en de natuur alle ruimte geven

456. We zetten in op slimme verdichting met kwalitatieve gedeelde ruimtes en een goede sociale mix zodat het voor jong en oud, voor gezinnen en singles aangenaam wonen is in de stad: stadstuinen en parkjes, moestuinen, niet alleen plaats om je fiets te stallen, maar ook om hem te wassen, sportruimtes, keukens, waskamers, kleine mediatheken of culturele ruimtes, ... zodat ook het micro-leven in de stad gezellig is. Er is aandacht voor de ontwikkeling van de rez-de-chaussee als toegangspoort van het gebouw.
457. We maken een plan dat Brussel minder mineraal maakt met richtlijnen om zoveel mogelijk steen en beton uit de stad weg te halen en terug te geven aan de natuur. Dat gaat van kleine strookjes aarde tussen gevel en stoep voor gevelplanten tot stroken waar we de wilde natuur een kans geven of pocketparken inrichten. Bij grote infrastructuurwerken, ook bouwprojecten, leggen we een minimum aan groenoppervlakte op of waterdoorlatende straatbestening. We houden dan ook meer rekening met waterinsijpeling. We zorgen voor tijdelijke opslag van water in de publieke ruimte of in woningblokken, zodat straten minder snel blank staan bij hevige regenval en zodat volkstuintjes en parken later met dit regenwater kunnen gegoten worden. Bij de heraanleg van straten kijken we systematisch of er naast bomen ook ander groen kan geïntroduceerd worden. We brengen diversiteit in de aanplant, met meer fruitbomen in plaats van sierbomen. We maken meer gebruik van doordringbare materialen, vergroenen trambeddingen systematisch waar mogelijk en experimenteren met grasstraten. We letten ook op het reinigen en onderhoud van deze zones.
458. De verloren ruimtes in Brussel willen we inzetten om de bevolkingsgroei op te vangen. Een verlaten terrein wordt recreatieruimte, lege gebouwen worden woningen of werkplaatsen voor creatieve economie. Leegstand kan ingezet worden voor tijdelijk gebruik, van jeugdactiviteiten tot culturele evenementen, maar ook tijdelijk wonen, daklozenopvang of reïntegratieprojecten. We taxeren leegstand meer en gaan in extreme gevallen over tot confiscatie en onteigening.
459. Het Ter Kamerenbos en het Zoniënwoud moeten verbonden worden met het bestaande stedelijk weefsel via duidelijke toegangen tot het bos. Het Ter Kamerenbos moet autovrij worden. In een eerste fase moeten de autovrije zones die nu tijdens het weekend gelden, ook tijdens de week gelden. De natuurwaarde van het Zoniënwoud moet toegankelijk gemaakt worden voor alle Brusselaars, o.a. dankzij betere bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Wij onderzoeken de haalbaarheid van de inplanting van volkstuintjes op de site van de renbaan van Bosvoorde. De volkstuintjes zouden beheerd worden door Brussel Leefmilieu en tegen goedkope prijzen ter beschikking gesteld worden van de inwoners van Brussel.
460. We trekken een groene long door de stad van aan het Ter Kamerenbos via de Vijvers van Elsene en Louiza over Hallepoort en Poincaré, langs de Ninoofsepoort en het Kanaal naar Tour & Taxis tot in Laken en aan de Heizel.
461. We willen dat iedereen op 400 m wandelafstand van zijn woonst toegang heeft tot een groene ruimte van minstens 20m² openbaar groen. In volgebouwde wijken zonder open ruimte worden braakliggende terreinen omgevormd tot parken. We maken het stedenbouwkundig mogelijk pop-up-parken op te richten voor zones

die tijdelijk (enkele jaren) leeg staan maar niet permanent in park kunnen worden omgezet.

462. De parken worden allemaal beheerd door Leefmilieu Brussel. Waar mogelijk worden stukken ‘wilde natuur’ en ‘speelnatuur’ aangelegd. De parken worden ‘circulair’ ingericht, dit wil zeggen dat natuurlijke en makkelijk bruikbare materialen worden gebruikt voor parkmeubilair, speeltuigen, afrastering, etc.
463. De onderbenutte zones tussen het Zuidstation en Delacroix richten we verder in als een keten van marktplaatsen met internationale uitstraling. De ankerpunten zijn de Zuidmarkt en de Slachthuizen van Anderlecht.
464. Het Koninklijk Domein van Laken en Hertoginnendal stellen we open voor het publiek.
465. We zetten in op stadslandbouw. De stad heeft heel wat mogelijkheden om bepaalde gewassen (champignons, tuinkruiden, fruit, verse groenten, zoetwatervissen, scampi, ...) dichtbij de markt te telen. Hierdoor kunnen we kringlopen sluiten, ongebruikte sites herwaarderen, mensen aan het werk helpen en heerlijke verse producten op het bord krijgen.
466. Grond is schaars in de stad, maar daken zijn er in overvloed. Ze bieden vaak een prachtig zicht op de stad, er kunnen stadstuinen of horeca op ingericht worden. Daken van nieuwe (hoge) gebouwen moeten via de bouwvergunning verplicht toegankelijk gemaakt worden voor het publiek. Bij nieuwbouw worden daktuinen en zonnepanelen zoveel als mogelijk gestimuleerd.
467. De spoorbundels in Brussel nemen veel van de schaarse ruimte in. In Amsterdam wordt deze ruimte benut door er structuren boven te bouwen: zonnepanelen of een groen park. Dat is ook in Brussel mogelijk.
468. We verbeteren de wirwar van borden en palen in de openbare ruimte. We verwijderen overbodige borden, waar mogelijk combineren we verplichte borden. We verwijderen illegale informatieborden van privébedrijven.

De productieve stad

Productie is belangrijk voor een stad en moet een zichtbare plek krijgen. Lokaal produceren stimuleert ondernemerschap. Lokaal produceren betekent lokale werkgelegenheid, vaak ook voor kortgeschoolden. Het is ecologisch want de afzetmarkt is bijna altijd lokaal. Bestaande industriële gebouwen met hun typische flexibele structuur worden hergebruikt. Het zichtbaar maken van productie heeft bovendien een sociale en inclusieve rol. Het is een erkenning van de “savoir faire” en het “main d’oeuvre” de makers, die in Brussel van heel diverse afkomst zijn.

De combinatie van verschillende productievormen en andere stedelijke functies, laat toe om stromen van materialen, producten, afval en energie te optimaliseren. Een stedelijke omgeving en lokale productie zijn uitstekende randvoorwaarden voor circulaire economie. Tegelijk is het een invulling van de publieke ruimte waar makers, bewoners, toeristen,.... elkaar kruisen.

Lokale productie vraagt om creatieve architecturale oplossingen. Iedere vorm van productie heeft immers zijn eigenheden. Specifieke aandacht is nodig voor mobiliteit met

aangepaste distributiecentra. We stemmen de regelgeving hierop af en bouwen aan coalities tussen wonen en productie door verzoenend en regulerend op te treden. De ultieme uitdaging is om bestaande initiatieven, beleid, ontwerpers, ondernemers, stadsontwikkeling op elkaar af te stemmen.

469. We geven letterlijk ruimte aan de kleinere maakhandel en productie in de stad voor lokale consumptie of verkoop. We maken daarbij de verschillende gemeenschappen die vandaag hun eigen circuits hebben zichtbaar. Daarbij hebben we speciale aandacht voor ambachten en micro-productie.
470. We voeren een aangepast stedelijk grondbeleid. De meerwaardecreatie door verdichting die er komt in functie van wonen kan worden aangewend ten voordele van meer productieve activiteiten.
471. We realiseren incubatoren met aandacht voor het STEAM-concept (STEM + A): science, technology, engineering en maths aangevuld met een “A” voor Art en Artisanaal
472. We verplichten CityDev ‘productie’ als deel van zijn ontwikkelingsprojecten op te nemen. Dit kan in de vorm van ateliers, gedeelde werkplaatsen of vormen van stadslandbouw die gecombineerd kunnen worden met wonen.
473. We bedden de korte-keten-productie in het opleidings- en subsidiebeleid voor ondernemers in.
474. De last-mile bij het leveren van goederen realiseren we met duurzame mobiliteit. Zo houden we de vele bestelwagens uit woonkernen. We hebben aandacht voor het sociale luik van bv de fietskoeriers.
475. Te veel kantoren in Brussel staan vandaag leeg, zeker in wijken buiten het centrum, zoals de Louizawijk of binnen de tweede Kroon. We reiken geen vergunningen meer uit in wijken met een structureel overaanbod. Bestaande leegstand krijgt een alternatieve invulling, zoals een opdeling op maat van KMO’s of een tijdelijk onderkomen voor starters.
476. Structureel leegstaande kantoren – zoals in delen van de Europese wijk – worden omgevormd tot woningen. Slecht bereikbare kantoorwijken – zoals rond de NAVO of Thiry in Woluwe – moeten ontsloten worden door beter openbaar vervoer dat duidelijke verbindingen maakt met het pendelend autoverkeer, door fietssnelwegen aan te leggen en door de richtschema’s van het gewest (zoals dat van Reyers) aan te passen.

Een identiteit voor elke wijk

Brussel is veel meer dan een stad met één centrum. Wie afstapt in het Centraal Station heeft nog niet heel Brussel gezien. Brussel bestaat uit een mozaïek van wijken. Elke wijk en elk stedelijk gebied moet inzetten op een eigen identiteit. Deze eigenheid moet erkend worden in het planproces. De openbare ruimte is de plaats waar de wijkidentiteit zich toont. Elke wijk heeft een visuele eigenheid. Zo lijkt Watermaal-Bosvoorde niet op de

Bloemenwijk. Door een variatie op het stedelijk stadsmeubilair, activiteiten, muurtekeningen en straataanleg kan de wijk haar identiteit versterken en uitspelen.

477. In elke wijk streven we naar een herverdeling van de openbare ruimte om de leefbaarheid te verbeteren. Straten en pleinen worden vandaag nog altijd ingenomen door autoparkeerplaatsen en autoverkeer. Bij de herinrichting van de publieke ruimte kiezen we radicaal voor gedeelde vervoersmodi: autodelen, openbaar vervoer, fiets, te voet. We willen op korte termijn van alle historische steenwegen binnen de middenring éénrichtingsstraten maken. De vrijgekomen ruimte wordt herverdeeld en bestemd voor openbaar vervoer, fietsers en voetgangers.
478. Elke centrumwijk – een wijk gelegen binnen de middenring – beschikt in de toekomst over een lussensysteem. Doorgaand autoverkeer en verkeer op zoek naar parkeerplaats moet prioritair worden tegengegaan.
479. Elke wijk krijgt een voetgangerszone. Smalle straten in de wijk worden ingericht als fietsstraten. We verhogen het aantal speelstraten en woonerven.
480. Trage wegen in de wijk worden ingericht als fietsstraten. Wijken moeten zoveel mogelijk te voet met elkaar verbonden zijn.
481. Vandaag wordt de stad versneden door grote steenwegen en de kleine ring, hetgeen voor grote breuken zorgt. Deze vormen obstakels om de stadsdelen op een vlotte manier te verbinden. Een natuurlijke verbinding van de verschillende wijken door stedenbouwkundige ingrepen (bv. fietsrotondes,...) verbetert de mobiliteit van voetgangers en fietsers, de sociale mix van de wijken en versterkt het samenhangingsgevoel van burgers in de stad. De verbinding van het centrum en de buitenwijken via vlotte natuurlijke verbindingen heeft prioriteit.
482. Elke Brusselaar heeft recht op groen- en ontspanningsruimte op wandelafstand. Spelprykkels (speelse elementen geïntegreerd in de publieke ruimte) in de hele stad en in alle wijken maken pleinen, parken en straten meer bespeelbaar en aantrekkelijker.
483. Openbare ruimtes worden nog meer ingericht als ontmoetingsplaatsen en voorzien voor (denk)sport, spel en ontspanning met speeltuigen voor kleine kinderen, sportterreinen en pannaveldjes, zitbanken voor jongeren en ouderen om te praten, rusten, schaakspelen,...
484. Kunst in de openbare ruimte en ‘speelkunst’ (speeltuigen die tegelijk kunst zijn) zorgen voor laagdrempelige toegang tot kunst voor iedereen.
485. Een lichtplan op maat van de wijk verhoogt het comfort en het veiligheidsgevoel en zet bezienswaardigheden in de kijker. Het lichtplan moet duurzaam zijn (LES) en er wordt rekening gehouden om de lichtvervuiling maximaal te beperken.

Ontwikkelingsplannen

Het is essentieel dat Brussel haar rol als compacte centrumstad, die vlot bereikbaar is met het openbaar vervoer, versterkt. Functies in de stad die verkeer genereren, moeten gelokaliseerd worden bij openbaar vervoersknooppunten. De lokalisatie van nieuwe functies en programma's moet vertrekken vanuit een duurzaamheidsanalyse, die niet louter "economisch" van aard is, maar ook rekening houdt met kwaliteitsvolle ruimte, mobiliteit en leefmilieu.

486. We versterken de handelskernen en specifiek de kleinhandel en wapenen hen tegen de eenheidsworst van winkelketens en tegen grote winkelcentra. Dit door ze te beschermen, door kwaliteitseisen op te leggen en te investeren in de openbare ruimte.
487. Vanuit een duidelijke planningsvisie moet Brussel anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en bewegingen in de stad. Nieuwe sectorale plannen zoals het mobiliteitsplan Good Move en het Internationaal Ontwikkelingsplan moeten geïntegreerd worden in een transversale visie van stadsontwikkeling. Wijken die te veel op zichzelf gericht zijn en niet uit de spiraal van achterstelling geraken, moeten worden gesteund en tegelijk ontsloten worden, zodat zij opnieuw aansluiting krijgen bij de globale stadsontwikkeling.
488. Het Duurzaam Gewestelijk Ontwikkelingsplan (GPDO) moet snel uitgevoerd worden. Volgende elementen maken deel uit van het GPDO:
 - De keuze voor een compacte en polycentrische stad; in functie van mobiliteit, geografie, economie, moet op sommige plaatsen verdicht en op sommige plaatsen open ruimte verdedigd worden; mobiliteitsknoopen zoals de stationsomgevingen, metrostations moeten verdicht worden met een gemengd programma tot een centrumzone, meer bepaald het Weststation, Tour & Taxis en Biestebroeck.
 - Een integrale visie over het Gewest en zijn rand; het Internationaal Ontwikkelingsplan, met een programma voor grootstedelijke functies, moet concreter worden en op locaties worden vastgepind.
 - Een Brusselse visie op hoofdinfrastructuren, als tegengewicht van sectorale visies van NMBS, de Haven, de luchthaven.
 - We integreren het concept "leeftijdsvriendelijke stad" in het GPDO. Dat concept werd in 2005 geïnitieerd door de Wereld gezondheidsorganisatie (WHO). Het uitgangspunt is dat een stad op maat van de zwaksten (ouderen en kinderen) het harmonieus samenleven tussen generaties bevordert en ouderen toelaat om langer actief te participeren in alle aspecten van het samenleven. Dit betekent dat de structuren (publieke ruimten, woongelegenheden, buurtcentra, ...) en diensten (zorgcentra, sociale diensten, openbaar vervoer, administraties, gezondheidsdiensten, opleiding, ...) beter toegankelijk gemaakt worden voor senioren en dat met de specifieke noden van zwakkere bevolkingsgroepen rekening gehouden wordt bij het uittekenen van het stedelijk beleid.

- De Hoofdstedelijke Gemeenschap van Brussel moet een integrale ontwikkelingsvisie inzake watergebonden transport, industriële activiteiten, stedelijke en recreatieve activiteiten ontwikkelen. Het waterfront in het centrum van Brussel heeft een stedelijke toekomst. De industriële en logistieke activiteiten van de Haven van Brussel wijken uit naar het noorden, richting Schaarbeek-Vorming en Vilvoorde. Ter hoogte van het Meudonpark in Neder-Over-Heembeek komt een recreatieve waterzone in samenspraak met de lokale bewoners.
- Beeldkwaliteitsplannen voor de inrichting van hefboomgebieden;
- Een Hoogbouwnota voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- Het Gewestelijk lichtplan;
- Heldere en afdwingbare normen om zwakke en ecologische functies te garanderen per wijk of bouwblok: een minimumaantal m² openbare ruimte moet voorzien worden bij de constructie van hoogbouw;
- De gemeentelijke ontwikkelingsplannen worden volledig geïntegreerd in het GPDO. Ze bestaan niet meer als aparte ontwikkelingsplannen;
- Voor strategische hefboomgebieden wordt het richtschema rechtsgeldig door een regeringsbesluit en door het afsluiten van een convenant met privépartijen, zodat snel een contractuele verbintenis ontstaat.

De Kanaalzone

Jarenlang werd de verdere ontwikkeling van de haven beloofd, 1500 nieuwe jobs was de doelstelling. Die jobs zijn er niet gekomen. Onder meer omdat er wel veel ruimte is rond de haven en het kanaal, maar die ingevuld wordt door activiteiten die weinig tewerkstelling genereren.

489. De volkswijken aan het kanaal zijn ontwikkeld met de rug naar het water, terwijl het kanaal juist zuurstof in de stad brengt. De wijken zijn onderling slecht verbonden en beschikken over te weinig openbare ruimte en recreatiemogelijkheden. Tegelijkertijd staan er oude gebouwen leeg en zijn de fabrieksterreinen verlaten. De enige activiteiten die overblijven creëren weinig tewerkstelling en genereren verkeersoverlast. Wij willen de Kanaalzone ontwikkelen als ruggengraat voor stadsontwikkeling en openbare ruimte.

490. De openbare ruimte wordt te veel ingenomen door overlast van onnodig verkeer. Daarom moeten logistieke activiteiten – zoals de verkoop van tweedehandswagens in de Heyvaertwijk – verhuizen naar de rand van de stad, o.a. naar Schaarbeek-Vorming of Anderlecht Industrie. De Marly Cokessite kan de tweedehandsautoverkoop opvangen. In de plaats komen in de Heyvaertwijk woningen en meer arbeidsintensieve en stedelijke activiteiten, zoals horeca, toeleveringsbedrijven voor het toenemende congresterisme in Brussel.

491. Stadspark Tour & Taxis wordt het grootste park van Brussel en zal vertakken naar de omliggende stadswijken “De Kaaïen”, “Mabru” (het eiland tussen de sporen waar de Vroegmarkt plaatsvindt), “Bockstael”, “Maritiem”, “Koekelberg”, “Schaarbeek Station”, “Masui”, “Noord”.
492. De kanaalzone staat omwille van de centrale ligging en veelheid aan beschikbare terreinen volop in de belangstelling van ontwikkelaars. We leggen 3 kwaliteitseisen op aan ontwikkelaars in de kanaalzone:
- Kwaliteitsarchitectuur goedgekeurd door de Bouwmeester
 - Sociale mix met 20 % sociale woningen
 - Ruimte tussen kaaimuur en gebouw inrichten voor voetgangers, fietsers en voor recreatie
493. Op de Mabru-site komt een nulenergiewijk, verbonden met het kanaal en de andere volkswijken zoals de Maria-Christinawijk in Laken en de stationswijk van Schaarbeek.
494. Waar mogelijk worden de kaaïen verlaagd zodat een eenvoudige toegang tot het water, bv voor pleziervaart of kajak, mogelijk wordt.
495. Aan het koninklijk Domein van Laken liggen dichtbevolkte woonwijken zonder voldoende groenruimte. Het park wordt opengesteld voor iedereen. De toegankelijkheid van het groen in het park wordt gegarandeerd.
496. Op het Bécodok komt hét recreatiedok van Brussel. Hier is plaats voor een openluchtzwembad, maar ook voor horeca, speeltuinen, voetbalterreintjes, een skatepark of een klimmuur. Bécodok vormt ook een groene link tussen het stadscentrum en het stadspark aan Tour & Taxis.
497. Aan het Vergotedok worden woningen ontwikkeld. De schroot- en zandhopen verdwijnen, maar er blijft plaats voor arbeidsintensieve stedelijke economie. Het Zennepark dat hierachter komt vormt de groene verbinding tussen de Masuiwijk en het stadspark aan Tour & Taxis.
498. We zetten steeds meer in op vrachtvervoer via water. In 2017 waren er meer dan 30.000 containerbehandelingen in Brussel. Toch zijn de boten vaak zéér vervuilend. We mogen de problemen niet verschuiven van weg naar water. We zetten voluit in op elektrificatie van het watervervoer. Omdat het over binnenscheepvaart gaat is dit makkelijk te realiseren via walstroom.
499. Aan het kanaal komt een campus waar vorming en werk elkaar ontmoeten in een groene omgeving aan het water. Dat wordt een project gedragen door Abatan, Zuidhaven, Erasmus Hogeschool.
500. Arbeidsarme bedrijvigheid – denk maar aan de schroothopen of opslagplaatsen voor brandstof – willen we verplaatsen. Een geschikte plaats daarvoor is Schaarbeek-Vorming, eerder dan aan het kanaal in het centrum.
501. Waar ruimte vrijkomt, zoals in de Heyvaertwijk, de omgeving van Tour & Taxis of aan de MIVB-stelplaats (Weststation), maken we – naast woningen en

openbare ruimte – plaats voor arbeidsintensieve sectoren. Naast de havenactiviteiten moeten bijvoorbeeld de creatieve sector en nieuwe toeleveringsbedrijfjes voor de congreseconomie er hun plaats krijgen.

502. De economische poot van de CityDev wordt geïntegreerd met de Haven Van Brussel zodat er een coherent ruimtelijk beleid komt voor economische ontwikkeling.
503. De Zones Voor Economische Ontwikkeling (ZEUS) die lokale tewerkstelling stimuleren, worden verder uitgebouwd langs het kanaal.

Kwalitatieve architectuur en hoogbouw

504. Brussel is volgebouwd met gemiste kansen. De bouwmeester waakt over de architecturale kwaliteit van onze gebouwde omgeving, met respect voor het bouwkundig erfgoed. De bouwmeester promoot verder het organiseren van gegroepeerde wedstrijden voor overheden (gewestelijk en lokaal). Externe jury's beoordelen ontwerpen onder andere op ontwerp kwaliteit, interactie met de stedelijke omgeving en duurzaamheid. We werken bij de voorbereiding van projecten systematisch samen met de Brusselse Hogescholen.

Die projecten moeten ook aandacht hebben voor het Brusselse armoedevraagstuk en interactie met de stedelijke omgeving mogelijk maken. Projecten bedacht in een ivoren toren en (exclusief) voorbehouden aan bemiddelde mensen, houden nauwelijks rekening met de specifieke noden van Brusselaars met minder middelen. Wij willen een inclusieve stad.

De voorbije vijf jaar kwamen er veel grijze gevels bij. Nochtans heeft Brussel meer kleur nodig. Want kleur geeft leven, optimisme, iets wat we nodig hebben op dagen dat het regent, sneeuwt,... met andere woorden wanneer de hemel ook al grijs kleurt. Het gebruik van materialen en kleur zijn van invloed op de beleving van een gebouw. We kunnen dus bij renovatie of nieuwbouw extra accenten leggen op het gebouw én een boost geven aan geestelijke gezondheid.

505. Het is voor jonge architecten vaak niet duidelijk welke kansen Brussel biedt. Het gewest moet open oproepen lanceren voor al zijn projecten (sociale huisvesting, City Dev-projecten, openbare ruimte, restauratie...) waarbij niet alleen grote studiebureaus met veel ervaring kans maken, maar ook talentvolle beginnende architecten. Dit kan door in de aanbesteding een kleiner gewicht toe te kennen aan de noodzakelijk referenties.
506. Er komt een specifiek architectuurprogramma voor stedelijke functies – zoals sociale huisvesting of infrastructuur – die door architectuurkwaliteit een maatschappelijk draagvlak kunnen vinden.
507. We willen dat er tijdens de volgende legislatuur in Brussel een aantal projecten en bouwwerken gerealiseerd wordt met een iconografische architecturale kwaliteit. Niet om blindweg een 'Guggenheimeffect' na te streven, maar omdat de Brusselaars recht hebben op vernieuwing en schoonheid in de gedeelde, stedelijke

omgeving. We denken daarbij bijvoorbeeld aan de stationsomgevingen, de omvorming van het Bécodok tot recreatiedok, de Josaphatsite en Biestebroeck.

508. Om de bevolkingsgroei op te vangen en de overgebleven ruimte niet volledig in te palmen, maakt Brussel de keuze voor duurzame verdichting, onder meer door kwalitatieve hoogbouw en samenwoonprojecten. Om de architecturale kwaliteit te garanderen verplichten we dat de bouwmeester betrokken wordt bij de bouw van hoogbouw. Via simulaties van de schaduweffecten en windontwikkeling meten we de impact op de buurt.
509. We stellen een hoogbouwnota op om de skyline van Brussel te bewaken en vorm te geven.
510. Torengebouwen stellen hun dakverdieping open voor het publiek. Zo betrekken we de buurt en creëren we extra bezienswaardigheden.
511. We stimuleren naast publieke ook private kwaliteitsarchitectuur door het organiseren van opendeurdagen, tentoonstellingen en een jaarlijks prijskamp voor kwaliteitsarchitectuur (zowel publiek als privé).
512. Om meer kwalitatieve architectuur te injecteren in het straatbeeld, voorzien we informatiecampagnes en creëren we een architectuurloket om bouwheren te adviseren over mogelijkheden voor particuliere projecten
513. In het kader van stadsvernieuwingscontracten maken we middelen vrij voor gevelrenovaties om de stad weer cachet te geven en lijn te brengen in de wildgroei van gevelborden.

one.brussels – kwalitatieve huisvesting voor iedereen

Alle Brusselaars hebben recht op een gezonde en betaalbare woning in een kwaliteitsvolle leefomgeving. Als Brusselaars niet te veel moeten betalen voor een passende woning kunnen ze meer investeren in de opvoeding van hun kinderen, in een gezonde levensstijl, in ontspanning. Een goede woonkwaliteit betekent meer levenskwaliteit. Het is de taak van de overheid om tussen te komen waar de markt faalt bij het toegankelijk maken voor iedereen van een passende woning.

Om van Brussel een woonstad te maken, moeten we het kopen van een woning aanmoedigen en sturen in de huurmarkt. De huidige woonmaatregelen – zoals het abattement of de energiepremies – zijn er vooral voor bewoners die ook eigenaar zijn. We moeten de drempel blijven verlagen om een woning te verschaffen. Maar tegelijk moeten we de 60 % huurders in Brussel – waarvan velen moeilijk rondkomen – veel meer ondersteunen dan vandaag het geval is. Wij willen een woonbeleid dat meer rekening houdt met het grote aantal huurders, eigen aan een grootstad.

Om levenslang te kunnen wonen in onze stad moet het woonbeleid aangepast zijn aan de woonwens in elke fase van het leven. Van appartement naar huis en terug, van huren naar kopen, van kot over intergenerationele woning tot collectieve woning. Flexibel wonen hoort bij de stad.

De strijd tegen leegstand moet tenslotte een absolute prioriteit zijn van het woonbeleid. Het is onaanvaardbaar dat in een stad met zo'n hoge woningnood meer dan 30.000 woningen (naar schatting) gewoon leeg staan.

Sociale en openbare huisvesting

514. Het recht op betaalbaar wonen in de stad wordt mede mogelijk gemaakt door een groot aanbod publieke woningen dat door de overheid worden gebouwd of beheerd. De kwaliteit ervan mag niet verschillen van een bescheiden privéwoning.

515. Er komt één huisvestingsmaatschappij met wijkgerichte diensten. Citydev wordt opgesplitst in een ontwikkelingsmaatschappij en een huisvestingsmaatschappij die fuseert met de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij BGHM. Zo is er één gewestelijke instelling voor zowel middenklasse woningen als sociale woningen. De BGHM wordt dé Brusselse actor inzake het ontwikkelen en renoveren van publieke betaalbare woningen en het aansturen van de verschillende huisvestingsactoren: grondregies, Woningfonds, OVM's, SVK's. Op wijkniveau komen er lokale Woonwinkels die informeren over woon- en energiepremies en helpen bij de aankoop of huur van woning. Door middenklasse en sociale woningen onder één actor te steken kunnen er gemakkelijker gemengde projecten gerealiseerd worden en stuit men op minder verzet bij de gemeenten.

516. Wij pleiten dus voor een grotere centralisatie van het beleid inzake sociale woningbouw, waarbij de Brusselse huisvestingsmaatschappij de regie voert, maar de dienstverlening (sociaal en infrastructureel) in elke woonwijk gedecentraliseerd

wordt. Klachten van bewoners over hun huisvesting moeten binnen de week beantwoord worden. Er worden nieuwe experimenten gestimuleerd met coöperatieven waarbij het beleid van de wijk in handen komt van de buurten.

517. In 2025 moet elke gemeente 15 % betaalbare publieke woningen hebben. Dat zijn er in totaal 15.000 meer dan vandaag. 80 % van deze publieke woningen moeten sociale woningen zijn, voorbehouden voor gezinnen met een laag inkomen. De resterende 20 % zijn woningen voor gezinnen met een middeninkomen. Met een voldoende aanbod aan publieke woningen heeft de overheid impact op de markt. De huurprijzen worden getemperd en de overheid zet de standaard voor de kwaliteit van de huisvesting. Brussel heeft daarin nog een lange weg af te leggen. Ter vergelijking: Antwerpen telt 11 % sociale woningen, Nederland telt 36 % publieke woningen, het Brussels Gewest telt amper 9 % sociale woningen.
518. We realiseren de 15%-doelstelling voor betaalbare woningen tegen 2025. Een gemeente die dit niet bereikt, helpen we bij de bouw van woningen tot eind 2021 maar sanctioneren we ook vanaf 2022. Het Gewest kan dan in de plaats van de gemeente optreden en huisvestingsmaatschappijen een vergunning verlenen voor de bouw of de renovatie van betaalbare woningen. Een gemeente die beter doet, kan de extra publieke woningen verhuren aan middeninkomens.
519. Als het aanbod sociale woningen te klein is, moeten we de woningen zo efficiënt mogelijk laten bewonen. Uit cijfers blijkt dat veel sociale woningen eigenlijk te groot zijn geworden voor het aantal bewoners, de zogenaamde 'bovenmatige woningen'. Veel heeft te maken met gewijzigde gezinssituaties. Kinderen groeien op en gaan het huis uit. Zo komen er kamers leeg te staan. In 2014 waren er 1675 woningen met twee of meer kamers op overschot. In 2015 steeg dat cijfer tot 2117. Daarnaast zijn er 6775 woningen met één kamer op overschot. Tijdig ingrijpen en kort op de bal spelen is de boodschap. We vergemakkelijken de overstap naar een andere woning. Meer transitwoningen en verhuispremies, ondersteuning en hulp bij het verhuizen.
520. Voor ouderen is een verhuis uit een bovenmatige woning minder evident. Daar wordt een overstap enkel overwogen wanneer een betere aangepaste woning beschikbaar is. We zetten ons in voor een begeleide overstap naar een meer aangepaste woning gekoppeld aan een betere toegang tot zorg.
521. We willen een vereenvoudiging en versnelling van de procedures voor de renovatie en bouw van sociale woningen. We maken werk van niet budgettaire maatregelen zoals een vereenvoudiging van procedures en vergunningen, om ervoor te zorgen dat nieuwe woningen effectief en op korte termijn verwezenlijkt kunnen worden.
522. Er komt een programma voor de renovatie van de oude sites en bij de nieuwbouw wordt een grote diversificatie doorgevoerd tussen types van woningen (van seniorenflats, over aangepast huisvesting voor gehandicapten tot woningen voor grote gezinnen). In ieder nieuw project wordt aandacht geven aan de integratie van ontmoetingsruimten, kinderopvang en buurtgezondheidsprojecten.
523. Grond is een schaars goed in Brussel. Openbare terreinen geschikt voor woningen worden niet verkocht aan private promotoren of privé-eigenaars. Het gewest en de BGHM blijven actief prospecteren om terreinen te verwerven en krijgen hiervoor de nodige middelen.

524. We zorgen voor een centraal inschrijvingsstelsel voor wie in aanmerking komt voor een sociale woning. We creëren ook een online platform waar alle kandidaturen raadpleegbaar zijn door de kandidaathuurders. Een dergelijk stelsel bestaat ook in Vlaanderen. Dan heeft de kandidaat o.a. een helder zicht over zijn plaats op de wachtlijst.
525. De controle op de Huisvestingscode moet opgevoerd worden op de Publieke woningen. Publieke woningen die niet meer voldoen aan de hygiëne en veiligheidsnormen die door de Brusselse huisvestingscode worden opgelegd moeten gerenoveerd worden en krijgen prioriteit. Tot dat de situatie is rechtgezet krijgen huurders een vermindering op hun huur.
526. De Sociale Verhuurkantoren vullen het tekort aan sociale woningen aan door private huizen en appartementen onder te verhuren aan mensen met een beperkt inkomen. We bouwen het aanbod verder uit.
527. De aankoop van woningen met een sociale lening of een woning bij Citydev moet betere monitoring krijgen. Een Brusselaar kan maar één keer een woning kopen met overheidsgeld. Er komt ook een verbod op de doorverkoop aan personen die al woning bezitten.
528. Zowel co-housingprojecten als het principe van gemeenschapsgrond dient ondersteund te worden. Wooncoöperaties maken betaalbaar wonen mogelijk. Gemeenschapsgrond (Community Land Trust of CLT) heft de speculatie op de grondprijs in de stad op. Deze initiatieven worden verder ondersteund. De nieuwbouwprojecten die gerealiseerd worden door CLT worden erkend als 'projecten in het kader van het sociaal woonbeleid' en kunnen genieten van 6% BTW in plaats van 21%.
529. We investeren in transitwoningen. Transitwoningen vermijden dat mensen – letterlijk – op straat komen na bijvoorbeeld een uithuiszetting of een onbewoonbaarverklaring. Op dit moment zijn er in Brussel ongeveer 500 transitwoningen. Ze zijn ook ongelijk verdeeld over het grondgebied. We zorgen dat voor meer transitwoningen en een coherent beleid.
530. Er wordt een sociale mix – ook tussen sociale koop- en huurwoningen – nagestreefd om de leefbaarheid van de sociale huisvesting te bevorderen. Sociale mix betekent ook dat sociale woningen worden gespreid over alle gemeenten, in functie van de beschikbare ruimte.
531. Om de gettovorming tegen te gaan en de diversifiëring van de sociale woonwijken te bevorderen wordt de beperking van de huurcontracten in de tijd afgeschaft. Deze beperking veroorzaakt grote woononzekerheid, maakt dat de huurders niet investeren in hun wijk (want straks moeten ze toch verhuizen).

Geschikte en betaalbare woningen voor huurders en kopers

532. Wij accepteren niet dat Brusselaars in mensenwaardige omstandigheden leven alleen maar omdat er in het verleden verkeerde politieke keuzes zijn gemaakt. Zolang de overheid de vraag naar betaalbare woningen niet kan inwilligen, moet er een budget voorzien worden om mensen te helpen de huur te betalen. De nieuwe

veralgemeende huurtoelage moet worden vereenvoudigd en verder uitgebreid naar een groter doelpubliek en op een veel langer termijn kunnen toegekend worden.

533. In 2017 werd de woonbonus hervormt en vervangen door een verhoging van de korting op de registratierechten voor de enige eigen woning, het zogenaamde abatement. De voorwaarde is dat men gedurende vijf jaar gedomicilieerd blijft in de aangekochte woning. Een goede maatregel aangezien het de initiele kostprijs aanzienlijk doelt dalen. Maar het is tegelijk een erg rigide bepaling, al zeker voor jonge singles die een eerste starterswoning kopen. We onderzoeken hoe we meer flexibele vormen van de domicilie kunnen invoeren, zoals bijvoorbeeld de meeneembaarheid van het abatement wanneer men woningen inwisselt binnen het gewest (zoals dat ook in Vlaanderen is voorzien).
534. Bijna de helft (46.7 procent) van de gezinnen in de hoofdstad bestaat uit alleenstaanden. Ons woningsbestand en -beleid is daar vandaag niet op gericht. Er moeten meer goedkopere en kleinere woningen voor singels komen, zowel op de publieke als private markt. Tegelijk moet het gewestelijk beleid moderne woonvormen zoals samenhuizen en woongroepen faciliteren en ondersteunen.
535. We promoten de nieuwe tool van Brussel Huisvesting waar je indicatieve huurprijzen kan opzoeken per wijk in Brussel om het gebruik ervan aan te moedigen. We voorzien in een periodieke evaluatie van het instrument.
536. We pleiten voor de oprichting van een paritaire, onafhankelijke huurcommissie met rechtsprekende bevoegdheid. Deze commissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van huurders en verhuurders, heeft als taak om op basis van het rooster van de referentiehurprijzen uitspraak te doen over de huurprijs van de woning.
537. Wij willen af van de verplichting om een notaris te nemen (en betalen) bij de aankoop van een woning.

Kwalitatief en duurzaam wonen

538. Er komt een grootschalig isolatie programma voor private en publieke woningen. (Zie hoofdstuk Energie)
539. Verplichte invoering van het conformiteitsattest. De de verschillende rapporten van het Observatorium van de huurprijzen hebben op een objectieve basis aangetoond in welke delen van de stad de woningen in zeer slechte staat zijn. En dat is niet altijd in de centrumgemeenten. Daarom vragen we de invoering van het verplichte conformiteitsattest voor alle Brusselse huurwoningen. Inspiratie vinden we bij het Vlaamse systeem.
540. Een andere mogelijkheid is dat de Brusselse eigenaar op basis van vaststellingen door een technische specialist voor een termijn afhankelijk van de ouderdom van het gebouw (bijvoorbeeld vier jaar) een gelijkvormigheidsattest krijgt. Die technische controle kan samengaan met een nazicht van het energieverbruik van het gebouw.

541. Vandaag bestaat het EPB-certificaat al. Dat slaat op de energieprestatie van het vastgoed. Het is verplicht voor elk nieuw gebouw dat wordt verkocht of verhuurd. Maar voor bestaande gebouwen op de woonmarkt willen we die energieprestaties ook kennen. Voor zulke verschillende controles is er extra personeel nodig bij de gewestelijke en gemeentelijke instellingen. We houden ook een kadaster bij van de huurwoningen om precies te kunnen bepalen wie huurder en verhuurder is.
542. We integreren het conformiteitattest, het EPC, de verplichte registratie van het huurcontract en alle andere informatie die de overheid heeft over een woning, in één (digitale) woningpas. De registratie van de huurcontracten wordt geregionaliseerd. Een databank verzamelt objectieve informatie over huurwoningen (richthuurprijzen, geregistreerde contracten...), toegankelijk voor betrouwbare huurders en verhuurders.
543. Brusselaars kunnen in de toekomst huisjesmelkerij kosteloos melden. Elk dossier wordt doorgegeven aan het parket. De woonsector wordt betrokken bij de strijd tegen leegstand en huisjesmelkerij. Zij zijn de voelsprietten voor misbruik.
544. De controle op de naleving van de Huisvestingscode wordt opgevoerd. Aan een verhuurder die niet in orde is, stelt het Sociaal Verhuurkantoor renovatie voor binnen het SVK-systeem. Een huurwoning die slecht geïsoleerd is, krijgt een aanbod van een Sociaal Verhuurkantoor om de woning in beheer te nemen na renovatie.
545. Een gewestelijke databank wordt opgericht en linkt geregistreerde huurcontracten, domicilies per adres en het kadaster aan elkaar. Op deze manier kunnen in een ééngezinswoning geen 10 families wonen zonder dat de overheid dit weet.
546. De middelen voor de verhuispremies (premies voor mensen die hun woning moeten verlaten wegens onbewoonbaarheid of onaangepastheid) worden verhoogd naargelang er meer slachtoffers zijn.

Leegstand bestrijden

547. Hoeveel woningen er precies leegstaan in Brussel valt niet te zeggen. Een systematische inventaris ontbreekt. Al 20 jaar wordt er over 15.000 à 30.000 leegstaande woningen gesproken op een totaal van 550.000. We versterken de gewestelijke cel leegstand met een extra cel inventarisatie van leegstand en huisjesmelkerij. Deze cel zal nauw samenwerken met de 19 gemeentes. Gemeentes worden verder financieel aangemoedigd om een kaart op te stellen waar alle leegstaande woningen zichtbaar zijn.
548. De meldingsplicht voor leegstand wordt ingevoerd. Niet de overheid moet op zoek gaan, maar de eigenaar dient zelf zijn gebouw aan te melden. Wie leegstand meldt, wordt geholpen en krijgt voordelen – zoals premies of hulp bij renovatie – bij het opstellen van een Contract naar Herbewoning. Wie leegstand niet meldt, betaalt een hoge meldingsboete.
549. Een leegstand-SVK wordt opgericht, dat is een Sociaal Verhuurkantoor dat zich specifiek richt op de strijd tegen leegstand en huisjesmelkerij. Het Openbaar Beheersrecht wordt toegepast door de leegstand-SVK en andere openbare

besturen. De overheid neemt daarbij het beheer van de leegstaande woning over van de eigenaar, renoveert de woning en verhuurt die aan betaalbare prijzen.

550. Eén centrale databank beheert de leegstaande terreinen, woningen en kantoren, zowel openbaar als privé. Elk jaar wordt een stand van zaken opgemaakt via de leegstandbarometer. Een label voor beheerders van tijdelijke leegstand moet misbruik tegengaan.
551. Publieke leegstaande gebouwen die nog steeds in afwachting zijn van een definitieve bestemming moeten tijdelijk in gebruik kunnen worden gesteld door organisaties die zich met woonproblematieken bezighouden (daklozenorganisatie, migrantenorganisaties, enz.) of voor jeugdactiviteiten en sociaal-artistieke projecten (Toestand VZW, Communa,...).
552. Eigenaars van leegstaande kantoorgebouwen worden aangemoedigd met premies en lagere stedenbouwkundige lasten om deze om te vormen naar woningen.

Discriminatie bestrijden op de woonmarkt

553. We versterken de praktijktesten op de Brusselse huisvestingsmarkt en breiden ze uit. Momenteel zijn proactieve tests niet mogelijk. Enkel de tests die door de inspectiediensten uitgevoerd worden, kunnen leiden tot administratieve sancties. In alle andere gevallen kunnen de tests ofwel gebruikt worden bij een gerechtelijke procedure of doorgestuurd worden aan de inspectiediensten.
554. We pleiten voor een systeem van "glijhuren", om discriminatie te voorkomen door het inschakelen van een tussenschakel. Een instantie (bv. een sociaal verhuurkantoor) fungeert als tussenpersoon. Die instantie kan woningen bij privé-eigenaars in huur nemen en ze toewijzen aan mensen die het risico lopen om gediscrimineerd te worden. Zodra de woning verhuurd is en de discriminatie dus onmogelijk is gemaakt, gaat de huurovereenkomst over van het verhuurkantoor naar de persoon in kwestie en wordt hij/zij effectief huurder door een klassieke huurovereenkomst met de eigenaar te tekenen. De tussenstep verkleint de kans op potentiële discriminatie.
555. De gewestelijke huisvestingsinspectie wordt versterkt om haar nieuwe taak – het opsporen en sanctioneren van discriminatie op de huurmarkt – goed te kunnen vervullen.

one.brussels – de stad opnieuw laten blinken

Brussel is een leuke stad, met verrassende varianten en vele toffe hoekjes, commerciële en horecapolen in alle gemeenten. Maar één aspect is er gemeen, Brussel is op veel plekken een vuile stad. Op dat vlak is er de afgelopen jaren amper vooruitgang geboekt. De instanties die zich met reiniging en ophaling moeten bezighouden functioneren matig, hebben soms overlappende opdrachten en stemmen hun werking onderling amper af. Nochtans is netheid essentieel om te kunnen leven in de stad. Niemand voelt zich thuis in een straat vol zwerfvuil, in een buurt met sluikestortplaatsen, aan stations en halteplaatsen van openbaar vervoer met overvolle vuilnisbakken, een vies peukentapijt en openlijke wildplassers.

Nogal wat steden doen het opmerkelijk beter: Scandinavische steden sorteren quasi al hun afval, Brussel amper 35%. De meeste stadsagglomeraties, ook in de meer zuidelijke steden, zetten fors in op ondergrondse inzamelingscontainers in woonwijken. In Brussel moet de eerste sorteerstraat nog gebouwd worden. Qua aantal containerparken loopt Brussel hopeloos achterop op andere Belgische steden en zelfs op de inspanningen van doorsnee kleine gemeenten.

Afvalophaling op maat van grootstad en wijken

556. Het agentschap NET Brussel moet via een audit doorgelicht worden, in al zijn aspecten, zonder enig voorbehoud rond de bestaande organisatiestructuur en met een benchmark met vergelijkbare steden. Een benchmark is een onderzoek waarbij de prestaties van organisaties, producten of programma's op identieke wijze worden onderzocht en vergeleken. Indien nodig moet de Brussels aanpak helemaal herdacht worden.
557. We voeren de strijd tegen sluikestorten, afval op straat werpen en wildplassen op. We voeren een duidelijk preventiebeleid, in samenwerking met de scholen. Wie blijft de stad bevuild moet snel, correct en voldoende worden bestraft. We verhogen de GAS-boetes voor recidive en voeren taakstraffen in voor hardnekkige vervuilers.
558. Brussel blijft haar afval ophalen in zakken, ondanks het feit dat nogal wat inwoners klein gehuisvest zijn en niets buiten kunnen bewaren. Het zakkensysteem aan voordeuren moet dringend vervangen worden bij voorkeur door ondergrondse afvalstraten op buurt- en wijkniveau of door kleine individuele containers waar het kan. De ophaling van het afval dient te gebeuren op menselijke uren en in samenspraak met de buurt. We voorzien één afvalpunt per straat of op 100 meter afstand, waar nodig schrappen we parkeerplaatsen om plaats te maken. Appartementgebouwen moeten verplicht worden een afvallokaal met geëigende recipiënten te voorzien.
559. Als de vuilniswagen langs komt, moet het proper zijn op straat. We zorgen dat de vuilniswagens grondiger hun werk kunnen doen door het systeem af te schaffen waardoor ze zo snel mogelijk hun ronde willen doen. We stemmen de afvalophaalrondes en de schoonmaakploegen op elkaar af.

560. We willen in Brussel ervoor zorgen dat in elke wijk een kringloopcentrum is. Dit worden sociale economieprojecten waar ook Brusselaars die moeilijk aansluiting vinden bij de Brusselse arbeidsmarkt aan de slag kunnen. Voor de afvalstroom die de centra in het hergebruikcircuit brengen, krijgen ze een vergoeding.
561. Op drukke plaatsen zijn er meer openbare toiletten nodig, voor zowel vrouwen als mannen. Voor grote evenementen worden mobiele containers en mobiele wc's voorzien.
562. Het vele afval dat na evenementen of markten rondslingert is zinloos. We verbieden wegwerpplastic en voeren een statiegeldsysteem in. Herbruikbare zakken en bekertjes moeten de norm worden.
563. Een Afval- en Netheidsplan wordt verplicht voor winkels, bedrijven, voor evenementen en voor zones van gewestelijk belang (Zuidstation, Tour & Taxis...). Het gewest stelt prioritaire netheidsplannen op voor zones die lijden onder chronische smerigheid (stationsomgevingen bijvoorbeeld).
564. Brusselse bedrijven moeten voor hun afvalverwerking een betalend contract afsluiten met een erkende afvalophaler. In de praktijk hebben vier op vijf bedrijven geen contract. We gaan strenger optreden tegen overtreders: beter controleren, boeten en de boetes effectief innen.
565. Er komen containers ondergronds, bovengronds, in gebouwen of individueel voor: restafval, papier en karton, PMD, groenten & fruit en tuinafval (GFT) en tenslotte glas. Mensen hoeven geen ingewikkelde brochures meer te raadplegen over soorten plastic. De producenten worden verplicht tot terugname van wat ze produceren. GFT gaat in een gesloten bak voor dichte woonwijken zonder tuinen. In meer openbebouwing wordt ingezet op zelf composteren of het houden van kleinvee.
566. De regelmaat van het ophalen van afval wordt afgestemd op de noden van de wijk, net zoals de gebruikte aanbrengmethode afgestemd wordt op de aard van de buurt. Ophaling en reiniging op drukke commerciële assen zal 's nachts gebeuren. Alle ophaalwagens zijn in 2030 elektrisch.
567. Brussel heeft nood aan 15 gewestelijke containerparken. Grof huisvuil kan naar zo'n containerpark via de brengmethode. Enkel op afspraak kan je grofvuil ook laten ophalen, zelfs buiten de werkuren. Al naargelang de geleverde inspanning betaalt de Brusselaar hiervoor een aangepaste vergoeding.
568. Het gewest telt nog tal van ongebruikte percelen in de haven, bouwpercelen en industriepanden die al jaren leeg staan. We installeren op deze locaties tijdelijke containerparken om de nood snel te lenigen. Aan deze locaties worden ook 30 kringloopcentra opgericht als sociale economieprojecten. Daar kunnen Brusselaars aan de slag die moeilijk aansluiting vinden bij de gewone arbeidsmarkt of die vandaag in de klassieke huisvuilophaling werken.
569. We onderzoeken welke stedelijke afvalstromen verder nog kunnen verwerkt en gebruikt worden voor andere toepassingen (zie ook Leefmilieu).

570. De Brusselse minister voor Leefmilieu startte in 2018 een proefproject op rond statiegeld op blikjes en flessen. Daarmee neemt Brussel het voortouw. Dat gaat zwerfvuil tegen. We evalueren het Brusselse pilootproject en sturen aan op harmonisatie met de naburige gewesten.
571. Voor de gekende probleemplaatsen stelt het gewest een netheidsplan op, waarbij het alle betrokkenen samenbrengt en een performante oplossing aanreikt. Op drukke plekken en bij evenementen voorkomt men uitpuilende vuilnisbakken, zwerfvuil- en sluikestort door permanente managers in te zetten. Op dezelfde drukke plaatsen zijn er eveneens openbare toiletten nodig.
572. In de openbare ruimte moeten er op alle plaatsen om de 250 meter openbare vuilnisbakken komen. We kopen vanaf nu nog enkel recipiënten met een klikfunctie. Wanneer een vuilnisbak (bijna) vol is, krijgt de instantie die zorgt voor afvoer een seintje. Bij alle grote evenementen wordt het inzetten van mobiele containers en toiletten verplichtend gemaakt via de afgeleverde toelatingen.
573. In openbare parken en speeltuinen zijn eveneens toiletten nodig. In de horeca hebben kinderen het recht hebben om gratis naar het toilet te gaan. Er komen veel meer hondetoiletten en hondeweiden met aangepaste infrastructuur. Een speciale brigade zal toezicht houden op deze omgevingen.
574. Na evenementen of markten slingert veel afval rond. We verbieden wegwerpbekers, plastic roerstokjes, rietjes e.d.
575. FixMyStreet moet beter en kan uitgebreid worden tot een algemeen stadsmeldpunt dat ook bereikt kan worden per telefoon (gratis) of mail om alle problemen in de openbare ruimte te melden, ook hardnekkige sluikestortplaatsen of plekken waar veel zwerfvuil samenkomt.
576. Sensibiliseringmateriaal en budget worden gebundeld binnen een instantie die een leesbare en herkenbare campagne verzorgt. Heldere informatie is ook nodig wat de ophaalkalenders betreft. Een uniforme aanpak is kwalitatiever en goedkoper. Naargelang de typologie van de wijk en haar specifieke problemen kunnen deze campagnes een lokale insteek krijgen.
577. Elke nieuwe bewoner krijgt een helder onthaalpakket rond hoe deze stad met huisvuilcomponenten, grofvuil en hygiëne omgaat. Elke inwoner krijgt een geïndividualiseerde afvalkalender voor zijn straat en buurt of nabij containerpark.
578. We ontwikkelen les - en actiepakketten en tools voor scholen en wijkcomités. Nette Scholen, appartementsblokken, buurten, sportclubs of recreatiepolen kunnen meedingen naar een label. In een labelboek of op een website zijn goede praktijken terug te vinden. Elke leerling leert hoe het afvalbeleid werkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
579. Het gewest heeft een centraal graffiti-beleid nodig. Ongewilde tags op privaat of openbaar eigendom ontsieren de stad. Brussel moet dit vandalisme gecoördineerd aanpakken. Graffiti is tegelijk een kunstvorm die aansluit bij de leefwereld van veel Brusselse jongeren. We willen daarom plaatsen creëren waar graffiti toegelaten is, waar creatievelingen zich kunnen uitleven. Zowel openbare

als private instanties kunnen 'kale plekken' ter beschikking stellen. Zo kunnen we zelfs bepaalde buurten al dan niet tijdelijk verfraaien. Tegelijk vermindert de behoefte om ongevraagd graffiti te spuiten. In ruil voor deze steun schakelen we ervaren graffitikunstenaars in om jongeren die buiten de lijntjes kleuren bij te sturen: ze doorverwijzen naar preventieve projecten en free zones. We begroten het draagvlak voor graffiti als straatkunst door de bevolking te informeren en snel en effectief op te treden bij illegale graffiti. Een speciaal interventieteam van Net-Brussel haalt deze tags kosteloos weg.

Handhaving

580. Een goed netheidsbeleid bestaat uit preventie en sensibilisering, andere manieren bedenken om afval op te halen, en tot slot ook sanctioneren. Opkuis van zwerfvuil en van slordig opgehaalde of voordien reeds beschadigde zakken, sluikestorten en onduidelijke ophaalkalenders van grof huisvuil aan huis, kosten de Brusselse belastingbetaler handenvol geld. Dat huidige systeem is duurder dan een systeem van afvalstraten en containerparken. We gaan voor een lik-op-stuk beleid dat elk zwerfvuil als sluikestorten behandelt en beboet. Niet-betaalde boetes worden verrekend in de belastingbrief en alsnog geïnd.
- 581.
582. Sancties en sanctiebeleid voor het vervuilen van de openbare weg worden ééngemaakt. Ze gelden voor alle soorten overtredingen: hondenpoep, urineren op de openbare weg, fluimen of spuwen op de openbare weg, sluikestorten, niet of fout sorteren, vuil achterlaten in parken en perken, etc. De boeten moeten hoog genoeg zijn om een ontradend karakter hebben.
583. Sancties hebben pas effect als de pakkans hoog is. Dit verzekeren we door te focussen op probleemwijken en gekende zones. Een interventieteam werkt samen met de wijkcel uit het hoofdstuk veiligheidsbeleid om overtreders te betrappen. Parket en politie worden betrokken en werken een doortastend beleid ter zake uit. Het inzetten van mobiele camera's om sluikestorters te betrappen is geen taboe.
584. We voeren het aantal controles op sluikestorten op, onder meer door gerichte Trash-acties. Tijdens zulke acties gaan netheidsdiensten samen met de politie op pad om sluikestorters op heterdaad te betrappen.
585. Gewestelijke ambtenaren van Net Brussel kunnen Gemeentelijke Administratieve Sancties uitschrijven om sluikestort aan te pakken, alleen moeten die ambtenaren van de opsporingsdienst daarvoor de toestemming krijgen van de Brusselse gemeenten. Vandaag kunnen ze maar in 11 van de 19 gemeenten optreden. We harmoniseren dit over het hele gewest.

one.brussels – een veilige stad voor iedereen

Het Brusselse gewestelijk preventie- en veiligheidsbeleid is deze legislatuur, als gevolg van de zesde staatshervorming, sterk uitgebreid. Er werd fors ingezet op bijkomende nieuwe initiatieven en structuren. De nieuwe gewestelijke ION Brussel Preventie en Veiligheid heeft in enkele jaren tijd reeds een aantal bemoedigende initiatieven genomen. Er is een geïntegreerde school voor veiligheids-, preventie- beroepen en hulpdiensten in ontwikkeling.

Er is een eerste gewestelijk veiligheids- en preventieplan 2017-2020 opgemaakt, met een Gewestelijke Veiligheidsraad. Een crisis- en communicatiecentrum zal in mei 2019 operationeel zijn evenals een platform voor videobewaking. In de strijd tegen radicalisering werd een duidelijke wissel getrokken en lopen vele laagdrempelige basisprojecten rond voorkoming. Het nieuwe preventieprogramma tegen schoolverzuim loopt tot 2021 en zal verlengd worden omdat het stilaan vruchten afwerpt. Er is meer veiligheidspersoneel op openbaar vervoer ingezet. Was er deze legislatuur noodgedwongen een grote focus op structuren en processen, in de volgende regeerperiode moet er ingezet worden op output. Brussel heeft voor het eerst een instrument waarmee ze haar eigen veiligheidsbeleid beter vorm kan geven. We hebben nu een minister-president bevoegd voor Veiligheid.

586. In het kader van de reorganisatie van Brussel wensen we de zes politiezones samen te brengen in één politiezone, voorgezeten door de minister-president. De samensmelting is noodzakelijk voor een efficiënt en gecoördineerd veiligheids- en preventiebeleid op maat van het gewest. Een eengemaakte politiezone staat maatwerk niet in de weg, dat bewijzen vele grootstedelijke korpsen, overal in de wereld.

587. We maken binnen de eengemaakte politiezone werk van gespecialiseerde diensten die snelle interventietaken, administratieve verwerking en preventie beter afhandelen. In de eengemaakte zone moet er echte *proximité* ingericht worden. Een daadwerkelijk nabijheidsbeleid ligt niet bij de bestaande 6 politiezones of de 19 burgemeesters die ze leiden (zoals het vandaag bestuurlijk is geregeld), maar in de buurten en wijken van de stad. Dat is pas nabij.

588. Het Brussels korps moet de stad weerspiegelen. Brussel rekruteert zelf politiepersoneel zoals Antwerpen zodat er meer Brusselse agenten op straat komen die vertrouwd zijn met de grootstedelijke problematiek en de samenlevingsproblemen eigen aan de Brusselse situatie.

589. De Brusselse politiebeambte moet oog hebben voor alle vormen van discriminatie, taal, huidskleur, herkomst, godsdienst, geslacht, seksuele oriëntatie, sociale afkomst of maatschappelijke rang. Dit moet de kapstok zijn van de politieopleiding en het hoofdstedelijk politiebeleid. We ontwikkelen een actieplan tegen etnisch profileren bij lokale politiekorpsen. Dat plan omvat onder meer een registratiesysteem waarbij de redenen van de identiteitscontroles worden opgenomen en waarbij de betrokkene een afschrift van het *stop and search* formulier krijgt, een uitgewerkt vademecum van richtlijnen en regels over redelijke gronden voor identiteitscontroles en een vormingspakket voor alle politiekorpsen. En uiteraard een (intern) controlesysteem waarbij de data geanalyseerd worden door externe (academische) partners. Bij belangrijke interventies maakt de politie gebruik van bodycams.

590. Politieagenten moeten veel meer dan dat op vandaag uit geval is uit hun voertuig stappen en aanspreekbaar zijn. We stellen voor dat de financiering van de politiezone gedeeltelijk afhankelijk wordt gemaakt van het aantal agenten dat effectief op de straat en op de fiets terug te vinden is.
591. Het beroep van politiebeambte heeft ook een voorbeeldfunctie in onze maatschappij. Iedereen dient respect voor het politieberoep op te brengen. Elk onverantwoord geweld vanwege politiemensen dient de gepaste sanctie of straf te krijgen, maar de regels werken ook in de andere richting. Geweld tegen politiediensten dient hard aangepakt te worden.
592. De wijkagent moet centraal staan in het lokaal veiligheidsbeleid. Hij moet aanspreekbaar zijn midden de mensen en de tijd en ruimte krijgen om naast een aantal administratieve taken ook observator te zijn, contacten te leggen en de bemiddelaar bij uitstek te zijn bij eventuele problemen. Om deze rol te kunnen opnemen moeten er meer wijkagenten opgeleid en ingezet worden in logische en kleinere buurten.
593. De reële interventietijd van de politie na telefonische oproep moet geïnventariseerd worden. Voor niet-dringende oproepen moet er onmiddellijk een afspraak gemaakt worden met betrokkene. Binnen de 24 u moet deze gehoord worden rond zijn of haar klacht of melding.
594. De toestand van straten en buurten dragen bij tot het onveiligheidsgevoel. Elke wijkagent kan rekenen op de ondersteuning van stadswachten die de toestand van de openbare ruimte, infrastructuur, verlichting, obscure plekken in parken en op pleinen, afval dagelijks controleren en registreren.
595. Samen met andere lokale diensten, jeugd- en straathoekwerkers wordt er een buurt- of wijkcel opgericht die op wekelijkse basis samenkomt, onderwerpen bespreekt en coördineert of snel bepaalt welk bestuurlijk niveau of welke dienst voor steun moet geroepen worden.
596. De buurt- of wijkcel nodigt op regelmatige basis jongeren en ouderen die er wonen uit om in dialoog te gaan. Bij deze permante bemiddeling worden ook vrijwilligers ingezet. De buurt- of wijkcelconcepten leggen een vademecum aan van good-practices en de gewestelijke school werkt gepaste preventieopleidingen uit.
597. Er komt een uniforme gewestelijke GAS-boete. De overlastfenomenen waartegen we GAS-boetes inzetten, worden duidelijk afgebakend. Spelende kinderen horen daar niet bij, sluikestorten wel. We verlagen de leeftijd voor GAS-boetes niet. Overdreven snelheid dient zwaarder bestraft te worden dan een GAS-Boete. Ook is nodig dat dergelijke zaken voor de politierechtbank kunnen komen in geval van betwisting. Dat is een signaal dat we deze problematiek ernstig nemen.
598. Iedereen die in het gewest een wachtersfunctie vervult, bij welk bestuur ook, gemeente, BIM, MIVB, ... werkt via eenzelfde deontologische code. Deze mensen krijgen op regelmatige basis bijscholing op maat van de Brusselse problematiek.

599. Burgers kunnen bij een ombudskloket terecht om melding te maken van ... We erkennen vertrouwenscentra voor slachtoffers van partnergeweld en familiaal geweld.
600. Er moet een krachtdadige aanpak komen van georganiseerde woninginbraak. De strijd tegen internationale bendes, hun helers en financiële kanalen moet een prioriteit worden voor het veiligheidsbeleid. De schaal van aanpak is deze van de Metropolitane regio. Preventiekanalen en praktische tips tot betere beveiliging moeten op wijkniveau uitgewerkt en verstrekt worden.
601. Autocriminaliteit is een ware plaag. De helft van de Brusselaars heeft al te maken gehad met vandalisme aan, inbraak in of zelfs diefstal van een voertuig. Op problematische plaatsen in de stad moet er permanente camerabewaking komen.
602. Opdat iedereen zich veilig kan verplaatsen op het openbaar vervoer, moet er verder ingezet worden op verlichte stations, renovatie van onaangepaste infrastructuur zoals trappen, tunnels en bruggen. In een aantal gekende probleemstations komt er meer en permanent fysiek toezicht.

Jeugdcriminaliteit

603. Ouders zijn en blijven de eerste verantwoordelijken als het gaat om de opvoeding van hun kinderen. Wanneer we investeren in zekerheid en kansen voor jongeren in problematische opvoedingssituatie, doen we dat met de jongere zelf, maar evenzeer met zijn directe omgeving, te beginnen met het gezin. Er is meer gezinsondersteunende hulpverlening nodig zoals thuisbegeleiding, ondersteuning in crisissituaties en tijdelijke, gespecialiseerde dagcentra en residentiële opvang voor kinderen. Instellingen met een signaalfunctie, school, CLB, jeugdpolitie... moeten investeren in het herkennen van signalen en in een snelle opvolging ervan. Wanneer het gezin zelfs met voldoende hulpverlening niet meer kan instaan voor de opvoeding moet er op intensieve wijze geïnvesteerd worden in een nieuwe leefsituatie voor de kinderen en jongeren. Een ketenaanpak is daarbij van belang. Met respect voor de privacy is er een dialoog tussen alle instanties, van straathoekwerker, school tot politie.
604. We richten een Brussels Family Justice Center op
605. We richten een Forensisch psychiatrisch centrum voor jonge daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag op.
606. We lanceren een preventiecampagne rond seksueel grensoverschrijdend gedrag bij jongeren en kinderen.
607. Opdat situaties niet ontsporen moeten ouders op regelmatige basis geïnformeerd worden kinderen door school en de zorgcoördinatoren op school en de mogelijkheden die er bestaan van jeugdhulpverlening.
608. In de straten van Brussel zie je vaak kinderen en jongeren tijdens de schooluren rondhangen. Brussel heeft nood aan een globaal spijbelplan

gecoördineerd vanuit het gewest dat gebaseerd is op goede ervaringen. Zo moet er langs trajecten die regelmatig gebruikt worden door leerlingen uit het secundair onderwijs meer controle zijn door politie en preventiediensten.

609. Nu de gemeenschappen bevoegd zijn geworden voor jeugdbescherming, moet Brussel werk maken van een heldere en open wetgeving waar het belang en de opvoeding van de jongere centraal staan. De Brusselse jeugdrechter moet over het meest ruime arsenaal van maatregelen beschikken zodat een oplossing kan worden gevonden op maat van elke jongere. Naast het volledige aanbod van de Vlaamse en de Franse gemeenschap maakt Brussel werk van een aantal nieuwe maatregelen aangepast aan de Brusselse context, zoals bijvoorbeeld de bemiddeling op vraag van de partijen of een aanbod van ondersteuning van het ouderschap.
610. Jongeren die in aanraking kwamen met het gerecht moeten begeleid worden om een educatief of een professioneel perspectief te verzekeren.

one.brussels – naar een klimaatneutrale stad

Klimaatverandering is de uitdaging van deze eeuw. Klimaatverandering is al lang geen theoretisch gegeven meer. Vandaag is de gemiddelde temperatuur al 1°C warmer dan voor de industriële revolutie. De mensen zijn – terecht – ongerust over de koorts van het klimaat en het stilzitten van overheden. Maar ook de luchtvervuiling, het uitputten van grondstoffen en fossiele energievoorraden, het verlies van biodiversiteit, ... zetten onze leefkwaliteit en die van onze (klein)kinderen onder druk.

Terwijl steden laboratoria voor het aanpakken van milieuproblemen zouden kunnen zijn, is Brussel nog te vuil, gebruiken we te veel energie en grondstoffen en zijn we kwistig met ruimte en met groen. De ooit beloofde 'groene hoofdstad' zijn we niet. Maar er zijn kiemen van verandering en de Brusselaar vraagt naar een meer duurzame en leefbare stad.

Er is een sterke overheid nodig, die de weg toont en het goede voorbeeld geeft. We hebben al hard gewerkt op vlak van mobiliteit (voetgangerszones, uitbouw fietspaden, investeringen in openbaar vervoer, P+R, ...). We willen daarin verder gaan. Onze ambities inzake terugdringen van autoverkeer zijn hoog. Maar uiteraard gaat het niet alleen over verkeer. Beleidsmakers moeten de noodzakelijke verandering tot stand brengen en mensen ondersteunen om minder energie te gebruiken, minder afval te produceren en hun ecologische voetafdruk te verkleinen. We mogen niet alles van de markt of van de burger verwachten.

We willen ervoor zorgen dat de duurzame omslag die we moeten maken niet ten koste gaat van de koopkracht van de laagste en gemiddelde inkomsten, maar dat zij in tegendeel ook beter worden van het milieu- en energiebeleid. We willen dat de verdeling van lasten, maar ook de lusten van het duurzaamheidsbeleid, eerlijk gebeurt. De sterkste schouders moeten de zwaarste lasten dragen, iedereen moet mee kunnen profiteren van de jobs, het groen en de betere leefkwaliteit.

Brussel loopt voorop in het klimaatbeleid

611. Er moet een nieuw en ambitieus Lucht-Klimaat-Energieplan komen dat zich volledig inschrijft in de doelstelling van het akkoord van Parijs om de wereldwijde temperatuurstijging tot ver onder de 1,5°C te beperken. Dit betekent dat we tegen 2040 klimaatneutraal zullen moeten zijn.
612. De Brusselse Regering moet in de Belgische en Europese beslissingsorganen ook ijveren voor een voluntaristisch en ambitieus beleid op vlak van de beperking van de uitstoot van broeikasgassen, energiebesparing en hernieuwbare energie. Brussel zal ook loyaal samenwerken om de Belgische doelstellingen uit te voeren.
613. De inkomsten die Brussel genereert uit de verkoop van emissierechten voor bedrijven die CO₂ uitstoten moeten integraal naar het klimaatbeleid gaan. Op die manier kunnen we de Brusselaar helpen om zijn CO₂ gebruik te verminderen zonder dat hij of zij daarvoor aan koopkracht moet inboeten.
614. We willen dat minstens 35% van het geld dat wordt uitgetrokken voor onderzoek en ontwikkeling rechtstreeks meehelpt aan het realiseren van onze

klimaatdoelstellingen. Op die manier bouwen we een toekomstgerichte industrie en dienstensector uit, met duurzame jobs.

615. We bouwen alle overheidssubsidies en belastingverminderingen voor fossiele brandstoffen af en waken erover dat instellingen en organisaties waarin de Brusselse overheden participeren niet langer investeren in de ontginning of productie van fossiele brandstoffen. We formuleren ethische en duurzaamheidscriteria waaraan elke financiële instelling waar overheden mee samenwerken moet voldoen.
616. De vleesindustrie is wereldwijd een sterke bron van broeikasgassen. Minder vlees eten is duurzamer en ook gezonder. We introduceren in scholen, bedrijfsrestaurants, ... minstens één vegetarische dag per week en zorgen dat er altijd een kwaliteitsvol vegetarisch en/of veganistisch aanbod is.

Energie

617. We zorgen dat de elektriciteits- en aardgastarieven progressief zijn. Dit stimuleert energiebesparing en komt minder goedgezinnen ten goede. We dringen bij de federale overheid aan om de BTW-verhoging naar 21% op elektriciteit ongedaan te maken en terug het tarief van 6% in te voeren.
618. We zorgen dat de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas niet stijgen. We voeren geen nieuwe verdoken kosten in ten laste van deze tarieven; als er investeringen in nieuwe zaken nodig zijn financieren we die vanuit de overheid en niet door de consument ervoor te laten betalen.
619. We houden onze energie-infrastructuur in publieke handen en beheren deze infrastructuur op een efficiënte, duurzame, transparante en toekomstgerichte manier. Sibelga moet volledige transparantie bieden over investeringsplannen, tariefstructuur en vergoedingen aan aandeelhouders en bestuurders.
620. De overheid loopt voorop in de energietransitie. Overheidsgebouwen moeten exemplarisch zijn op vlak van energiegebruik en energiebeheer. De overheid betreft als grote werkgever haar personeel bij het energiezorgsysteem voor overheidsgebouwen.
621. We investeren in een performante en moderne openbare verlichting, die volop de kaart van zeer zuinige LED-verlichting trekt, lichtvervuiling beperkt en kan worden gemoduleerd in functie van de nood.
622. We bouwen nieuwe woningen voor de toekomst. Dat betekent woningen die energieneutraal en dus ook energiekosteloos zijn. Maar ook makkelijk aanpasbaar voor gezinnen waarvan de samenstelling verandert en aangepast aan de klimaatverandering die sowieso op ons af komt. We zorgen dat nieuwe woningen niet langer met fossiele brandstoffen worden verwarmd; we voorzien een uitfasering van steenkool (onmiddellijk), stookolie (2025) en aardgas (2030) ten voordele van hernieuwbare energiebronnen.

623. Bij de ontwikkeling van nieuwe wijken komt er collectieve infrastructuur. Zo besparen gezinnen kosten, energie en plaats, maar hebben ze toch toegang tot duurzame diensten en infrastructuur. Dit gaat van duurzame energieproductie (zonnepanelen, warmtepompen, warmtekrachtkoppeling), over warmtenetwerken, deelauto's, gezamenlijke fietsenstallingen en speeltuigen tot zelfs gezamenlijke polyvalente ruimten en berging.
624. Brussel heeft een relatief oud woningenpark, dat we versneld moeten enoveren en verbeteren. De renovatiegraad moet dringend omhoog, niet enkel om woningen energiezuinig te maken, maar ook om ze aan te passen aan de hedendaagse normen en verwachtingen op vlak van comfort, geluidsisolatie, veiligheid, ...
625. We zorgen dat overal laagdrempelige uitleendiensten voor renovatiemateriaal van Tournevie Bxl (vandaag vestigingen in Molenbeek en Elsene) zijn, zodat doe-het-zelvers geen dure spullen moeten kopen om hun woning te renoveren. Tournevie heeft plannen om volwassenen ook bij te scholen zodat ze kleine, eenvoudige verbouwingswerken zelf, op een veilige manier, kunnen uitvoeren. Ook dat project willen we verder ondersteunen.
626. Naast de uitleen van renovatiemateriaal zijn er in de hoofdstad nog materialen die kunnen gedeeld worden: zo denken we aan verhuisdozen. Dagelijks verhuizen enkele honderden Brusselaars. De aangekochte kartonnen dozen belanden meestal na de verhuis in de vuilnis. Nochtans kunnen heel wat van die dozen opnieuw gebruikt worden. Het enige wat ontbreekt is een ophaling en stockageruimte.
627. We willen eigenaars vooral overtuigen tot het renoveren van hun woning op sleutelmomenten in hun leven of in de levensduur van de woning, zoals bij aankoop, bij gezinsuitbreiding, bij wijzigingen van huurder of huurovereenkomst, bij een erfenis, ... De overheid biedt hierbij op verschillende manieren maximale ondersteuning: door via de woningpas de juiste informatie en adviezen te geven over mogelijk te nemen renovatie-ingrepen in de woning, door gerichte premies voor bepaalde maatregelen (renovatiepremie), door dubbele premies voor wie in een financieel kwetsbare positie verkeert, door een aangepaste fiscaliteit en door een voorzienbaar toekomsttraject van normering.
628. We willen een grootschalig isolatieprogramma invoeren met als principe 'terugbetaling via de meter'. Hierbij organiseert de netbeheerder (Sibelga) een groepsaankoop voor de uitvoering van isolatiemaatregelen (dak-, muur- en vloerisolatie, hoogrendementsbeglazing) of investeringen in duurzame energie (zonnepanelen, warmtekrachtkoppeling) en schiet het bedrag voor. Gezinnen betalen de investering terug via hun energiefactuur, maar de kost mag niet hoger liggen dan wat ze vroeger aan energie betaalden. De terugbetaling via de meter, houdt ook in dat als er een andere huurder in het huis komt wonen of de eigenaar de woning zelf betreft, de afbetaling verder kan lopen. Met andere woorden de terugbetaling moet niet binnen de duurtijd van de bestaande huurovereenkomst lopen. Het voordeel is dat gezinnen geholpen worden bij het zoeken van geschikte producten en uitvoerders, bij de financiering en dat de investering niet afhankelijk is van de huurtijd van de woning. De huidige subsidies en premies voor

energiebesparing worden behouden, maar moeten niet langer door de gezinnen worden aangevraagd maar worden rechtstreeks gebruikt voor de afbetaling.

629. Wie een woning huurt, kan ze moeilijk grondig renoveren. Nochtans draait hij of zij wel op voor de energiekosten, en die lopen soms hoog op. Wij willen dat eigenaars van huurwoningen verplicht worden om een basis energieprestatie in de woning te garanderen, met een zekere overgangstijd zodat ze bijvoorbeeld kunnen wachten met de werken tot tussen twee huurperiodes in. Tegen 2030 moeten alle woningen minstens over dakisolatie en hoogrendementsbeglazing beschikken. Woningen met verwarming op steenkool (ongezond en gevaarlijk) of elektriciteit (te duur) moeten worden overgeschakeld op een schone en betaalbare verwarmingsbron.
630. Wie huurt van de overheid, bijvoorbeeld een sociale woning, heeft uiteraard ook recht op een woning waarvan de energiekosten betaalbaar blijven. Elke sociale huisvestingsmaatschappij moet een renovatieprogramma opstellen waarbij ze aangeeft hoe ze haar woningenpark e-noveert (= energiezuinig maakt), wat de prioriteiten zijn, welke woningen niet meer in aanmerking komen voor diepgaande renovatie en dus gesloopt zullen worden, ... Woningen die omwille van een gegronde reden (bijvoorbeeld de sloop is gepland) niet snel kunnen worden verbeterd, kunnen enkel met een korting worden verhuurd. Zo draait de huurder niet op voor een hoge energiefactuur waarover hij of zij zelf geen controle heeft.
631. Om onze klimaat- en energiedoelstellingen te halen moeten we de renovatiegraad in ons woningenbestand verdrievoudigen. Dat is een hele opdracht, maar het biedt ook de kans om heel wat jobs te creëren. We zullen heel wat architecten, elektriciens, isolatiewerkers, glazeniers, ... nodig hebben de volgende jaren. Om een woning energiezuinig te (ver)bouwen is ook een heel andere aanpak nodig: een goede werfopvolging, goede afspraken tussen de verschillende bouwtechnici en de architect, ... We zorgen voor een programma in het onderwijs en bij Actiris/VDAB/FOREM om de opleiding en vorming voor deze 'groene jobs' op te waarderen.
632. Er komt een rollend fonds voor energetische renovatie van noodkoopwoningen. Wie een kwalitatief minderwaardige woning aankoopt, krijgt de middelen om deze te renoveren, maar moet deze middelen terugbetalen bij verkoop. Op die manier kunnen deze subsidies opnieuw worden ingezet om andere woningen te renoveren.
633. Kleine KMO's en non-profit organisaties kunnen gebruik maken van een gratis energieaudit. De energieadviseurs brengen een bezoek ter plaatse, maken een energierapport en zorgen voor energie-coaching. Het gaat erom de investeringsprioriteiten te identificeren en de opportuniteiten te grijpen. Bij grotere bedrijven koppelen we de steun voor een energieaudit aan de uitvoering van de voorgestelde economisch rendabele maatregelen. Bij de bouw van kantoor- en andere grote gebouwen willen we verplichten groene energie te produceren via zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen of warmtekrachtkoppeling (WKK). Ziekenhuizen, zwembaden, kantoorgebouwen hebben een grote warmtebehoefte. Deze warmte wordt best duurzaam geproduceerd. Met warmtekrachtkoppeling wordt elektriciteit gemaakt op een duurzame manier. De restwarmte van de verbranding wordt namelijk gebruikt om gebouwen te verwarmen.

634. Bij de bouw van kantoor- en andere grote gebouwen willen we verplichten groene energie te produceren via zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen of warmtekrachtkoppeling (WKK). Ziekenhuizen, zwembaden, kantoorgebouwen hebben een grote warmtebehoefte. Deze warmte wordt best duurzaam geproduceerd. Met warmtekrachtkoppeling wordt elektriciteit gemaakt op een duurzame manier. De restwarmte van de verbranding wordt namelijk gebruikt om gebouwen te verwarmen.
635. Niet iedereen in de stad heeft de mogelijkheid om zelf hernieuwbare energie te produceren. Wij willen dat de overheid mensen helpt een energiecoöperatie op te richten of erin te participeren. Deze coöperaties investeren in de productie van hernieuwbare energie op geschikte sites en daken met zonnepanelen, warmtepompen, WKK of kleine windturbines.

Water

636. Drinkwater is een basisrecht. We zorgen ervoor dat de drinkwatertarieven niet sneller stijgen dan de inflatie. We stellen een actieplan op om drinkwaterarmoede aan te pakken. We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk mensen een maandelijks digitale drinkwaterfactuur ontvangen om onaangename verrassingen te voorkomen. Wie zijn of haar factuur niet kan betalen moet door bemiddeling van het OCMW een realistisch afbetalingsplan ontvangen.
637. We stellen een grootschalig renovatieprogramma voor onze rioleringen op. De huidige riolen zijn soms in slechte staat, wat zinkgaten op straat veroorzaakt. In nieuwe wijken zorgen we voor gescheiden riolering (regenwater en afvalwater). Bij renovatie van de riolering wordt meteen ook de openbare ruimte heraangelegd.
638. Regenwater kan in de verharde stedelijke omgeving moeilijk in de grond dringen. Dit verhoogt het risico op overstromingen en drijft de kosten op van dure collectoren. Daarom komt er een actieplan om openbare ruimte te ontharden (doorlaatbare klinkers, wadi's, grachten, stukjes groen, kleine vijvers, groendaken). (zie ook ontharding in hoofdstuk openbare ruimte)
639. Bij nieuwe gebouwen hanteren we strenge eisen op vlak van de opvang van regenwater in regenwaterputten en waterbekkens, de vertraging van regenwater via groendaken en de infiltratie, door voldoende ontharde zones te voorzien. Bij nieuwbouw voorzien we een installatie dat het grijze water hergebruikt voor toiletspoeling.
640. Water speelt een belangrijke rol in het afkoelen van de stad. We willen meer openbare fonteynen, waterpartijen, vijvers, wadi's, enzovoort. De bestaande fonteynen, waterpartijen en vijvers moet ook beter worden onderhouden.
641. We promoten de consumptie van kraantjeswater, het is lekker, veilig en spaarzaam op verpakking en transport. We willen meer drinkwaterfonteynen op publieke plaatsen. We willen in overleg met de Horeca dat ook in Brusselse restaurants, zoals in de VS en Frankrijk (*carafe d'eau*), kraantjeswater gratis wordt geschonken voor wie een ander drankje consumeert.
642. Opensource.brussels recupereert opgepompt grondwater van bouwerven zodat het bruikbaar is voor andere toepassingen (bevloeiing van tuinen,

netheidswagens). Het bespaart leidingwater. Zulke initiatieven moeten op grotere schaal gebeuren. Ook voor andere afvalstromen uit de stad (denk aan rioolwater, industrieel afvalwater, voedselresten, huishoudafval, ...) moeten bestaande processen worden geoptimaliseerd.

Luchtkwaliteit

643. We breiden het meetnetwerk voor luchtverontreiniging gevoelig uit, ook met secundaire meters, gelinkt aan de officiële meetstations. We zorgen dat alle Brusselaars via moderne technieken (apps) in real-time de luchtkwaliteit kunnen raadplegen. De informatie wordt in real-time weergegeven in de publieke ruimte: aan de kruispunten, bushaltes, in metrostations.
644. We hervormen de verkeersfiscaliteit grondig en spoedig. We zorgen dat nieuwe milieuvriendelijke wagens, zoals diesels, meer verkeersbelastingen moeten betalen en elektrische wagens minder. We zorgen er wel voor dat arme mensen met een oude wagen niet het kind van de rekening zijn; voor tweedehandsauto's zorgen we voor een overgangsregeling. We eisen van de federale regering dat het systeem van salariswagens op de schop gaat: loon moet in euro's worden betaald in plaats van in auto's. Wonen in de stad in plaats van met de wagen naar het werk rijden moet fiscaal worden aangemoedigd.
645. We bouwen verder een netwerk van publieke laadinfrastructuur uit om de doorbraak van elektrische voertuigen te bewerkstelligen. Dit netwerk bestaat uit een basisnetwerk in heel Brussel en de mogelijkheid voor eigenaars van een elektrisch voertuig om een laadpunt aan te vragen als er geen oplaadmogelijkheid onmiddellijk in de buurt is. Daarnaast verplichten we de installatie van oplaadpunten in parkings en parkeergarages.
646. De Lage Emissiezone wordt versneld ingevoerd. Tegen 2025 moeten alle diesels de stad uit, tegen 2030 alle voertuigen met een verbrandingsmotor. Bij de aanpassing van steenwegen in éénrichtingstraten, krijgt elke centrumwijk een lussensysteem. Doorgaand autoverkeer en verkeer op zoek naar parkeerplaats gaan we tegen. In dichtbevolkte wijken of wijken met veel historisch erfgoed voeren we op korte termijn zero-emissie zones (ZEZ's) in; dit zijn zones waar enkel nog elektrische voertuigen worden toegelaten. Voor wie zijn of haar wagen (en nummerplaat) weg doet breiden we de Brussel'Air premie uit naar deelsteps en taxicheques.
647. De bussen van de MIVB, De Lijn en de TEC vervullen een voorbeeldfunctie. Er worden na 2022 enkel nog nieuwe elektrische bussen aangekocht en deze worden prioritair in dichtbevolkte wijken ingezet. De diesel- en hybridebussen worden uitgefaseerd, in functie van de lopende tests. In 2030 zijn de volledige busvloeden van MIVB, en de bussen die De Lijn en TEC in Brussel gebruiken emissievrij.
648. Wij willen geen vuile voertuigen meer op de baan. Slecht afgestelde motoren kunnen zorgen voor een heel hoge uitstoot van NO_x en fijnstof. Een roetfilter in de wagen is verplicht, maar veel automobilisten verwijderen de roetfilter uit hun dieselauto als ze niet meer werkt. Dat is fraude. De autokeuringscentra moeten deze fraude actief opsporen en sanctioneren.

649. In Brussel rijden te veel auto's rond die niet voldoen aan de technische normen omdat ze niet werden gekeurd. In 2008 reden er naar schatting 25.000 voertuigen rond in Brussel zonder geldig keuringsbewijs. we voeren de controles op. Door het gebruik van de intelligente camera's die de Lage Emmissiezone (LEZ) moeten handhaven en door de kruising van de databanken, worden voertuigen die geen geldig keuringsbewijs hebben opgespoord, beboet en van de weg gehaald.
650. We scherpen het luchtpollutieplan aan op korte termijn. Bij gevaarlijke luchtverontreiniging worden diesels verboden in de stad en wordt carpoolen op de invalswegen verplicht.
651. We organiseren jaarlijks een autoloze zondag in de lente, zomer en herfst in het hele gewest. Daarnaast organiseren we autoloze dagen in verschillende wijken, gelinkt aan evenementen, kermissen en braderijen.

Dierenwelzijn

652. We voeren een campagne om verwilderde katten te steriliseren en huiskatten te laten registreren met een chip. Er komt een centrale website voor de registratie van verloren en gevonden katten. Het voederen van duiven wordt veel sterker afgeraden. Slechtvalken helpen de duivenpopulatie op natuurlijke wijze onder controle te houden, dus beschermen we de bestaande nesten en zetten we nieuwe vogels uit. We voeren een actief beleid (o.a. met stenen eieren) om de duivenpopulatie te verminderen.
653. Er is in Brussel nauwelijks opvang voor kleine huisdieren wanneer Brusselaars enkele dagen op vakantie willen gaan. Veel inwoners hebben ook niet de mogelijkheid om hun huisdier bij een familielid of vriend te laten. We bekijken hoe we dit vraagstuk kunnen oplossen.
654. We zorgen voor extra hondenvriendelijke plekken in Brussel. We creëren nieuwe hondenloopweides.
655. We richten een gewestelijk Animal Cops-corps op, dat optreedt tegen dierenmishandeling in ons gewest. Elk dier heeft recht op een dierwaardig bestaan.
656. We zoeken samen met specialisten en erkende religies en in dialoog een gedragen oplossing voor het slachten van dieren voor vleesconsumptie en zorgen ervoor dat dieren onder aanvaardbare omstandigheden worden geslacht, zonder dat de vleesproductie zich gewoon verplaatst naar andere landen.

Geluidsoverlast

657. Vliegtuiglawaai willen we in de eerste plaats voorkomen. Er zijn geen vluchten met lawaaierige vliegtuigen boven het Brussels Gewest tussen 22 en 7 uur. De federale overheid moet er ook voor zorgen dat vliegtuigen via de meest geschikte route opstijgen om zo weinig mogelijk lawaai te produceren. Vliegtuigmaatschappijen die de wetgeving niet respecteren worden bestraft. We objectiveren het debat en stellen een onafhankelijk internationaal expertpanel aan

dat een voorstel formuleert aan de betrokken Gewesten en de Federale overheid. We houden rekening met de bevolkingsdichtheid binnen en buiten Brussel. We verlengen de piste in Zaventem om het probleem van de geluidsoverlast te verminderen. We gaan voor een verbod van vluchten onder de 500 kilometer.

658. Het verbod op quads moet worden uitgebreid tot heel Brussel. We willen de lage emissiezone uitbreiden naar een lage lawaaizone: luidruchtige types motorfietsen en brommers willen we de toegang tot Brussel verbieden; vanaf 2022 mogen enkel nog emissievrije (en dus geluidsarme) motorfietsen worden verkocht. Na 2025 laten we enkel nog elektrische scooters en motorfietsen toe. De politie moet optreden tegen straatracers.
659. We voeren een algemene zone 30 in alle woonwijken in en handhaven ze, ook voor motorfietsen. (zie ook hoofdstuk mobiliteit)
660. We willen een strengere controle op lawaai van werven en op het respecteren van de uren waarop mag worden gewerkt. Als er onvermijdelijk veel lawaai zal worden gemaakt, moet de buurt daarvan op voorhand worden ingelicht door de werfverantwoordelijke.
661. We willen dat nachtleveringen in de stad enkel met elektrische voertuigen plaatsvinden. We zetten in op slimme bevoorrading van de stad. Het bestaande City Depot wordt versterkt en op andere plekken uitgebreid. We reduceren het aantal aparte leveringen die zeer veel verkeer genereren met een regulerend kader. (zie ook hoofdstuk mobiliteit)
662. We verplichten dat alle huurwoningen worden voorzien van minstens dakisolatie en hoogrendementsbeglazing tegen 2030 (zie ook hoofdstuk energie). Een goede isolatie beschermt de huurders ook tegen lawaai-overlast.
663. Het geluidsniveau van sirenes is te weinig gereguleerd in Brussel. Te vaak worden sirenes gebruikt als ze niet echt nodig zijn en het geluidsniveau is niet altijd aangepast aan de situatie en het achtergrondgeluid. Er moet een duidelijke en uniforme wetgeving komen die de overlast door sirenes aan banden legt.
664. Stilteplekken/luwteplekken zijn even noodzakelijk als schone lucht. We stellen een geluidsactieplan op met acties om geluidsknelpunten aan te pakken en geluidshinder te voorkomen maar ook met manieren om stille plekken te beschermen en in kaart te brengen. Zo ontstaat er een netwerk van verstillende plekken in de stad, verbonden met trage wegen en paden. Ons streefdoel daarbij is dat iedere Brusselaar op loopafstand van zijn woning een plek heeft waar hij even uit de drukte van de stad kan stappen.

Groen in de stad

665. Elk park krijgt zijn parkverantwoordelijke die eenvoudig te bereiken is bij netheidsproblemen of bij kleine beschadiging. We voeren ook een systeem van 'peter- en meterschap' in voor kleine stukjes groen, waarbij buurtbewoners een oogje in het zeil houden en het verantwoordelijke bestuur verwittigen als er bijvoorbeeld iets stuk is.
666. We willen een 'groene toets' bij het (her)aanleggen van straten en pleinen. Het moet een automatisme worden om inheemse bomen, planten, groenruimtes, en

waterpartijen te integreren in de plannen voor nieuwe straten of pleinen. Dat oogt mooi, is goed voor het gemoed, én vangt het fijnstof van gemotoriseerd verkeer op.

667. Het Zoniënwoud moeten we beter ontsluiten met het openbaar vervoer (vooral in het weekend) en de fiets zodat meer Brusselaars ervan kunnen genieten. Het Ter Kamerenbos maken we ook in de week autovrij. We garanderen de stilte en de rust; we verbieden luidruchtige events of sporten in bosgebieden.
668. We voeren het vrijetijdsloopplan dat we uittekenden in het Brussels Parlement uit. We zorgen voor bewegwijzerde looproutes naar en in de parken en de stadbossen van het gewest. Bij populaire loopgebieden zorgen we voor openbare toiletten, lockers en drinkfontein.

Circulaire economie

669. We stellen samen met de federale overheid een routekaart circulaire economie op via een participatief proces. Zo wordt de versnippering van het circulair en industrieel beleid tegengegaan. De routekaart bevat concrete doelstellingen voor grondstoffengebruik in verschillende sectoren. Zo willen we tegen 2035 dat de hoeveelheid bouw- en sloopafval, kantoor- en industrieafval en huishoudelijk afval met minstens 25% wordt verminderd ten opzichte van 2015. Om deze sectorale doelstellingen te verwezenlijken voorzien we per sector gerichte maatregelen.
670. We stellen een actieplan op om de verbranding van afval uit te faseren tegen 2030. We optimaliseren de milieu- en energieperformantie van de verbrandingsoven van Neder-over-Heembeek en zorgen voor het nuttig gebruik van de restwarmte na energieopwekking via de uitbouw van een warmtenet.
671. We zetten in op de hersteleconomie. We bouwen een netwerk van reparateurs uit, naar het voorbeeld van Frankrijk. We stimuleren tewerkstelling in dit knelpuntberoep, werken financiële en educatieve maatregelen uit om deze mensen extra kansen te geven. Via een goede geografische spreiding bieden we (al dan niet leegstaande) gebouwen of ruimtes aan voor reparatie-ateliers, we zorgen voor begeleiding en ontzorging via een team van facilitatoren. Gebouwen en ruimten kunnen ook dienen voor FabLabs, Repaircafés en andere complementaire initiatieven.
672. De ondoordachte sloop van grote gebouwen levert heel wat afval, transport en overlast op en doet heel wat energie (bijvoorbeeld voor de bereiding van cement en beton) verloren gaan. We voeren een belasting per kubieke meter sloopafval bij de sloop van grote gebouwen in en gebruiken de opbrengst om het hergebruik van afbraakmaterialen te stimuleren.
673. We werken een Brusselse plastic-strategie uit die de richting uitzet rond inzameling, verwerking, milieu-impact en alternatieven. Maar bovenal zetten we in op het niet langer gebruiken van plastic voor eenmalig gebruik: we verbieden wegwerpplastic waarvoor perfecte alternatieven bestaan (zoals plastic zakjes, rietjes, wegwerpbekers, ...) en voeren een statiegeldsysteem in voor blikjes, plastic of glazen flessen en potten. Zo sluiten we niet alleen de materialenkringloop, we gaan ook zwerfvuil tegen.

674. Ook voor artikelen die waardevolle metalen bevatten voeren we statiegeld of een inruilpremie in.
675. We stimuleren winkels om producten in bulk te verkopen. Voor producten waarvoor dat niet mogelijk is moeten ze het afval terugnemen.
676. Bij renovaties en onderhoud van publieke infrastructuur gebruiken we bio-gebaseerde materialen; dit is gezonder, heeft minder impact op het milieu en maakt hergebruik makkelijker.

one.brussels – 1 bestuur voor Brussel

one.brussels staat niet alleen voor een stad voor mensen en een stad die er is voor iederéén, maar ook voor een eenvoudiger stadsbestuur. In de bovenstaande punten kwam dit al duidelijk naar voor. Of het nu gaat om de dienstverlening van het OCMW, het parkeerbeleid of de sociale huisvesting. Een eengemaakt bestuur is geen institutionele fetisj, maar een middel om het leven van de Brusselaar kwaliteitsvoller en rechtvaardiger te maken.

In de onderstaande voorstellen staat onze visie over hoe het Brussel van morgen er moet uitzien. Eenvoudiger, efficiënter, rechtvaardiger en ten dienste van de Brusselaar.

Eén Brussel voor àlle Brusselaars

Brussel is hopeloos complex. Brussel is stad en gewest, agglomeratie en provincierest. Brussel is 2 gemeenschapscommissies, 3 gemeenschappen, 6 politiezones, 19 gemeenten en 19 OCMW's. Brussel is intercommunaal, paracommunaal, hoofdstad en internationaal.

Voor de overheid is het moeilijk om een duidelijke richting uit te zetten en de burger loopt verloren. Energie en middelen gaan verloren aan het coördineren van coördinatoren en het controleren van controleurs. Iedereen is bevoegd, niemand verantwoordelijk. Daarenboven heeft bijna

Bijna 37% van de volwassen Brusselaars heeft op dit moment geen stem in de democratische besluitvorming rond de veelheid aan bevoegdheden die worden uitgeoefend op niveau van de deelstaten in Brussel. Wijken zonder Belgische kiezers zoals de Europese wijk of de Leopoldswijk de Leopoldswijk of Kuregem worden verwaarloosd. Daarenboven voelen veel burgers zich te weinig betrokken bij het beleid en is er ook onder Brusselaars met de Belgische nationaliteit een groeiend aandeel dat geen gebruik maakt van zijn stemrecht.

Wij willen een beter, eenvoudiger, samenhangend en efficiënter bestuur voor de stad waar elke burger een stem heeft. Een stad op maat van grote ambities en kleine verhalen. Een warme en solidaire stad met gelijke rechten, gelijke plichten en vrije lucht. Een stad die burgers ondersteunt in hun projecten in plaats van ontmoedigt. Een stad die keuzes durft te maken, en daarbij al haar burgers betreft. Minder beroepspolitici en mandatarissen, meer betrokken burgers en een levendig middenveld.

Deze institutionele omwenteling kan vanzelfsprekend niet worden gerealiseerd zonder de steun van vele Brusselaars. Wij willen de spreekbuis zijn van de Brusselaar die verandering wil. Wij engageren ons om op elk beleidsniveau en in elk beleidsdomein onze hervormingsvoorstellen op tafel te leggen. In afwachting van de Brusselse Omwenteling houden we elke maatregel tegen het licht van ons ideaalbeeld. We gaan voluit voor elk stap vooruit en zetten geen stappen terug.

677. We scheppen orde in de veelheid aan bestuursniveaus in Brussel door deze te organiseren op slechts 2 niveaus: één overkoepelend stadsgewest en vele stadsdelen dicht bij de burger.

678. Elke Brusselaar ouder dan 16 jaar kan stemmen. Wie niet over de Belgische nationaliteit beschikt, moet sinds 3 jaar in België zijn ingeschreven.

679. We valoriseren ook de talenkennis van het loketpersoneel door vlagjes toe te voegen aan hun badge zodat mensen ook in een andere taal bediend kunnen worden. Dienstverlening in zowel Frans als Nederlands worden gegarandeerd. Engels wordt functioneel gebruikt als contacttaal.
680. Het budget van gewest en gemeenten wordt samengevoegd tot één begroting van 9,4 miljard euro waarop door synergiewinsten 10% kan worden bespaard. Die 940 miljoen euro wordt gebruikt voor sociale en groene investeringen.
681. Enkel het stadsgewest kan belastingen innen.
682. Elk stadsdeel ontvangt een budget van het stadsgewest op basis van objectieve parameters zoals oppervlakte, bevolkingsdichtheid en socio-economische kenmerken.
683. Een wetgevend initiatiefrecht wordt ingevoerd. Als 10.000 Brusselaars een voorstel formuleren dat niet in strijd is met onze democratische grondrechten wordt dit verplicht behandeld in het Brussels Parlement.
684. Voor grote projecten wordt een participatietraject verplicht vanaf de fase van de opportuniteitsafweging tot en met de fase van de afwerking. Het lokale niveau organiseert deze participatie waarin middenveldorganisaties en wijkcomités betrokken worden.

Eén stadsgewest

De gemeenten, OCMW's en politiezones worden gefusioneerd en worden samen met het gewest, de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie, de agglomeratie en de provincie vervangen door één hoofdstedelijk stadsgewest. Voor ééntalige instellingen zoals scholen, kinderopvang, rusthuizen, bibliotheken, gemeenschapscentra of theaters blijven de Vlaamse en de Franse gemeenschap(scommissie) bevoegd maar neemt het stadsgewest een stevige regierol in krijgt een initiatiefrecht voor meertalige gemeenschapsprojecten.

Het integreren van de verschillende administraties zorgt voor sterke schaalvoordelen, het verminderen van controleorganen en creëert ruimte voor een uit de kluiten gewassen beleidsopvolging gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten. De publieke dienstverlening voor de Brusselaar wordt overzichtelijk, eenvoudiger en effectiever. De rechten en plichten van Brusselaar worden gelijkgetrokken en er komt een einde de vele politieke blokkeringen die reeds lang de wet van de traagheid dicteren.

Brussel wordt een volwaardig derde gewest zonder Vlaamse of Waalse voorgedij. Binnen de metropolitane zone wordt in het belang van de burger samengewerkt op vlak van onder meer mobiliteit, ruimtelijk beleid, tewerkstelling, economische ontwikkeling van de luchthaven en gemeenschapsbevoegdheden.

685. Alle bestuursniveaus worden vervangen door één stadsgewest. Het stadsgewest oefent alle bevoegdheden uit die niet zijn toegewezen aan de stadsdelen.

686. De Vlaamse en de Franse gemeenschap blijven bevoegd voor ééntalige instellingen in Brussel. Het stadsgewest krijgt een regierol en een nieuw initiatiefrecht voor meertalige evenementen en infrastructuur in het bijzonder op vlak van sport en cultuur.
687. Het stadsgewest neemt de hoofdstadfunctie over van de Stad Brussel.
688. De stadsgewestraad telt 69 leden om de vijf jaar verkozen op taalgemengde lijsten en één stadsgewestregering van 8 ministers waaronder 1 minister-president/burgemeester en 1 minister bevoegd voor sociale zaken en gezondheid.
689. Voor gemeenschapsbevoegdheden blijft een dubbele meerderheid vereist in de stadsgewestraad. De raad bevat 13 Nederlandstalige leden, de regering 3 Nederlandstalige ministers.

Vele stadsdelen

Samen met de schaalvergroting op het niveau van het stadsgewest, moet er meer werk worden gemaakt van beleid dichtbij de mensen en aangepast aan de eigenheid van elke wijk. Er komen meer stadsdelen dan de huidige gemeentes zodat ook wordt geïnvesteerd in wijken die op dit moment veraf liggen van het zwaartepunt van hun gemeente zoals Laken, Neder-Over-Heembeek of Haren. De stadsdelen volgen logische grenzen en voor aangelegenheden waarbij wijkgrenzen geen rol zouden mogen spelen wordt het beleid overgedragen naar het stadsgewest. Er wordt komaf gemaakt met tegenstrijdige parkeerregels aan weerszijden van de straat, met straffeloosheid rond het Noordstation door onbegrijpelijk politiegrenzen of een prostitutiebeleid dat vooral gericht is op wegdrukken en tegenwerking. Door te kiezen voor wijken van gelijke grootte wordt samenwerking gestimuleerd zowel tussen de stadsdelen als met het stadsgewest.

Ieder stadsdeel bevat een lokale antenne waar burger terecht kunnen voor alle informatie en administratie in verband met Brusselse overheden, ongeacht of het stadsgewest dan wel het stadsdeel bevoegd is. Burgers kunnen in hun buurt een aangifte doen bij de politie, hun parkeerkaart ophalen, langsgaan bij een sociaal adviseur of deelnemen aan een burgerpanel.

690. Het stadsgewest bestaat uit meerdere stadsdelen (meer dan de 19 gemeenten nu).
691. Elk stadsdeel baseert zich op de socio-economische, socio-demografische realiteiten en natuurlijke grenzen (bv. spoorweg, kanaal, ring). De stadsdelen zijn vergelijkbaar in aantal inwoners.
692. Zones van gewestelijk belang zonder inwoners zoals grote parken, de haven of industriezones vallen buiten een stadsdeel en worden rechtstreeks beheerd door het stadsgewest.

693. De stadsdelen hebben eigen toegewezen bevoegdheden inzake gemeenschapsleven, buurtpolitie, buurtsport, wijk- en straatgroen, openbare netheid, wijkverfraaiing, wijkparticipatie, stadsvernieuwingscontracten en lokale sociale bijstand.
694. Het stadsgewest en de Franse en Vlaamse Gemeenschap(scommissie) kunnen binnen hun bevoegdheden concrete opdrachten delegeren aan de stadsdelen.
695. De stadsdelen worden betrokken bij de besluitvorming van het stadsgewest door een adviesrecht en controlerecht. Meerdere stadsdelen samen beschikken over een initiatiefrecht om ontwerp-resoluties op de agenda van de stadsgewestraad te plaatsen. De stadsgewestraad moet binnen de 60 werkdagen reageren.
696. Burgers kunnen in elk stadsdeel terecht bij een lokale antenne voor informatie en administratie van zowel het stadsgewest als het stadsdeel.
697. In dialoog met experts werken we de vertegenwoordiging in het stadsdeel uit met als doel de democratie te activeren. We gaan na hoe het concept van loting hier kan toegepast worden.

Verschuiven van bevoegdheden

De oprichting van een stadsgewest met stadsdelen heeft een sterke invloed op de werking van heel wat instellingen zoals we die nu kennen. Hierna wordt ingegaan op de concrete impact op elk van deze instellingen.

Gemeente en agglomeratie

De gemeenten worden gefusioneerd tot 1 gemeente die vervolgens opgaat in het stadsgewest. Het stadsgewest neemt behalve de uitdrukkelijke gemeentelijke bevoegdheden ook de algemene bevoegdheid over om lokale uitvoering te geven aan alles van gemeentelijk belang. Het stadsgewest blijft bevoegd om lokale uitvoering te geven in federale materies zoals veiligheid. Enkel wat ééntalige instellingen zoals scholen betreft wordt de lokale uitvoering overgedragen aan de Vlaamse en Franse Gemeenschap(scommissie).

Om de nabijheid tot de burger te garanderen, wordt een aantal wijkgerichte gemeentebevoegdheden uitdrukkelijk toegewezen aan de stadsdelen. Daarenboven bepaalt het stadsgewest voor elk beleidsdomein aan welke aspecten uitvoering wordt gegeven op stadsdeelniveau. Burgers kunnen in elk stadsdeel terecht bij een lokale antenne voor informatie en administratie van zowel het stadsgewest als het stadsdeel.

Zo worden alle parken beheerd door het stadsgewest en het wijk- en straatgroen door elk stadsdeel. Het stadsgewest kan echter de uitbating van een kiosk in een park delegeren aan het stadsdeel in het kader van hun bevoegdheid inzake wijkleven. Alle zwembaden, sportcomplexen en stadia worden beheerd door het stadsgewest dat gelijke tarieven garandeert voor alle Brusselaars en openingsuren en renovatie die op elkaar zijn afgestemd.

De stadsdelen kunnen deze infrastructuur gebruiken en ter beschikking stellen van lokale sportverenigingen in het kader van hun bevoegdheid inzake buurtsport.

De agglomeratie is een voor de burger onzichtbaar bestuursniveau dat wordt aangestuurd door de gewestelijke instellingen. De agglomeratie staat in voor de lokale uitvoering van federale bevoegdheden waarvoor de gemeenten reeds in het verleden hebben beslist de krachten te bundelen zoals bijvoorbeeld brandbestrijding en dringende medische hulp. Door het samensmelten van de gemeenten, houdt het nu reeds onzichtbare bestuursniveau van de agglomeratie op te bestaan.

698. Alle bevoegdheden van de gemeente en de agglomeratie worden overgedragen aan het stadsgewest, tenzij zij vallen onder de toegewezen bevoegdheden van de stadsdelen.

699. Eentalige gemeentelijke instellingen worden overgedragen aan de Vlaamse of Franse Gemeenschap(scommissie).

OCMW

Samen met de fusie van de gemeentes worden ook de OCMW's gefusioneerd tot één OCMW dat afhangt van de stadsgewestraad. Elke Brusselaar heeft recht op dezelfde sociale bijstand die wordt gefinancierd vanuit de algemene begroting op niveau van het stadsgewest. Dit verankert de solidariteit tussen alle Brusselaars en garandeert een goede en toegankelijke dienstverlening ongeacht de woonplaats. Alle ziekenhuizen komen onder het toezicht van het stadsgewest.

In elk stadsdeel is een bijzonder comité voor sociale actie. Elk van de bijzondere comités voor sociale actie behandelen de individuele dossiers van het stadsdeel en doen beleidsvoorstellen aan de OCMW-raad en de stadsdeelraad.

De burger kan voor sociale bijstand terecht bij één sociaal adviseur in de lokale antenne van het stadsdeel die indien nodig doorverwijst naar gespecialiseerde hulpverlening die centraal wordt georganiseerd. Gezien het sociaal dossier op niveau van het stadsgewest wordt bijgehouden kan de burger na een verhuis binnen Brussel kiezen om zijn dossier over te dragen naar een andere sociaal adviseur zonder een nieuw intakegesprek of een wijziging van hulpverlening.

700. De OCMW's worden gefusioneerd tot één OCMW dat onrechtstreeks wordt verkozen door de stadsgewestraad.

701. In elk stadsdeel wordt een bijzonder comité voor sociale actie opgericht.

702. De burger kan in de lokale antenne terecht bij één sociaal adviseur die indien nodig doorverwijst naar gespecialiseerde hulpverlening op het niveau van het stadsgewest.

703. Elke burger heeft nog slechts één sociaal dossier, zodat op elk moment hulpverlening op maat kan worden geboden.

Politiezone

De huidige zes politiezones worden gefusioneerd tot 1 politiezone met 1 korpschef onder leiding van de Minister-President/burgemeester. Alle ondersteunende diensten zoals aankoop, IT, rekrutering en opleiding worden samengevoegd op het niveau van het

stadsgewest. Er komt een centrale cel voor politie-inzet voor bovenlokale criminaliteit en hoofdstedelijke functies zoals protocolaire aangelegenheden, evenementen of betogingen.

De stadsgewestraad neemt de taak over van de politieraad. Er wordt een veiligheidscommissie opgericht die werk maakt van een integraal veiligheidsplan dat jaarlijks samen met het verslag van het voorbije jaar en de politiebegroting worden goedgekeurd.

Om de rol van de nabijheidspolitie te vergroten wordt in elk stadsdeel een bemande lokale politieantenne ingericht. Burgers kunnen daar terecht voor informatie en aangiftes. Het stadsdeel werkt een buurtveiligheidsplan uit dat inzet op preventie en verzekert een geïntegreerde aanpak tussen de straathoekwerkers, gemeenschapswachten en de buurtpolitie. Niettemin kan elke politieagent tussenkomen op het volledige grondgebied van het stadsgewest.

704. De 6 politiezones worden gefusioneerd tot 1 politiezone onder leiding van de Minister-President/burgemeester. Alle ondersteunende diensten worden gecentraliseerd en er komt een centrale politiecel voor bovenlokale criminaliteit en hoofdstedelijke functies.

705. In elk stadsdeel wordt een bemande politieantenne ingericht waar burgers terecht kunnen. Het stadsdeel werkt een geïntegreerd buurtveiligheidsplan met straathoekwerkers, gemeenschapswachten en buurtpolitie.

Inter- en paracommunales en provincie

Door de fusie van de gemeenten worden alle **puur Brusselse intercommunales** automatisch opgeheven en mee opgenomen in het stadsgewest. De activiteiten worden overgenomen door transparante publieke agentschappen die werk maken van een vormig aanbod voor alle Brusselaars. Elk agentschap werkt volgens een beheerscontract en wordt geleid door ambtenaren die worden aangeworven na vergelijkende examens.

Bij intercommunales die naast Brusselse gemeentes ook Waalse of Vlaamse gemeentes verenigen neem het stadsgewest in eerste instantie de rol over van de Brusselse gemeentes. In afwachting van een strategische visie voor elk van deze intercommunales maakt het stadsgewest gebruik van al haar mogelijkheden om een beheerscontract af te sluiten volgens de gewestelijke normen inzake transparantie en goed bestuur.

Het stadsgewest wordt rechtstreeks verantwoordelijk voor de waterdistributie (Vivaqua) en de energievoorziening (Sibelga) maar evengoed voor het crematorium in Ukkel en de multiconfessionele begraafplaats in Schaarbeek. Zo kan in de toekomst een inwoner van Anderlecht ook worden begraven volgens geloofsovertuiging in Schaarbeek en kan een inwoner van Sint-Agatha-Berchem ook worden gecremeerd in Ukkel.

Voor alle paracommunales zoals VZW's die worden belast met overheidstaken wordt bekeken of deze kan worden geïntegreerd binnen de administratie van het stadsgewest of een stadsdeel. De resterende paracommunales werken op basis van een beheerscontract en zijn onderworpen aan toezicht van het stadsgewest en strenge normen inzake transparantie en goed bestuur.

Zo worden alle sociale huisvestingsmaatschappijen geïntegreerd in de Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij. Er komt 1 wachtlijst met objectieve criteria en een investeringsbeleid dat is gericht op een evenwichtige spreiding van sociale woningen over het volledige grondgebied van het stadsgewest.

De laatste resten provinciebevoegdheden van de gouverneur worden overgedragen aan de minister-President.

706. Alle intercommunales en paracommunales worden maximaal geïntegreerd in de administratie van het stadsgewest zodat alle Brusselaars gelijke toegang krijgen tot hun diensten. Hun werking wordt vastgelegd in een beheerscontract en wordt onderworpen aan strenge normen inzake transparantie en goed bestuur.

707. De provinciebevoegdheden worden overgedragen aan de Minister-President/burgemeester.

Gemeenschappen

De bevoegdheden en instellingen voor bicommunautaire aangelegenheden worden geïntegreerd in het stadsgewest. De duo-opdracht die vandaag bestaat binnen het Verenigd College wordt afgeschaft. Een dubbele meerderheid blijft vereist in de stadsgewestraad, maar er is slechts 1 minister bevoegd voor sociale zaken en gezondheid binnen de stadsgewestregering.

De Vlaamse en de Franse gemeenschap(scommissie) blijven bevoegd voor ééntalige instellingen in Brussel zoals zorginstellingen, scholen, kinderopvang, bibliotheken, gemeenschapscentra of theaters. Het stadsgewest krijgt een regierol zodat de samenwerking tussen het Nederlandstalig en Franstalig onderwijs wordt versterkt en een aanbod bevat op grootstadsmaat. De gewestraad krijgt een nieuw initiatiefrecht voor meertalige evenementen en infrastructuur in het bijzonder op vlak van sport en cultuur.

Het stadsgewest en de Franse en Vlaamse Gemeenschap(scommissie) kunnen binnen hun bevoegdheden concrete opdrachten delegeren aan de stadsdelen.

708. De gemeenschappelijke gemeenschapscommissie wordt geïntegreerd in de stadsgewestraad. De stadsgewestregering telt wel nog slechts 1 minister bevoegd voor sociale zaken en gezondheid.

709. De Vlaamse en Franse Gemeenschap(scommissie) blijven bevoegd voor ééntalige instellingen, maar het stadsgewest krijgt een regierol binnen Brussel en een initiatiefrecht voor meertalige gemeenschapsprojecten.

Federaal

Het Brussels Gewest kwam later tot stand dan de beide andere gewesten en is als hoofdstedelijk gewest onderworpen aan afwijkende regelingen. Zo kan de federale regering tussenkomen in bepaalde aangelegenheden en voert zij in Brussel bepaalde taken uit die nergens anders nog tot haar bevoegdheden behoren. Het gebrek aan interesse voor deze restbevoegdheden in Brussel leidt tot een verwaarlozing van de federale wetenschappelijke instellingen en een inefficiënte uitvoering van belangrijke openbare werken vanuit Beliris.

710. Beliris wordt beperkt tot een financieringsvehikel voor de hoofdstedelijke functies van Brussel. Alle uitvoerende bevoegdheden van Beliris worden overgedragen aan het stadsgewest.

711. De federale wetenschappelijke instellingen binnen Brussel worden overgedragen aan het stadsgewest. Er komt een samenwerkingsakkoord met de andere deelstaten omtrent het wetenschappelijk onderzoek binnen deze instellingen.

Goed bestuur

Het bestuur in Brussel is naast versnipperd, ook te vaak weinig transparant, verkokerd en inefficiënt. Wij geloven we dat er een sterke en goed georganiseerde overheid nodig is om de uitdagingen waar onze stad voor staat op vlak van ongelijkheid, armoede, werk, milieu, mobiliteit, ... adequaat aan te pakken. De Brusselse overheid heeft een kwantumsprong naar de 21ste eeuw nodig.

712. We voeren een volledige actieve en passieve openbaarheid van bestuur in. Alle beslissingen van de regering en van alle gemeentebesturen en OCMW's moeten (behalve als er goed motiveerbare redenen zijn om dat niet te doen bv. privacy of beroepsgeheim) volledig raadpleegbaar zijn voor iedereen. Een dergelijke openbaarheid verplicht besturen om betere beslissingen te nemen en om beslissingen beter te motiveren. We versterken de commissie die op deze openbaarheid toeziet en publiceren alle beslissingen van de regering volledig op een website.
713. We voeren een centrale kanselarij in voor de Brusselse regering. Deze kijkt toe op een actieve publicatie van regeringsbeslissingen en een gestroomlijnde communicatie voor de hele Brusselse overheid.
714. In plaats van aparte 'gendertests', armoedetests, etc. voeren we een algemene impactanalyse in bij elke regeringsbeslissing. Hierin wordt de impact van de voorgestelde maatregel op de stad (leefmilieu, gelijke kansen, administratieve lasten, impact op de armoede, ...) in al haar facetten bekeken.
715. We kennen enkel nog subsidies toe in het kader van wedstrijden en projectoproepen, via transparante procedures. Alle informatie met betrekking tot subsidies wordt gepubliceerd op een website.
716. Bij het Brussels Parlement is een ombudsdienst in oprichting. Deze ombudsdienst moet voor de gehele Brusselse overheid bemiddelen bij klachten en vooral structurele problemen die aan het licht komen helpen wegwerken.
717. We stroomlijnen de Brusselse overheid. We verminderen uiteraard het aantal bestuursniveaus (zie hoger), maar ook het aantal aparte administraties, agentschappen, pararegionale vzw's, ... binnen de Brusselse overheid.
718. We voeren een systeem van permanente auditing bij de Brusselse overheid in om de organisatie en dienstverlening van de overheid te verbeteren. We voeren regelmatig maatstafanalyses ('benchmarking') uit om de efficiëntie van de Brusselse overheidsdiensten te vergelijken met vergelijkbare voorbeelden in binnen- en buitenland.
719. We moderniseren het personeelsbeleid van de Brusselse overheid. De leidinggevenden in de administratie krijgen meer verantwoordelijkheid, maar worden ook regelmatig en grondiger geëvalueerd. De resultaten van de maatstafanalyses (zie hoger) worden gebruikt bij hun evaluatie. Het aanwervings- en bevorderingsbeleid wordt geobjectiveerd door gebruik te maken van onafhankelijke jury's van experts en gemoderniseerd. De mobiliteit van medewerkers binnen de

Brusselse overheid en met andere overheden wordt bevorderd. We kijken nauwgezet toe op het respect voor de taalwetgeving.

720. We zorgen ervoor dat de overheid een afspiegeling is van onze stad. Dit betekent dat we een meer diverse administratie willen en veel meer mensen die wonen in de stad die ze besturen. Het personeelsbeleid zal zich richten op het aanwerven en bevorderen van mensen uit kansengroepen en we trachten vooral Brusselaars aan te werven, via onder meer gerichte lokale vacatures, on-the-job training, intensieve taalcursussen, ...
721. We willen een genderevenwicht in onze administratie op alle niveaus. We nemen flankerende maatregelen (zoals sekseneutrale functieclassificatie, flexibiliteit wat loopbaan betreft zodat onderbrekingen geen negatieve impact hebben op selecties) zodat vrouwen ook doorgroeien naar topfuncties.
722. Er komt een gedragscode voor overheidsmedewerkers, waarin een discretieplicht wordt opgenomen. Daartegenover staat dat klokkenluiders, die wantoestanden aanklagen, beter worden beschermd. Ambtenaren tegen wie een inbeschuldigingstelling of dagvaarding loopt worden automatisch geschorst.
723. We investeren in de kwaliteit van onze overheidsdiensten. Medewerkers hebben recht op een aangename plek om te werken, burgers op een moderne en efficiënte dienstverlening. We voorzien aangepaste openingstijden zodat mensen die werken minstens 1 keer per week toegang hebben tot de loketten van de overheid.
724. We zetten verder in op digitalisering: een e-loket om documenten digitaal aan te vragen, om verrichtingen te doen, om informatie te verkrijgen. Voor Brusselaars die geen toegang tot het internet hebben of niet overweg kunnen met computer of smartphone willen we dat er in de lokale antennes van overheidsdiensten ondersteuning hierbij voor handen is.
725. We beperken de omvang van de ministeriële kabinetten. Hiervoor responsabiliseren we de administraties en investeren we in hun knowhow.
726. We voeren onmiddellijk een volledige decumul door tussen de functie van parlamentslid en uitvoerende mandaten. We schaffen op korte termijn het systeem van 'verhinderd' burgemeester of schepen af. Het plafond op vergoedingen dat nu bestaat voor mandatarissen breiden we uit naar privé-inkomsten.
727. We verminderen drastisch het aantal instellingen binnen de Brusselse overheid met een aparte raad van bestuur, de omvang van deze raden van bestuur en de vergoedingen voor het uitoefenen van een mandaat. We voeren een volledige transparantie door op vlak van vergoedingen. We maken een publiek kadaster van alle vergoedingen. We verbieden de uitbetaling van vergoedingen via managementvennootschappen.
728. We kijken toe op de naleving van de Brusselse wetgeving, ook door alle overheidsinstellingen en -bestuursniveaus. In de wetgeving worden daarvoor dwangsommen ingeschreven voor niet-naleving, die automatisch worden ingevorderd.

Participatie

729. Onze stad is dichtbevolkt met mensen die vaak een heel andere achtergrond, moedertaal, persoonlijke situatie, ... hebben. Als we onze stad willen transformeren, duurzaam maken, teruggeven aan haar inwoners en willen laten werken ten bate van iedereen, is daarvoor een breed draagvlak nodig. Dat lukt niet als we 'boven de hoofden' van de Brusselaar beslissen, zonder rekening te houden met zijn of haar verlangens, verzuchtingen, bezorgdheden en bezwaren. Door beter rekening te houden met de Brusselaar kunnen we ook blokkeringen, procedures of ongenoegen verderop in het beslissingsproces vermijden. Daarom is een doorgedreven participatie nodig: om de verlangens van de Brusselaar te capteren, om rekening te houden met zijn of haar bezorgdheden en om eens een gedragen beslissing genomen is deze ook efficiënt en snel te kunnen uitvoeren.
730. We breiden het gebruik van 'burgerpanels', zoals in de voorbije legislatuur door het Brussels Parlement georganiseerd rond mobiliteit, uit. We verplichten de regering een antwoord te geven op de resoluties van deze panels en een stand van zaken van de opvolging te geven.
731. We creëren een wetgevend initiatiefrecht voor de Brusselaar. Initiatieven die meer dan 10.000 handtekeningen verzamelen en niet in strijd zijn met onze democratische grondrechten en het respect voor de taalwetgeving in onze stad, worden verplicht behandeld in het Brussels Parlement.
732. Wanneer grote initiatieven worden gepland, wordt er een participatietraject verplicht. Dit participatietraject wordt gestart bij de opportuniteitsafweging (startnota) van deze projecten en loopt tot en met de afwerkingsfase.
733. We voorzien per wijk een wijkbudget. Dit kan door de inwoners van de wijk worden bestemd voor bijvoorbeeld het aanleggen van bloemperken, pocketparkjes, de installatie van speeltuigen, ...
734. We ondersteunen logistiek en financieel de inrichting van speelstraten. Wanneer buurten kleine evenementen willen organiseren in het publieke domein (barbecues, straatfeesten, sporttoernooien) faciliteren we dat door de nodige mobiliteitsmaatregelen en door het ter beschikking stellen van materiaal.
735. We willen dat niet-Belgen (momenteel met 398.726 in onze stad, of 33,9% van de bevolking) als ze 5 jaar officieel in Brussel wonen ook voor het Brussels Hoofdstedelijk Parlement kunnen stemmen, net zoals nu al voor de gemeenteraadsverkiezingen het geval is. Op die manier betrekken we deze groeiende internationale gemeenschap bij het bestuur van onze stad.
736. "No representation, without taxation". Brussel doet veel voor de Europese instellingen en voor alle werknemers van deze instellingen die in ons gewest wonen. We willen dat zij ook bijdragen aan de financiële noden van ons gewest. De infrastructuur wordt ook door hen gebruikt. Er moet gewerkt worden aan een regeling, die inkomsten verzekert om deze steeds groter wordende groep ook de diensten te verlenen waarop ze recht heeft.

737. We willen stemrecht vanaf 16 jaar voor de Brusselse verkiezingen. De klimaatstakingen tonen dat vele van onze jongeren beter op de hoogte zijn van de beleidsprioriteiten en -uitdagingen dan sommige van onze politici. Wij willen hun dan ook – letterlijk – een stem geven.
738. Burgers moeten niet enkel worden betrokken bij grote investeringen. Door hen een rol te geven in het melden van defecten, sluikestorten of ergernissen slaan we twee vliegen in één klap: we krijgen waardevolle informatie en we creëren een gevoel van ‘eigenaarschap’. We versterken de dienst ‘fix-my-street’ en breiden hem uit. Hierdoor kunnen Brusselaars ervoor zorgen dat kleine defecten, sluikestorten, gevaarlijke situaties, ... in hun wijk snel signaleren via een smartphone app. Er komt een interactieve website waardoor iedereen de opvolging van deze meldingen kan controleren.
739. We ontwikkelen een systeem van ‘peter/meterschap’ voor publieke infrastructuur (kleine parkjes, banken, hondentoiletten, fonteinen,... waarbij buurtbewoners in ruil voor een kleine onkostenvergoeding een oogje in het zeil houden en defecten, sluikestorten, ... melden aan de bevoegde overheidsdienst.

Slot

U leest het, one.brussels is hét stadsproject voor één stad, met véél ambitie, voor àlle Brusselaars. Een stad die er is voor iedereen en ruimte geeft in hoofd en wijk. Samen met u willen we daarvoor gaan. Met een lijst die Brussel 100% weerspiegelt en een team van mensen met een hart voor Brussel die de stad willen doen bewegen.

De vooruitgang mag niet stoppen, maar moet sneller en verder gaan. We willen samen met u het verschil maken. Niet alleen tijdens deze campagne maar ook de komende 5 jaar, als stadsproject dat mensen en dromen verbindt.

one dream
one team
one.brussels